

Parlamentul Republicii Moldova

STENOGRAMA ședinței plenare a Parlamentului Republicii Moldova din ziua de 19 iulie 2019

SUMAR

1.	Aprobarea ordinii de zi.	4 – 9
2.	Dezbaterea și adoptarea proiectului de Hotărîre cu privire la auditul conformității privind deetizarea proprietății publice și a privatizării pe anii 2013–2019. Nr. 95 din 02.07.2019	10 – 17
3.	Dezbaterea, aprobarea în primă lectură și adoptarea în lectura a doua a proiectului de Lege pentru modificarea unor acte legislative (<i>Legea nr. 407/2006 cu privire la asigurări – art. 1, 7, 48, 49; Legea nr. 273/2018 pentru modificarea unor acte legislative – art. V</i>). Nr. 134 din 17.07.2019	17 – 32
4.	Dezbaterea, aprobarea în primă lectură și adoptarea în lectura a doua a proiectului de Lege pentru abrogarea unor articole din Codul vamal al Republicii Moldova nr. 1149-XIV din 20 iulie 2000. Nr. 425 din 03.11.2015	32 – 49
5.	Dezbaterea și aprobarea în primă lectură a proiectului de Lege pentru modificarea și completarea unor acte legislative (<i>Legea privind controlul tutunului – art. 2, 11, 17¹ ș.a.; Codul contravențional – art. 91¹, 364¹; ș.a.</i>). Nr. 52 din 31.05.2019	49 – 64
6.	Dezbaterea și aprobarea în primă lectură a proiectului de Lege cu privire la modificarea articolului 4 din Legea nr. 93 din 15 iulie 1998 cu privire la patenta de întreprinzător. Nr. 45 din 17.04.2019	64 – 78

7.	Dezbaterea și aprobarea în primă lectură a proiectului de Lege pentru modificarea și completarea Legii nr. 93-XIV din 15 iulie 1998 cu privire la patenta de întreprinzător (<i>art. 3, 4</i>). Comasarea în lectura a doua cu proiectul de Lege nr. 45 din 17.04.2019, considerat ca proiect de bază. Nr. 119 din 12.07.2019	79–94
8.	Dezbaterea și adoptarea în lectura a doua a proiectului de Lege pentru interpretarea unor prevederi din Legea cu privire la Procuratură nr. 3/2016. Nr. 115 din 11.07.2019	94–98
9.	Dezbaterea, aprobarea în primă lectură și adoptarea în lectura a doua a proiectului de Lege pentru modificarea articolului 11 din Legea cu privire la Procuratură. Nr. 138 din 19.07.2019	98–121
10.	Dezbaterea și adoptarea în lectura a doua a proiectului de Lege cu privire la modificarea Codului fiscal nr. 1163/1997 (<i>art. 117</i>). Nr. 93 din 01.07.2019	122–124 145–146
11.	Dezbaterea și adoptarea proiectului de Hotărîre privind înaintarea recomandărilor unor autorități publice. Nr. 121 din 12.07.2019	124–134
12.	Dezbaterea și adoptarea proiectului de Hotărîre privind instituirea moratoriului asupra proceselor de privatizare a bunurilor publice. Nr. 122 din 12.07.2019	134–145
13.	Dezbaterea și adoptarea proiectului de Hotărîre pentru modificarea Hotărîrii Parlamentului nr. 71/2019 privind componența nominală a delegațiilor Parlamentului Republicii Moldova la organizațiile parlamentare internaționale și organizațiile parlamentare bilaterale. Nr. 137 din 18.07.2019	146–150
14.	Dezbaterea și respingerea proiectului de Lege pentru modificarea și completarea Legii cu privire la produsele de uz fitosanitar și la fertilizanți nr. 119-XV din 22 iunie 2004 (<i>art. 15¹</i>). Nr. 1836 din 07.08.2012	150–151

15.	<p>ORA ÎNTREBĂRILOR</p> <p>Adresarea întrebărilor:</p> <p>Întrebarea doamnei deputat Maria Ciobanu, adresată Procuraturii Generale, Procuraturii pentru Combaterea Criminalității Organizate și Cauze Speciale, Ministerului Afacerilor Interne și Comitetului Național pentru Combaterea Traficului de Ființe Umane, referitor la situația criminologică în orașul Telenești în contextul reportajului difuzat de postul de televiziune „Jurnal TV”.</p> <p>Întrebarea doamnei deputat Marina Tauber, adresată Ministerului Agriculturii, Dezvoltării Regionale și Mediului, referitor la soluționarea problemei colectării și prelucrării gunoiului în Republica Moldova.</p> <p>Întrebarea domnului deputat Vlad Batrîncea, adresată Ministerului Afacerilor Interne, referitor la măsurile întreprinse pentru a trage la răspundere agenții economici din Criuleni și Anenii Noi, care transportă nisip și pietriș cu încălcarea legislației.</p> <p>Întrebarea domnului deputat Dumitru Alaiba, adresată Consiliului Concurenței, referitor la aplicarea legislației din domeniu în următoarele cazuri: plata salariilor prin carduri; activitatea Grupului de companii „Trans-Oil”.</p>	<p>152</p> <p>152–153</p> <p>153</p> <p>154</p>
16.	<p>DECLARAȚII</p> <p>Declarația domnului deputat Octavian Țîcu.</p>	<p>154–156</p>

Ședința începe la ora 10.05.

Lucrările sînt prezidate de doamna Zinaida Greceanîi, Președinte al Parlamentului, asistată de domnii Ion Ceban, Mihail Popșoi, Alexandru Shusari și doamna Monica Babuc, vicepreședinți ai Parlamentului.

Doamna Zinaida Greceanîi:

Stimați colegi,

Stimați colegi deputați,

Bună dimineața.

Vă rog să vă ocupați locurile în Sala de ședințe.

Rog Secretariatul să anunțe prezența.

Doamna Evelina Bubuioc – șef al Direcției generale documentare parlamentară a Secretariatului Parlamentului:

... Parlamentului,
Stimate doamne deputate,
Stimați deputați,
Bună dimineața.

Vă anunț că la începutul ședinței de astăzi, din totalul celor 101 deputați, și-au înregistrat prezența 85 de deputați. Nu și-au înregistrat prezența: Nicolaescu-Onofrei Liliana, Năstase Andrei, Sandu Maia, Rotundu Svetlana – concediu medical, Plahotniuc Vladimir, Șor Ilan, Oleinic Alexandr – concediu medical, Furculiță Corneliu – cerere, Bologan Victor – cerere, Melnic Viorel, Macari Stela – cerere, Albot Maria – cerere, Bolea Vladimir, Jardan Petru, Andronachi Vladimir și Drăguțanu Otilia.

Doamna Zinaida Greceanî:

Mulțumesc.
Stimați colegi,

Constat caracterul deliberativ al ședinței. Putem să începem ședința, înainte de toate, rog să onorăm Drapelul de Stat. *(Se onorează Drapelul de Stat al Republicii Moldova.)*

Mulțumesc.
Stimați colegi,

Ca de obicei, începem cu ce-i mai plăcut. În perioada premergătoare ședinței de astăzi și-a sărbătorit ziua de naștere colegul nostru domnul Vladimir Vitiuc. Îi urăm multă sănătate, „La mulți ani” și succese. *(Aplauze.)*

Stimați colegi,

Avem o ordine de zi aprobată de către Biroul permanent, toți deputații au această ordine de zi, care a fost aprobată de către Biroul permanent.

Dar regulamentar au mai parvenit niște propuneri la această ordine de zi, de aceea începem cu aceasta. Prima propunere vine din partea președintelui Comisiei juridice, numiri și imunități.

Domnule Litvinenco,
Vă rog.

Domnul Sergiu Litvinenco:

Stimată doamnă Președinte,
Stimați colegi,

În conformitate cu articolul 46 alineatul (1) din Regulamentul Parlamentului, solicit respectuos includerea în ordinea de zi a ședinței de

astăzi, adică din data de 19 iulie, a proiectului de Lege pentru modificarea articolului 11 din Legea cu privire la Procuratură, proiectul nr. 138 din 19 iulie 2019.

Mulțumesc.

Doamna Zinaida Greceanî:

Mulțumesc, domnule președinte.

Stimați colegi,

Propunerea ...

Este raportul comisiei, este coordonat?

Domnule Creangă,

Vă rog, în cazul acesta trebuie să supun votului?

Domnul Ion Creangă – *șef al Direcției generale juridice a Secretariatului Parlamentului:*

Da.

Doamna Zinaida Greceanî:

Stimați colegi,

Supun votului propunerea venită din partea Comisiei juridice, numiri și imunități pentru a fi inclus ...

O secundă. A parvenit propunerea, de procedură vă ofer ulterior. A ...
(*Rumoare în sală.*)

Stimați colegi,

Eu cred că dumneavoastră ... fracțiunile dacă ...Toate fracțiunile sînt prezente în Comisia juridică, numiri și imunități, obiecțiile toate le-ați expus în ...

Da, vă rog, să ne calmăm.

Stimați colegi,

Vă rog să ne calmăm.

Aprobăm ordinea de zi și pe urmă vă ofer cuvîntul să vă expuneți toate obiecțiile dumneavoastră. Bine?

Stimați ...

Domnule Sîrbu ...

Supun votului introducerea pe ordinea de zi a inițiativei legislative sub nr. 138 din 19 iulie 2019, la propunerea Comisiei juridice, numiri și imunități.

Cine este pentru, rog să votați.

Mulțumesc.

Majoritatea celor prezenți.

Următoarea inițiativă vine din partea Frațiunii Partidului Democrat cu invitarea... audierea ministrului educației, culturii și cercetării.

Cine prezintă?

Domnule Sîrbu,

Vă rog.

Doamna Guzun?

Da, vă rog.

Doamna Ludmila Guzun:

Mulțumim, doamnă Președinte.

Stimați colegi,

Frațiunea Partidului Democrat solicită invitarea în plenul Parlamentului a ministrului educației, culturii și cercetării, Liliana Nicolaescu-Onofrei, pentru a prezenta informația referitor la acțiunile întreprinse, împreună cu autoritățile locale, în privința pregătirii instituțiilor educaționale pentru noul an școlar 2019–2020. Și, respectiv, privind poziția referitor la rețeaua școlară care se preconizează să activeze începând cu 1 septembrie 2019.

Or, în teritoriu intens se vorbește, iarăși, despre acele optimizări care se preconizează a se face în acest domeniu.

Țin să menționez că, iarăși o să vin cu exemplul din Ungheni, în mandatul trecut noi ne-am străduit, am redeschis anumite instituții școlare, care acum se intenționează să fie închise.

Solicit prezența ministrului aici, în plenul Parlamentului.

Doamna Zinaida Greceanî:

Da. Mulțumesc.

Stimați colegi,

Supun votului această propunere, venită din partea Frațiunii Partidului Democrat, pentru a fi audiat ministrul educației, culturii și cercetării în ședința de astăzi.

Cine este pentru, rog să votați.

Nu a întrunit numărul necesar de voturi.

Mulțumesc.

Stimați colegi,

La ordinea de zi acestea au fost propunerile.

Da, domnule Sîrbu, înainte de a supune votului ordinea de zi, poftim, de procedură.

Domnul Sîrbu.

Domnul Serghei Sîrbu:

Stimată doamnă Președinte,

Noi, să știți că, reieșind din Regulamentul Parlamentului, chiar avem intervenții de procedură și mai mult decît atît chiar avem niște anunțuri de făcut. Noi rugăm respectuos să respectați drepturile fracțiunii să facă anunțurile regulamentare strict conform legislației, altfel fracțiunea de 30 de deputați este ignorată absolut ilegal. Noi, pur și simplu, dorim respect și respectul Regulamentului Parlamentului.

Stimați colegi,

Un anunț.

Doamna Zinaida Greceanîi:

Da, poftim.

Domnul Serghei Sîrbu:

În baza deciziei Frației Partidului Democrat din 17 iulie curent, s-a luat act de decizia de demisie a domnului Pavel Filip din calitatea de președinte al Frației parlamentare. De asemenea, s-a ales în calitate de președinte al Frației parlamentare a PDM – domnul Dumitru Diacov. Totodată, s-a ales în calitate de vicepreședinte al Frației parlamentare a Partidului Democrat din Moldova – domnul Vladimir Cebotari.

Vă mulțumesc.

Doamna Zinaida Greceanîi:

Da. Mulțumim.

Am luat act de informația dumneavoastră. Succese vă urăm.

Domnul Plîngău Dinu.

Domnul Dinu Plîngău:

Doamnă Președinte,

Colegi deputați,

Am un anunț, de procedură să vă anunț, „Platforma DA, ACUM” ... Frațiunea parlamentară „Platforma DA, ACUM” l-a ales în calitate de președinte al fracțiunii pe domnul Alexandru Slusari.

Doamna Zinaida Greceanîi:

De asemenea, felicitări și succese.

Mulțumim.

Mai sînt de procedură?

Domnul Marian Radu.

Domnul Radu Marian:

Da. Mulțumesc, doamnă Președinte.

Eu vin cu o propunere referitor la ordinea de zi. În condițiile în care în sală sînt prezenți și activiști din societatea civilă, propun ca proiectul de Lege nr. 11, adică pe ordinea de zi nr. 11, nr. 52 să fie mutat un pic mai în față, pentru că aceștia să nu stea toată ședința, propun să fie pus pe nr. 3, de exemplu. Dacă se acceptă astfel de propunere.

Doamna Zinaida Greceanîi:

Dacă acceptați, putem să-l punem și primul.

Clar. Am înțeles.

Stimați colegi,

Mulțumesc mult.

Alte propuneri la ordinea de zi sau de procedură? Vă mai întreb încă o dată.

Domnul Cebotari Vladimir.

Văd că este apăsător.

Da, vă rog.

Domnul Vladimir Cebotari:

Doamnă Președinte,

Dragi colegi,

Bună ziua.

Ținînd cont că proiectul de Lege, propus de mult respectatul nostru coleg domnul Litvinenco, de modificare a articolului nr. 11 din Legea cu privire la Procuratură nu a fost circulat la colegii noștri în Parlament, noi nu cunoaștem despre ce este vorba, nu l-am analizat, dar este o intervenție în Legea Procuraturii – o lege atît de importantă, propun acest subiect să fie amînat pentru discuții la următoarea ședință a Parlamentului, excluzîndu-l din ordinea de zi.

Și rugăm să punem la vot această propunere.

Doamna Zinaida Greceanîi:

Da. Mulțumesc.

Noi am propus... A fost propusă introducerea în ordinea de zi, s-a votat introducerea în ordinea de zi.

Rog Secretariatul să distribuiți la toți deputații proiectul respectiv.

Domnule Litvinenco,

Vă rog să aveți grijă.

Da. Mulțumesc.

Eu cred că noi lăsăm mai încolo proiectul propus, ca să izbutiți și dumneavoastră să faceți cunoștință, cu atât mai mult că, sînt sigură, că la ședința comisiei ați discutat foarte pe larg această inițiativă.

Stimați colegi,

Supun votului ordinea de zi în întregime pentru ședința de astăzi, inclusiv cu cele care au fost votate, două... o inițiativă care a fost introdusă suplimentar.

Cine este pentru a fi aprobată ordinea de zi, vă rog să votați.

Majoritatea celor prezenți.

Ordinea de zi este aprobată.

Stimați colegi,

Începem examinarea ordinii de zi.

Da, domnule Litvinenco,

De procedură.

Domnul Sergiu Litvinenco:

Stimată doamnă Președinte,

Stimați colegi,

Vreau să fac, pentru stenogramă, un anunț scurt legat de o hotărîre de Parlament pe care noi am aprobat-o ceva timp în urmă, este vorba de Hotărîrea Parlamentului nr. 80 din 16 iulie 2019 privind alegerea membrilor supleanți în comisiile permanente ale Parlamentului.

Cu titlu de informare și pentru stenogramă, în calitate de autor al acestui proiect de Hotărîre nr. 126 din 16 iulie 2019, adică Hotărîrea Parlamentului nr. 80 din 16 iulie 2019 și în calitate de președinte al comisiei, urmează să aduc la cunoștința plenului Parlamentului unele rectificări de ordin tehnic la prezenta hotărîre.

Din considerentul faptului că extrasul din procesul-verbal al Frațiunii parlamentare a Partidului Socialiștilor a fost prezentat Comisiei juridice într-o altă variantă decît cel care a fost publicat pe site-ul Parlamentului, prezenta hotărîre, avînd în vedere ultima variantă a procesului-verbal al Frațiunii Partidului Socialiștilor, se rectifică după cum urmează:

La articolul 1 punctul 1), la rubrica „Comisia juridică, numiri și imunități”, cuvintele „Vartanean Gaik” se substituie cu cuvintele „Batrîncea Vlad”.

La articolul 1 punctul 5), la rubrica „Comisia drepturile omului și relații interetnice”, cuvintele „Smirnov Eduard” se substituie cu cuvintele „Vartanean Gaik” .

La articolul 1 punctul 7), la rubrica „Comisia cultură, educație, cercetare, tineret, sport și mass-media”, cuvintele „Batrîncea Vlad” se substituie cu cuvintele „Smirnov Eduard”.

Avînd în vedere faptul că prezenta hotărîre se perfectează în baza proceselor-verbale ale fiecărei fracțiuni în parte, este necesar de a rectifica această eroare tehnică constatată la faza de redactare a hotărîrii.

Mulțumesc.

Doamna Zinaida Greceanî:

Da. Mulțumesc.

Domnule Președinte al fracțiunii,

Domnule Batrîncea.

Domnul Vlad Batrîncea:

Da, acceptăm. Așa și este cum a expus domnul președinte Litvinenco.

Domnul Sergiu Litvinenco:

Dar deputații ce au avut la mîină, varianta rectificată?

Domnul Vlad Batrîncea:

S-a produs o eroare tehnică, dar varianta... ultima variantă, varianta finală este cea pe care a dat-o citire domnul Litvinenco.

Doamna Zinaida Greceanî:

Da. Mulțumesc.

Aceasta este pentru stenogramă.

Domnule Creangă,

Nu necesită aprobare suplimentară?

Am înțeles.

Stimați colegi,

Purcedem la examinarea ordinii de zi a ședinței de astăzi.

Prima întrebare. Haideti să începem cu proiectul sub nr. 3, inițiativa legislativa sub nr. 95 din 2 iulie 2019.

Raportor – domnul Igor Munteanu.

În calitate de autor.

Domnul Igor Munteanu:

Stimată doamnă Președinte,

Distinși colegi,

Noi solicităm, prin hotărîre de Parlament, efectuarea unui audit al conformității deetatării proprietății publice și a privatizării pentru anii

2013–2019, subliniind, în special, faptul că comisia de anchetă parlamentară care a identificat și selectat 4 cazuri de rezonanță din privatizările sau concesiunile care s-au întâmplat în ultima vreme are nevoie să constate starea de fapt a proprietăților care au fost transferate sau incluse în contractul de concesiune sau privatizare la momentul în care aceste decizii s-au luat.

Avem nevoie ca prin Raportul de audit al Curții de Conturi să se efectueze, pînă la data de 31 decembrie, auditul conformității deetatizării proprietății publice pentru următoarele contracte:

1. Contractul de parteneriat public-privat pentru concesiunea Întreprinderii de Stat „Aeroportul Internațional Chișinău”.

2. Contractul de privatizare a Întreprinderii de Stat Compania Aeriană „Air Moldova”.

3. Contractul de parteneriat public-privat „Privind modernizarea și eficientizarea activității filialelor Întreprinderii de Stat „Gările și Stațiile Auto”.”

4. Și Contractul de vânzare-cumpărare a acțiunilor statului deținute în Societatea pe Acțiuni „Tutun CTC”.

Noi solicităm Curții de Conturi să includă în Programul anual de activitate pentru anul 2020 efectuarea unor viitoare audituri ale conformității deetatizării proprietății publice și a privatizării pentru anii 2013–2019, cu discutarea obiectivelor care vor fi auditate conform legislației în vigoare.

Doamna Zinaida Greceanîi:

Mulțumim.

Stimați colegi,

Întrebări la autor.

Prima întrebare – domnul Ulanov.

Domnul Denis Ulanov:

Domnule președinte,

Domnule raportor,

Не столько вопрос, сколько уточнение такого момента. В соответствии со статьей 9 Закона об организации и функционировании Счетной палаты ни один государственный орган не вправе устанавливать или вмешиваться в процедуру аудита.

...С точки зрения правильности формулировки той задачи, которая ставится перед Счетной палатой, рекомендуем включить „Se recomandă Curții de Conturi să prezinte în termen de 60 de zile.”

Еще раз – смысл моего вопроса в том, что невозможно императивно устанавливать сроки аудита.

В остальном поддерживаем.

Domnul Igor Munteanu:

Pot să răspund?

Domnule Ulanov,

Domnule deputat Ulanov,

Conform articolului 6 alineatul (5) din Legea nr. 260 privind organizarea și funcționarea Curții de Conturi, Parlamentul este în drept să propună pentru audituri speciale obiectivele sau organizațiile pe care le consideră necesare.

Doamna Zinaida Greceanîi:

Domnule Ulanov,

Vă rog, a doua întrebare sau precizare.

Domnul Denis Ulanov:

Precizare, doamnă Președinte.

Об этом и идет речь.

Вы поддерживаете мою идею? Именно об этом и идет речь – не устанавливать оперативный срок, поскольку он будет противоречить статье 9 Закона о Счетной палате, а «se recomandă» установить какой-то срок, рекомендованный Парламентом для проведения.

Doamna Zinaida Greceanîi:

Da. Mulțumesc.

Domnule autor.

Domnul Igor Munteanu:

Noi recomandăm insistent, pentru că obiectivele care... recomandăm insistent pentru că obiectivele sînt... sau sarcinile pe care noi le-am trasat prin înființarea comisiei de anchetă sînt urgente, imperative și avem un anumit „time table”, un anumit calendar de implementare, pe care trebuie să-l luăm în considerare.

Mulțumesc.

Doamna Zinaida Greceanîi:

Mulțumesc.

Alte întrebări?

Mai aveți a doua întrebare? Nu.

Alte întrebări la...

Următoarea întrebare – domnul Țîcu.

Domnul Octavian Țîcu:

Stimată doamnă Președinte,

Și stimați colegi,

Strămoșii noștri latini ne-au lăsat o moștenire genetică stufoasă. Așa, da, una din înțelepciunile pe care ne-au spus-o este că „Repetitio est mater studiorum” – „Repetarea este mama cunoștințelor”.

Și eu constat că lucrurile nu s-au schimbat în Parlament cu referire la observația pe care am făcut-o vineri.

Și reiterez, repet faptul că există o decizie a Academiei de Științe din 2016 și o decizie a Ministerului Educației... privire conformării scrierilor și scrierilor limbii române cu „î” din „a” și aici, ca să repet mai mult: „vreun”, „vreo” – se scriu împreună, „niciun”, „nicio” se scriu împreună, „sunt” și alte chestiuni care trebuie să le facă Parlamentul Republicii Moldova și instituțiile de stat, inclusiv Guvernul, instituții reprezentative pentru mediul în care noi trăim.

Ca să nu existe interpretări și speculații, numele de familie și localitățile rămân așa cum sînt ele și în document, adică, Țîcu, Batrîncea și Greceanii se scriu cu „î” din „i”, așa cum este în document.

Și dacă vreți să vă scutiți de lecțiile mele de moralitate lingvistică și academică la începutul fiecărei ședințe de Parlament, rog Secretariatul și doamna Președinte să intervină pentru această conformare.

Eu sînt om de știință și mă conformez acestor adevăruri științifice, care există și care trebuie să fie respectate într-un For Legislativ Suprem al țării.

Vă mulțumesc.

Doamna Zinaida Greceanii:

Și noi, de asemenea, vă mulțumim.

Vă rog, nu doar Secretariatul, dar și asistenții, și consilierii din fiecare fracțiune să aibă grijă și de lucrul acesta – de calitatea documentelor care nimeresc în Secretariat. Vă rog foarte mult.

Fiecare fracțiune are consilierii respectivi.

Mulțumesc.

Domnule autor,

Nu mai aveți întrebări.

Dar dumneavoastră trebuie să prezentați și raportul comisiei.

Domnule Munteanu,

Raportul comisiei, vă rog.

Domnul Igor Munteanu:

Mulțumesc, doamnă Președinte.

Comisia economie, buget și finanțe a examinat, în lectura întâi, proiectul de Hotărâre a Parlamentului Republicii Moldova cu privire la auditul conformității deetatăzării proprietății publice și privatizării pe anii 2013–2019, înaintat cu titlu de inițiativă legislativă de deputatul Igor Munteanu, și informează plenul Parlamentului asupra următoarelor.

Proiectul de Hotărâre supus examinării este conform prevederilor Legii privind organizarea și funcționarea Curții de Conturi a Republicii Moldova nr. 260/2017 cu referință la dreptul Parlamentului de a solicita Curții de Conturi efectuarea unui audit public extern și este propus în susținerea bunei activități a Comisiei de anchetă pentru analiza modului de organizare și desfășurare a privatizării și concesionării proprietății publice, începând cu anul 2013, constituită prin Hotărârea Parlamentului nr. 51 din 18.05.2019.

Menționăm că, potrivit deciziei Comisiei de anchetă, pentru examinare și analiză au fost aprobate 4 contracte:

- Contractul de vânzare-cumpărare a acțiunilor statului „Tutun CTC” ;
- Contractul de parteneriat public-privat „Concesionarea Aeroportului Internațional”;
- Contractul de privatizare Compania Aeriană „Air Moldova”;
- Contractul de parteneriat public „Privind modernizarea și eficientizarea activității „Gările și Stațiile Auto”.”

Proiectul de hotărâre a Parlamentului supus examinării este însoțit de avizul pozitiv al Curții de Conturi a Republicii Moldova, cu propunerea de a ne limita la solicitarea auditului conformității doar a celor 4 contracte, selectate de către Comisia de anchetă. Propunerea Curții de Conturi este motivată de considerații financiare și volumul mare de timp pentru misiunile de audit.

În contextul propunerilor examinate, Comisia economie, buget și finanțe propune expunerea textului hotărârii după cum urmează.

Și, evident, eu am prezentat deja hotărârea.

Doamna Zinaida Greceanîi:

Da. Mulțumesc.

Întrebări nu aveți. (*Voce nedeslușită.*)

Vă rog să luați loc.

Coraport din partea Comisiei control al finanțelor publice.

Domnule Golovatiuc,

Vă rog, la tribună.

Domnul Vladimir Golovatiuc:

Mulțumesc, doamnă Președinte.

Stimați colegi,

Cînd noi, adică în Parlament, am format Comisia de anchetă privind examinarea circumstanțelor privatizării întreprinderilor de stat sau cu cota statului, eu am observat unele momente.

Activitatea și concluziile Comisiei trebuie să fie bazate pe rapoartele Curții de Conturi. Asta-i una la mînă.

Doi. În perioada 2013–2019, au fost privatizate multe companii de stat sau cu cota statului. În situația aceasta, Curtea de Conturi nu poate, adică nu este capabilă să efectueze audit la nivelul respectiv de calitate înaltă. Pentru un audit trebuie 45 de zile.

Deci noi trebuie să nominalizăm un șir detaliat al companiilor care vor fi supuse auditului, ceea ce a fost realizat în proiectul prezentat... 4 companii, cum noi am auzit.

Și trei. În proiectul prezentat, noi cerem de la Curtea de Conturi să efectueze auditul conformității. Dar, conform legii, Curtea de Conturi efectuează nu numai auditul conformității, ci auditul financiar. Asta-i pentru lectura a doua, noi propunem ca să fie și audit... raportul auditului financiar al acestor companii.

În orice caz, comisia noastră a examinat proiectul și obiecții nu avem.

Mulțumesc. *(Aplauze.)*

Doamna Zinaida Greceanî:

Mulțumim, domnule președinte.

Vă rog să luați loc.

Întrebări... nu, aveți întrebări.

Domnul Bolea Vasile.

Domnul Vasile Bolea:

Da. Vă mulțumesc, doamnă Președinte.

Domnule raportor,

Spuneți, vă rog, eu să înțeleg că proiectul de hotărîre se vrea să fie votat în două lecturi?

Domnul Vladimir Golovatiuc:

A, da, cer scuze.

Domnul Vasile Bolea:

Că ați vorbit despre prima...

Domnul Vladimir Golovatiuc:

Da. Am înțeles, da... Hotărîrea...

Doamna Zinaida Greceanî:

Stimați colegi,

Probabil că a fost o eroare și din partea președintelui Comisiei economie, buget și finanțe și din partea...

Domnul Vladimir Golovatiuc:

Da, da.

Domnul Vasile Bolea:

Proiectele de hotărîri se votează într-o lectură.

Domnul Vladimir Golovatiuc:

Dar noi trebuie să hotărîm acum nu numai auditul conformității sau și auditul financiar. Deci, pur și simplu, audit, să efectueze un audit pentru anumite 4 companii la...

Doamna Zinaida Greceanî:

Decizia comisiei care este? Decizia comisiei, hotărîrea comisiei care este?

Domnul Vladimir Golovatiuc:

N-are obiecții.

Doamna Zinaida Greceanî:

N-are obiecții? Clar.

Domnule Munteanu,

Vă rog.

Domnul Igor Munteanu:

Mulțumesc foarte mult.

Precizările care le-a făcut domnul președinte al comisiei, domnul Golovatiuc, cred că, dacă înțelegem prin termenul de „conformitate” nu doar contractul propriu-zis, dar și lista tuturor bunurilor care se aflau la balanța întreprinderilor privatizate sau concesionate la momentul în care s-a luat această decizie, Curtea de Conturi ne va oferi un contract... un audit larg, exact auditul pe care dumneavoastră îl sugerați.

Sigur, este vina mea.

Acest proiect de lege ar trebui să fie adoptat...

Doamna Zinaida Greceanî:

Proiect de hotărîre.

Domnul Vladimir Golovatiuc:

Proiect de hotărîre.

Domnul Igor Munteanu:

Proiectul de hotărîre trebuie să fie adoptat în două lecturi, astăzi. (*Voce nedeslușită din sală.*)

Doamna Zinaida Greceanîi:

Stimați colegi,

... Vă rog, hotărîrile se aprobă într-o singură lectură. Nu există două lecturi pentru hotărîri.

Cel puțin, eu înțeleg că dumneavoastră sînteți noi președinți ai comisiilor, dar...

Acum eu vreau, domnule Munteanu, să dați citire cum va suna proiectul hotărîrii. Pentru stenogramă.

Domnule Munteanu,

Vă rog.

Domnul Igor Munteanu:

Se solicită Curții de Conturi să efectueze, pîna la data de 31 decembrie curent, auditul următoarelor contracte.

Doamna Zinaida Greceanîi:

Auditul? Clar.

Mulțumesc.

Stimați colegi,

Alte întrebări nu sînt.

Supun votului adoptarea Hotărîrii cu privire la auditul privind deetatizarea proprietății publice și a privatizării pe anii 2013–2019, înregistrat... Hotărîrea înregistrată sub nr. 95 din 2 iulie 2019.

Cine este pentru adoptarea acestei hotărîri, vă rog să votați.

Majoritatea celor prezenți.

Nu chiar unanim, dar majoritatea celor prezenți.

Stimați colegi,

Al doilea de pe ordinea de zi, **proiectul de Lege pentru modificarea unor acte legislative, înregistrat sub nr. 134... al patrulea din ordinea de zi.**

Autor – domnul Munteanu.

Vă rog, la tribună.

Domnul Igor Munteanu:

Stimată doamnă Președinte,

Distinși colegi,

În ceea ce privește proiectul de Lege nr. 134 din 17.07.2019, vreau să spun că el se referă la o inițiativă care prevede remedierea unei situații pe piața nonbancară, o situație pe care am descris-o și anterior, dar... a fost sesizată CNPF-ului, datorită faptului că pe această piață nonbancară au apărut niște constrângeri pentru activitatea și funcționarea pieței.

În primul rând, proiectul de lege se referă la faptul că brokerii asiguratorii au trebuit într-un fel să se conformeze pînă la data de 1 iulie, pardon, pînă la data de 22 iulie la o serie întregă de prevederi adiționale legate de creșterea capitalului social și de tipurile de asigurări pe care le desfășoară.

Am desfășurat audieri publice cu participarea unei comunități largi de brokeri în asigurări și companii de asigurări, care au formulat mai multe pretenții și solicitări de îmbunătățire a cadrului legal, arătînd că, pînă la data de 22 iulie, termenul care intervine conform legii de a se adapta la prevederile Legii cu privire la asigurări nr. 407-XVI din 21.12.2006, dacă nu se conformează, atunci un număr important de companii de asigurare și de brokeri sînt afectați și ar putea să-și piardă licențele de funcționare.

În acest fel, vreau să vă atrag atenție că în acest moment există 55 de asiguratorii din care doar 12 asiguratorii, brokerii de asigurare, s-au conformat cerințelor Legii nr. 407-XVI din 21.12.2006.

Dacă nu evităm blocajul, care intervine pe această piață nonbancară, în cazul acesta vă dați seama că marea majoritate a acestor brokeri vor trebui să-și înceteze activitatea, vor trebui să-și piardă muncile mii de oameni și ar trebui într-un fel să revizuiți și alte aspecte de funcționare a pieței nonbancare.

Vreau să vă spun că CNPF a prezentat mai multe idei de îmbunătățire radicală, sistemică a acestui domeniu de activitate, doar că toate aceste amendamente de bază, fundamentale vor putea fi examinate de către Parlament abia în toamnă, atunci cînd, de exemplu, se va definitiva lucrul asupra unei noi Legi cu privire la asigurări.

În condițiile, însă, în care noi avem un anumit blocaj pe piața nonbancară, noi ar trebui să luăm în considerare niște amendamente pe termen scurt, cu ideea de a reveni în toamnă la o lege mai complexă, mai largă. Pentru că sistemul nonbancar, sistemul reglementat prin funcționarea, prin rolul pe care îl exercită CNPF, este, într-adevăr, un domeniu sensibil și foarte fragil în momentul acesta. Este un domeniu în care, și partenerii pentru dezvoltare ne-au atras atenția, există încercări de a subrezi stabilitatea acestei piețe în continuare de către jucători influenți. Și

percepția generală a brokerilor din domeniul de asigurări este că a fost o anumită încercare de preluare a pieței de către niște agenții bancare.

Pentru ca să remediem acest blocaj sau această situație pe piață, noi am intervenit cu câteva amendamente la proiectul de lege, în primul rând, la definiția ce înseamnă broker de asigurare, la articolul 1. Am vorbit, de asemenea, despre perioada de conformare, am extins-o cu șase luni de zile, pentru ca brokerii din domeniul de asigurări să intre în legalitate peste șase luni de zile. Și, evident, că CNPF-ul va avea și are toate instrumentele necesare pentru ca să intervină.

Am încercat să reducem din factorii care constrâng brokerii de asigurări să se conformeze legii existente. Mă refer la plafonul capitalului social, pe care trebuie să-l depună pe un anumit cont, în cazul brokerilor de asigurare e vorba de 400 mii de lei, în cazul companiilor de asigurări este vorba de 100 mii de lei. Și noi am dispus anumite modificări la articolul 48, deci în formula inițială din Legea nr. 407-XVI din 21.12.2006 se spunea că: trebuie să dispună de un capital social, vărsat în formă bănească, a cărui valoare nu poate fi mai mică de 100 mii de lei, menținut în mijloace bănești libere de obligații pe un cont bancar de depozit. Asta se referă la companiile de asigurări. Și același lucru, dar suma de 400 mii de lei se referea la brokerii de asigurări: menținut în mijloace bănești libere de obligații pe un cont bancar de depozit.

Noi am scos acest „menținut în mijloace bănești libere de obligații”, pentru că această prevedere avantaja doar băncile, interzicând brokerilor de asigurări să folosească în afacerile sau în operațiile pe care le fac. Și era o constrângere de piață, pe care noi, în general, Parlamentul Republicii Moldova, trebuie să eliminăm constrângerile în dezvoltarea, desfășurarea afacerilor. Trebuie să scoatem obstacolele de funcționare a pieței nonbancare.

Vreau să vă spun că aceste modificări pe care le-am discutat cu comunitatea de brokeri și cu asiguratori au avut și au găsit consens la CNPF, am mediat o situație de blocaj. Amendamentele pe care le propunem rezolvă o mare problemă pe termen scurt, este adevărat, dar vom reveni în toamnă cu o Lege nouă a asigurărilor.

Doamna Zinaida Greceanî:

Da. Mulțumesc.

Aveți întrebări?

Prima întrebare – domnul Ulanov.

Domnul Denis Ulanov:

Mulțumesc mult.

Domnule raportor,

В отношении статьи 7 части (2¹) закона, которую вы предлагаете отменить, хотелось бы понять логику этой отмены. Статья предусматривает обязательства посредников по выплате страховой премии ... вернее, так: выплата страховой премии, минуя посредников, напрямую на счета страховых компаний. Чем эта норма была плоха с учетом того, что страховым компаниям в таких случаях гарантировано отсутствие риска потери этих денег со стороны посредников. Такие случаи имеются. В чем логика отмены данной правовой нормы?

Domnul Igor Munteanu:

Vreau să mergem la fondul problemei. Prin Legea nr. 273, sub pretextul ieftinirii serviciilor, aduse după alegerile din 24.02.2019, au fost excluși, practic, brokerii de la segmentul RCA și de la Carte Verde cu scopul de a exclude, în general, brokerii din piață. Pentru că fără produsele RCA și Carte Verde, brokerii nu pot să supraviețuiască.

Pretextul era că dacă excludem brokerii, serviciile se vor ieftini datorită excluderii intermediarilor. Or, asiguratorul oricum are cheltuieli pentru distribuția asigurărilor fie pentru personalul propriu-zis, fie pentru brokerii de asigurare. Cheltuielile de distribuție prin personalul propriu este mai scump prin brokerii de asigurare.

De fapt, ieftinirea cu 15 % în ajun de alegeri a asiguratorilor RCA și Carte Verde a avut un scop politic, asta răspunde la întrebarea dumneavoastră, asiguratorilor fiindu-le aduse grave prejudicii și care au avut și evident s-au confruntat cu riscuri de instabilitate financiară datorită modificărilor din lege.

Ceea ce noi propunem este să revenim la versiunea anterioară a acestor modificări. Scopul pe care noi îl propunem este să echilibrăm un pic cooperarea și funcționarea pe piață și a companiilor de asigurări, și a brokerilor, pentru că unii fără alții nu pot să funcționeze, după cum bine știți.

Noi trebuie să reducem însăși ideea și conceptul de monopol al unei piețe. Pentru că atunci când cineva vorbește de monopol, el vorbește de pe poziții antepiață.

Aceste amendamente, pe care noi le propunem, sînt ca să reducem chiar și potențialul unei monopolizări a serviciilor de către anumite bănci și să creștem confidența brokerilor că pot oferi servicii de calitate, iar consumatorul să primească serviciile de calitate în asigurare.

Piața nonbancară are multe probleme. Noi le cunoaștem, le-am discutat în formatul de consultări parlamentare. Cunoaștem probleme chiar mai adînci, dar nu putem să mergem astăzi, acum cu toate schimbările de modificare, pentru că am spus că o lege a asigurărilor o să fie în toamnă.

Doamna Zinaida Greceanîi:

Mulțumim.

Domnule Ulanov,

Aveți a doua întrebare?

Da, vă rog.

Domnul Denis Ulanov:

Нет, не вопрос, precizare, уточнение по ответу. Безусловно, можно согласиться по поводу сказанного вами о монополии, и, тем не менее, хотелось бы понять: во время публичных слушаний какова была позиция страховых компаний и иных лиц, которые присутствовали, именно в отношении данной нормы, о которой я говорю? Она не имеет никакой привязки к монополии. Монополии... монополии и вопросы движения денег и выплаты страховых премий – это совершенно разные вещи.

Doamna Zinaida Greceanîi:

Stimați colegi deputați,

În sală îl avem prezent și pe domnul vicepreședinte al Comisiei Naționale a Pieței Financiare Filip.

Dacă îi oferim... să vă ofere și dumneavoastră un răspuns.

Domnule Filip,

Vă rog să conectați microfonul. Da.

Domnul Iurie Filip – *vicepreședinte al Comisiei Naționale a Pieței Financiare:*

Da, am încercat.

Bună ziua.

Stimate domnule deputat,

Deci, pe de o parte, întrebarea dumneavoastră este foarte rezonabilă. Într-adevăr, noi avem probleme în relațiile financiare între intermediar și compania de asigurări.

Pe de altă parte, această prevedere a legii, introdusă ad-hoc în 2018, nu corelează cu tehnologiile existente. Pentru ca clientul să plătească direct pe conturile companiei de asigurări, asta înseamnă că în oficiul intermediarului trebuie să fie reprezentantul companiei de asigurări și să fie aparat de casă al companiei de asigurări și să efectueze plata deci parțial în contul brokerului și parțial direct în contul asigurărilor.

Deci, deocamdată, tehnologic, acest lucru este destul de dificil de realizat.

Pe de altă parte, comisia urmează și are, dispune de instrumente prudențiale necesare pentru ca să garanteze corectitudinea relațiilor financiare între intermediar și compania de asigurări.

Mai mult decât atât, și compania de asigurări are toate instrumentele, inclusiv legislative, pentru a evita aceste întârzieri de plăți între intermediar și asigurări.

Deci această normă, încă o dată repet, este greu să asigure funcționalitatea ei.

Mulțumesc.

Doamna Zinaida Greceanîi:

Da. Mulțumim.

Mai aveți o precizare?

Domnul Ulanov.

Microfonul domnului Ulanov, vă rog.

Domnul Denis Ulanov:

В части вопроса, господин докладчик, о позиции страховых компаний на публичных слушаниях, именно в этой части.

Doamna Zinaida Greceanîi:

Răspunsul, vă rog.

Domnul Igor Munteanu:

Răspunsul...

Doamna Zinaida Greceanîi:

Domnul Munteanu.

Domnul Igor Munteanu:

Noi am avut consultări foarte largi, peste 50... 47 de companii broker și companii de asigurări.

Comaniile de asigurări au anumite temeri, unele sînt justificate, dar problema pe care noi o soluționăm este mai principială în momentul acesta. Noi vom reveni la frămîntările și problemele companiilor de asigurări, asiguratorilor în toamnă.

Vreau să vă spun că, după cum spunea domnul Filip, brokerii erau nevoiți să țină în acest moment cîte 3–4 aparate de casă de la diferiți asiguratorii, dar asta înseamnă costuri suplimentare, asta înseamnă că trebuia să explice pentru fiecare dintre client de ce el ține 4 case, mă rog, aparate de casă diferite, de ce trebuie să intermedieze, care sînt tarifele.

Sînt foarte multe lucruri pe care brokerii le considerau că sînt niște poveri suplimentare, nepotrivite pentru rolul lor. Și decât să-i lichidăm,

pentru că asta e, într-un fel, cineva probabil și-și dorea, trebuie să-i ajutăm să revină pe piață în condiții normale, iar în continuare, știind problemele de pe piața nonbancară, să le rezolvăm principial la toamnă.

Mulțumesc.

Doamna Zinaida Greceanî:

Mulțumim.

Stimați colegi,

La recomandarea dumneavoastră, eu o să ofer la fiecare fracțiune posibilitatea să acorde întrebările. De aceea mergem pe rînd.

Următoarea întrebare – domnul Candu.

Domnul Andrian Candu:

Vă mulțumesc, doamnă Președinte.

Stimate domnule președinte al comisiei,

În descrierea proiectului de lege și motivarea acestuia ați menționat faptul că companiile de asigurări și brokerii se confruntă cu unele probleme, ați menționat că 14 companii specializate în asigurări au îndeplinit condițiile privind capitalul și restul cerințelor care sînt prevăzute de lege.

Domnul Igor Munteanu:

12 din 55.

Domnul Andrian Candu:

12. De aceea existînd deja 12, vă contraziceți cumva spunînd că cineva urmărește să existe un monopol. La 12 companii, chiar dacă ar rămîne numai ele, deja monopol, probabil, îi greu să-l mai numești.

Însă, întrebarea mea e următoarea. Prin modificările care au fost făcute, indiferent de contextul electoral sau nu, cetățenii Republicii Moldova s-au bucurat de o reducere semnificativă a tot ceea ce înseamnă polița de asigurare obligatorie pentru automobile RCA.

Prin aceste modificări, pe care le propuneți astăzi, se va reveni la un preț mai mare la RCA. Înțelegem că ați organizat foarte multe întrevederi și discuții cu brokerii și cu asigurări... companiile de asigurări.

Domnul Igor Munteanu:

Să nu exagerăm.

Domnul Andrian Candu:

Așa ați spus, că foarte multe discuții ați avut în comisie cu industria. Ne bucurăm foarte mult pentru industrie și pentru activitatea pe care o aveți în comisie. Dar vreodată ați luat în considerare și nevoile, și cerințele cetățenilor în aceste discuții?

Este bine să existe o disciplină, ordine în tot ceea ce înseamnă asigurările și piața brokerilor, dar interesul cetățeanului pe care noi toți vrem, în primul rând, pe el să-l protejăm, ați luat în considerare că după aceste modificări prețurile la RCA vor crește?

Vă mulțumesc.

Domnul Igor Munteanu:

Domnule deputat Candu,

Dumneavoastră sînteți ca în povestea cu „Drobul de sare”. Noi, sigur, am luat în considerare, în primul rând, calitatea serviciilor oferite consumatorilor.

Am luat în considerare faptul că sub pretextul ieftinirii polițelor de asigurare, de fapt, cineva voia să monopolizeze piața. Am luat în considerare faptul că trebuie să existe un dialog instituționalizat între CNPF și jucătorii de pe piața de asigurări.

Brokerii și companiile de asigurări au formulat aproape unanim faptul că au nevoie de aceste modificări din proiectul propus de noi și aprobat în cadrul comisiei, pentru că pe noi ne interesează și stabilitatea pieței, ne interesează și tarifele care sînt formulate sau sînt stabilite pentru servicii. Dar trebuie să știm că în acest moment piața nonbancară este fragilă și extrem de scundă, este foarte modestă.

80% din toate activitățile de asigurare se reduc la RCA și la cartea de asigurări. Nu avem dezvoltată piața funciară, asigurările în agricultură. Nu avem dezvoltată piața asigurărilor locuințelor contra incendiilor sau altor intemperii.

Deci noi, practic, ne batem pentru un capăt de pămînt pe această piață, neluînd în considerare potențialul extraordinar de extindere și dezvoltare a produselor specifice pieței nonbancare. Asta noi am luat în considerare.

Respectiv, noi am fost mai strategic... strategici în acest moment și am considerat că nu este bine ca CNPF să impună condiții draconice, în opinia companiilor de asigurări și a brokerilor, neluînd în considerare specificul acestei piețe.

Revenim la o abordare sistematică în toamnă, atunci cînd împreună cu CNPF și împreună cu consultarea tuturor acestor actori de pe piața economică, o să ajungem la soluții bine gîndite și plasate în serviciul consumatorilor.

Doamna Zinaida Greceanî:

Mulțumesc.

Domnule Candu,

Aveți o precizare sau a doua întrebare?

Domnul Andrian Candu:

Da, o precizare.

Vă mulțumesc foarte mult.

Deci, pe de altă parte, astăzi, prin aceste modificări, vor crește prețurile la polița de asigurare RCA în schimbul la aceea ce spuneți dumneavoastră – dezvoltarea asigurărilor pe piața funciară, deși n-am înțeles prin ce ajută aceste modificări la dezvoltarea unor produse noi în domeniul asigurărilor.

Dar haideți să treacă vreo săptămână, două, trei, poate pînă în toamnă, cînd spuneți dumneavoastră, și o să întrebăm cetățenii cît de fericiți sînt ei pentru modificările pe care le faceți astăzi.

Bineînțeles, Partidul Democrat nu va susține o astfel de modificare în lege, care deși aparent vine să facă, poate, o anumită disciplină și ordine pe o anumită piață nebanară în domeniul asigurărilor, cum spuneți, dar în detrimentul intereselor cetățenilor Republicii Moldova.

Vă mulțumim.

Doamna Zinaida Greceanî:

Mulțumim.

Domnule Filip,

Vă rog, dacă aveți o precizare.

Domnul Iurie Filip:

Da. Deci este foarte consistentă această observație în privința protecției consumatorului, este obiectivul permanent și principal, inclusiv a CNPF-ului, doar că în cazul activității de asigurări protecția consumatorului mai are și o altă fațetă.

Nu doar tariful mic sau mai accesibil este obiectivul protecției consumatorului. Principalul moment în protecția consumatorului în asigurări este să garantăm că asiguratul, în cazul în care va nimeri în situații complicate, va fi despăgubit. Și, în acest sens, noi trebuie să corelăm tariful cu capacitatea financiară a asiguratorilor de a-și onora obligațiunile, pentru că scopul asigurărilor și, în primul rînd, asigurărilor obligatorii este să garantăm restabilirea prejudiciului pe care l-a suportat cetățeanul fără vină și să-i fie restabilit bunul.

Și eu personal am considerat și atunci cînd s-au diminuat tarifele, și continuu să... că tarifele sînt subestimate acum în asigurări.

Comaniile de asigurări la moment se confruntă cu anumite complicații financiare. Ultimele rapoarte arată că din 16 companii 5 deja sînt sub criteriile prudențiale care sînt stabilite de către legislație.

De aceea protecția consumatorului trebuie să fie asigurată, însă trebuie să ținem cont de toate aspectele noțiunii de „asigurare”.

Mulțumesc.

Doamna Zinaida Greceanî:

Și noi vă mulțumim.

Și comisia, respectiv, trebuie să fie foarte prudentă când se creează aceste companii și cum sînt înregistrate aceste companii.

Mulțumim mult.

Nu mai... Nu, stați că mai aveți întrebări... de la doi deputați încă aveți întrebări.

Următoarea întrebare – domnul Batrîncea.

Domnul Vlad Batrîncea:

Vă mulțumesc frumos, doamnă Președinte.

Într-adevăr, vreau să spun ceea ce a declarat președintele comisiei domnul Munteanu că noi am vrea să credem că ceea ce face CNPF astăzi, prin încercarea de a face ordine pe piața asigurărilor, am vrea să credem că este o bună intenție, însă trebuie să constatăm unele lucruri că avem zeci de adresări din partea diferitor companii și din partea brokerilor către Parlamentul Republicii Moldova în care ei fac trimitere la diferite abordări față de diferiți agenți economici în ceea ce ține de sancțiuni, de exemplu. De exemplu, un agent economic se alege... obține un avertisment, alt agent economic rămîne fără un anumit gen de activitate ca, de exemplu, Carte Verde.

Bineînțeles că dumneavoastră trebuie să vă clarificați cu aceste lucruri, poate este subiectiv și cineva care astăzi, mă rog, are o companie de asigurări, însă, cu certitudine, în ce are dreptate domnul Munteanu, noi susținem aducerea ordinii, organizării bune a acestei piețe, însă nu prin condiționări draconice, nu prin crearea condițiilor care exclud majoritatea jucătorilor pe această piață, exclud, pur și simplu, din cadrul legal.

Noi înțelegem foarte bine ce CNPF-ul are în vedere, atunci când propune majorarea capitalului. Cred că este OK ca compania de asigurări și brokerii să poată răspundă la acele asigurări care le asigură, dar acest lucru trebuie să se producă foarte treptat și, într-un dialog constant, eu știu că... comisia condusă de domnul Munteanu a avut deja unele audieri. În data de 22 vor avea loc și alte audieri ca să vină zeci de companii care, iarăși, la rîndul lor, urmează să vină cu anumite propuneri.

De aceea vom... Frațiunea Partidului Socialiștilor va susține acest proiect de lege prezentat de domnul Munteanu și ne vom strădui cu toții să asigurăm o bună funcționare a acestei piețe și să asigurăm condiții adecvate Republicii Moldova. Că atunci când venim cu diferite reforme, nu trebuie să uităm că trăim în Republica Moldova. Și ceea ce este bine pentru o țară mai dezvoltată, cetățenii noștri și jucătorii noștri de pe piața asigurărilor poate nu sînt pregătiți, poate ei nu au suficiente fonduri.

Haideți să ajutăm oamenii ăștia să fie implicați în această activitate, ca activitatea lor să fie una legală și să fie una productivă.

Vă mulțumesc.

Doamna Zinaida Greceanii:

Mulțumim.

Următoarea întrebare – doamna Tauber.

Doamna Marina Tauber:

Stimate domnule autor,

Întrebarea mea este: dacă o analiză specială a fost efectuată în acest sens și cum va afecta această inițiativă legislativă prețurile de pe piața respectivă?

Vă mulțumesc.

Domnul Igor Munteanu:

Stimată doamnă deputat,

În primul rînd, proiectul nostru de lege nu presupune nici un fel de costuri adiționale pentru sistemul de reglementare a asigurărilor.

Doi. Am avut o analiză primită din partea CNPF-ului asupra felului în care funcționează piața. Săptămîna trecută am audiat raportul CNPF-ului cu multe întrebări legate de competențele și funcțiile acestei agenții și, pe de altă parte, cu prioritățile care urmează să fie definite în continuare.

Noi știm că brokerii... companiile de brokeri în asigurări au fost foarte puternic afectați de către ultimele amendamente și ultima lege, versiunea care este în vigoare în acest moment. În opinia lor, au fost interdicții negîndite, care au afectat corpul... comunitatea de brokeri în asigurări. Și noi doar dorim să revenim la situația anterioară acestor amendamente.

O analiză de impact profund, cred că o vom face în următoarele luni de zile, pentru ca să știm exact cine are de pierdut ca urmare a unor tarife exagerate.

CNPF-ul susține că încă aceste tarife trebuie să fie reechilibrate.

Dar vreau să vă spun că, de exemplu, la... Carte Verde în Republica Moldova se plătește mai mult decît în Polonia. Astea sînt lucruri care trebuie să fie, într-un fel, gîndite în complex. Nu putem să impunem niște plafoane fixe, dar trebuie să urmărim exact ca deciziile, pe care le iau asiguratorii sau brokerii din asigurări, sînt legate de țara în care cu toții locuim și de consumatorii din această țară.

Vreau să vă spun încă o dată: CNPF-ul este agenția care primește și va primi și mai multă asistență pentru adaptarea deciziilor sale și a mecanismelor sale din partea Băncii Mondiale, din cîte cunosc eu, și

Misiunea FMI, de asemenea, a considerat că este un domeniu care trebuie să fie consolidat și ferit de riscurile de funcționare.

Doamna Marina Tauber:

Încă o întrebare.

Mersi foarte mult pentru răspunsul dumneavoastră.

Întrebare și precizare. Unde pot fi găsite analize existente, despre care dumneavoastră acum ați vorbit, și dacă dumneavoastră, totuși, nu credeți că... dumneavoastră ați menționat că în următoarele luni va fi făcută o analiză profundă.

Dacă dumneavoastră nu credeți că, totuși, această inițiativă legislativă trebuia să fie prezentată după analiza dată și, respectiv, să fie votată doar după analiza aceasta mai profundă, după cum dumneavoastră ați menționat?

Mersi.

Domnul Igor Munteanu:

Doamnă Tauber,

Noi am făcut analizele în contextul audierilor și consultărilor pe care le-am făcut. Mai mult decât atât, noi am operat în cadrul unui grup de lucru comun între CNPF, aceste companii care au fost afectate de legea în vigoare și de comisia parlamentară. Deci acolo s-au expus argumentele necesare.

Dacă ați fi avut interes, ați fi participat la ședința respectivă. A fost anunțată din timp pe site-ul Parlamentului. Și ați fi putut să expuneți o poziție anume.

Mulțumesc.

Domnul Ion Ceban:

Mulțumesc mult. (*Voce nedeslușită din sală.*)

Doamna Marina Tauber:

... audieri.

Domnul Igor Munteanu:

Evaluările, în general, pe piața nonbancară se găsesc, în primul rînd, pe site-ul oficial al CNPF-ului.

Mulțumesc.

Doamna Marina Tauber:

Mersi.

Domnul Ion Ceban:

Alte întrebări văd că nu sînt.

Domnule președinte,

Comisia propune în două lecturi sau într-o lectură să fie votat astăzi?

Domnul Igor Munteanu:

Noi am dori în două lecturi, pentru că este o anumită urgență. Termenul de 22 iulie intervine ca „Sabia lui Damocles” și pentru ca să nu intrăm într-o situație în care anumite companii vor pierde imediat licențele, vă rog frumos să votăm în două lecturi.

Domnul Ion Ceban:

Mulțumesc mult.

Alte întrebări, comentarii nu sînt.

Raportul comisiei, vă rog.

Domnul Igor Munteanu:

Mulțumesc, domnule Președinte.

Comisia economie, buget și finanțe a examinat proiectul de Lege pentru modificarea unor acte legislative, prezentat cu titlu de inițiativă legislativă de deputatul Igor Munteanu, și raportează următoarele.

Proiectul de lege are drept scop ajustarea dispozițiilor Legii nr. 407/2006 cu privire la asigurări și a Legii nr. 273/2018 pentru modificarea unor acte legislative, în funcție de caracteristicile specifice pieței și sistemului juridic, pentru a proteja consumatorii și de a crea condiții de concurență egală între participanții profesioniști la piața asigurărilor.

Urmează de menționat că, la data de 16.07.2019, în urma multiplelor adresări din partea participanților profesioniști la piața de asigurări, Comisia economie, buget și finanțe a desfășurat o ședință a grupului de lucru, la care au participat membrii Comisiei economie, buget și finanțe, reprezentanții Comisiei CNPF, brokerii de asigurări, companii de asigurări/reasigurări și agenții de asigurări.

Printre problemele cele mai stringente, discutate și care urmează să fie soluționate prin proiectul de lege menționăm următoarele:

1. Consolidarea treptată a capacităților financiare ale agenților de asigurare și brokerilor de asigurare și/sau reasigurare, întru evitarea instabilității de sistem. Avînd în vedere că intermediarii în asigurări au fost excluși, pentru o perioadă de 6 luni, din circuitul vânzării produselor de răspundere civilă auto (RCA) și Carte Verde și pentru a nu admite turbulență în rîndurile intermediarilor în asigurări, se propune de a prelungi termenul de consolidare financiară/majorare a capitalului social al acestor entități pentru o perioadă de cel puțin 6 luni. În acest context, la articolul V din Legea nr. 273/2018, au fost modificate termenele de ajustare a capitalului social pentru persoanele menționate.

2. Abrogarea normelor, introduse prin Legea nr. 273/2018 la Legea nr. 407/2006, care reglementează excluderea din circuitul distribuirii produselor obligatorii RCA și Carte Verde a intermediarilor de asigurări (brokerii de asigurare și/sau reasigurare și agenții de asigurări) și care creează circumstanțe de concurență neloială dintre asigurători și brokerii de asigurare și reasigurare, inclusiv excluse și prevederile precum că capitalul social să fie menținut în mijloace bănești libere de obligații pe un cont bancar de depozit.

Comisia Națională a Pieței Financiare, autoritatea publică autonomă, responsabilă față de Parlament, care reglementează și autorizează activitatea participanților la piața financiară nebancaară, precum și supraveghează respectarea legislației, s-a pronunțat în susținerea amendamentelor respective prin scrisoarea nr.04-1912 din 17 iulie 2019.

Proiectul de lege a fost redactat și este parte integrantă a raportului comisiei.

Reieșind din cele relatate, Comisia economie, buget și finanțe, în cadrul ședinței a decis să propună plenului Parlamentului examinarea și adoptarea proiectului de lege redactat în prima și a doua lectură.

Mulțumesc.

Domnul Ion Ceban:

Vă mulțumesc mult, domnule președinte.

Este întrebare din partea domnului deputat ...

Domnul Petru Burduja:

Mulțumesc frumos, domnule vicepreședinte.

Domnule președinte,

Noi și în cadrul comisiei am discutat, dar asta este o întrebare de procedură, 22 iulie este luni. De facto, conform proiectului de lege propriu-zis, articolul III, prezenta lege intră în vigoare la data publicării în Monitorul Oficial.

Deci se primește o perioadă de vacuum, unde, eu nu știu, conform legii ar trebui să fie lipsiți de licență. Eu vreau să-și expună poziția și domnul reprezentant de la CNPF, ca să fie clar și populației acest lucru.

Domnul Igor Munteanu:

Domnule Burduja,

Aș vrea doar o simplă reacție, întrucât urgența este necontestabilă a acestei remedieri a legislației în vigoare, eu aș propune Parlamentului să ne susțină, dacă adoptăm în două lecturi, și sper să adoptăm acest lucru, să publicăm în Monitorul Oficial în timpul cel mai apropiat, poate chiar până luni, legile pe care le vom adopta astăzi.

Domnul Ion Ceban:

Mulțumesc mult.

Comentariu?

Domnul Iurie Filip:

Există acest moment cronologic, nu știu când se va reuși publicarea lui, însă executarea legii în practică presupune că pentru eventuala suspendare a licenței sau retragerea licenței comisia urmează întâi să constate neexecutarea legii, ceea ce presupune anumite acțiuni care tot necesită timp.

Sperăm că cumva va fi corelat acest efort al comisiei cu intrarea legii în vigoare.

Domnul Ion Ceban:

Mulțumesc mult.

Domnule președinte,

Mai sînt careva comentarii?

Văd că ...

Da, domnule Batrîncea, vă rog mult.

Domnul Vlad Batrîncea:

La mine este scurt față de ceea ce a spus domnul Petru Burduja. Cred că semnalul Parlamentului este unul foarte clar, noi nu dorim măsuri restrictive față de agenții economici, noi nu dorim monopolizarea pieței, noi dorim crearea condițiilor adecvate pentru agenții economici. Și sperăm mult că această poziție a Parlamentului este de înțeles pentru colegii din CNPF.

Mulțumim.

Domnul Ion Ceban:

Mulțumesc mult, domnule președinte.

În acest context, vreau să anunț că dezbaterile le-am încheiat pe marginea acestui proiect.

Și rog toți deputații care sînt în sală să se expună cu privire la intenția de vot referitor la acest proiect.

Cine este pentru a vota proiectul nr. 134 din 17.07.2019 în primă lectură?

Majoritatea.

Totodată, comisia a propus ca proiectul să fie votat și în lectura a doua.

Supun votului în lectura a doua proiectul nr. 134 din 17.07.2019.

Cine este pentru?

Numărătorii,

Vă rog să-mi dați ...

N u m ă r ă t o r i i:

Sectorul nr. 1 – 26.

Domnul Ion Ceban:

Sectorul nr. 2?

N u m ă r ă t o r i i:

– 8.

Domnul Ion Ceban:

Sectorul nr. 3?

N u m ă r ă t o r i i:

Sectorul nr. 3 – 21.

Domnul Ion Ceban:

55 de voturi. Proiectul de lege este adoptat în două lecturi.

Vă mulțumesc mult.

Următorul proiect de Lege este proiectul cu nr. 5 din ordinea de zi, proiectul de Lege nr. 425 din 03.11.2015 privind abrogarea unor articole din Codul vamal al Republicii Moldova nr. 1149 din 20 iulie 2000.

Rog doamnă ministru al finanțelor, Guvernul, doamna Natalia Gavrilița, să prezinte acest proiect.

Vă mulțumesc mult.

Doamna Natalia Gavrilița – ministru al finanțelor:

Stimate domnule vicepreședinte al Parlamentului,

Stimați deputați,

Se prezintă atenției dumneavoastră proiectul de Lege nr. 425 din anul 2015 pentru abrogarea unor articole din Codul vamal al Republicii Moldova.

Proiectul de lege are drept scop abrogarea normelor din Codul vamal ce a permis deschiderea magazinelor duty-free pe teritoriul temporar necontrolat de către organele constituționale.

Și o să vă dau doar două cifre, ca să înțelegeți amploarea și importanța fenomenului. În primele cinci luni ale anului 2019 au fost comercializate în magazinele duty-free, pe care dorim să le ... deci regimul pentru care dorim să abrogăm, aproximativ un miliard de țigarete. Mult sau nu? Și vă dau spre comparație, în primele șase luni ale anului 2019 în Moldova s-au importat un miliard de țigarete. Deci, practic, un volum de comercializare din trei

magazine duty-free din regiunea transnistreană este egal cu volumul total al pieței de consum din Moldova.

Este un proiect extrem de important și urgent care, din păcate, a fost necesar patru ani ca să fie votat. Și chiar dacă am avut foarte multă insistență din partea partenerilor de dezvoltare, aceasta nu a determinat clasa politică să abroge aceste articole care generează contrabandă și venituri ilicite și care au finanțat anumite grupe de interes.

Avînd în vedere importanța proiectului, rog susținerea dumneavoastră.

Domnul Ion Ceban:

Mulțumesc mult, doamnă ministru.

Avem întrebări.

Domnul deputat Andrian Candu.

Domnul Andrian Candu:

Vă mulțumesc frumos, domnule Președinte al ședinței.

Stimată doamnă ministru,

Două chestiuni de precizare. Doar aș vrea să știu, agenții economici sau agentul economic care vinde volumul ăla foarte mare de țigări este înregistrat în Republica Moldova și plătește impozite în Republica Moldova?

Doamna Natalia Gavrilița:

Deci acest agent comercializează în regim duty-free și i s-a retras licența deja.

Domnul Andrian Candu:

N-ați înțeles. El activează, el e un agent economic înregistrat în Republica Moldova și plătește contribuții la statul Republica Moldova, în bugetul Republicii Moldova, impozit pe profit sau orice alt impozit?

Doamna Natalia Gavrilița:

Eu nu am aceste date, dar eu cred că asta este ... nu ține de această posibilitate să comercializeze țigări în regim duty-free, conform acestor prevederi.

Domnul Ion Ceban:

Mulțumesc mult.

Domnule deputat,

Mai aveți o a doua întrebare?

Domnul Andrian Candu:

Timpul alocat încă nu a fost pentru prima întrebare...

Domnul Ion Ceban:

Eu l-am deconectat ...

Domnul Andrian Candu:

... consumat.

Domnul Ion Ceban:

... ținând cont de faptul că ... intuiam că...

Domnul Andrian Candu:

Și aș vrea să înțeleg ...

Domnul Ion Ceban:

... ați finalizat gândul, da.

Doamna Natalia Gavrilița:

Domnule Candu,

Ca să vă răspund, eu nu intru în detaliile la asemenea scheme. Eu cred că nu trebuie să fii foarte ... să ai toate detaliile ca să înțelegi că aici este o ilegalitate prin intermediul căreia se face contrabandă. V-am dat niște cifre care clar demonstrează acest lucru.

Domnul Andrian Candu:

Eu vă înțeleg foarte bine...

Doamna Natalia Gavrilița:

Dumneavoastră acum o să începeți, eu înțeleg ...

Domnul Andrian Candu:

... și, probabil, aveți dreptate. Eu doar încerc să înțeleg, dumneavoastră sînteți ministrul finanțelor și în primul, și în primul rînd, aveți grijă de veniturile statului. Aceasta e cel mai important.

Domnul Ion Ceban:

Domnule deputat ...

Domnul Andrian Candu:

Și întrebarea este ...

Domnul Ion Ceban:

... am o rugămintă, regulamentar nu facem dezbateri aici.

Hai deți întrebare.

Domnul Andrian Candu:

Da. Cer scuze. Aveți dreptate.

Domnul Ion Ceban:

Vă rog.

Domnul Andrian Candu:

Vă pun întrebarea și am să aștept răspunsul. Atunci o să fiu foarte succint.

Unu. Un agent economic, care spuneți că acționează în baza unui regim duty-free, este înregistrat în Republica Moldova și plătește impozite în Republica Moldova, eu aș vrea ca acel agent economic, nu prin contrabandă, evident, dar să aibă vânzări cât mai multe și 3 miliarde de țigări, dacă este cazul. Fiindcă aceasta presupune venit pentru acea companie, iar dacă venitul este foarte mare al acelei companii, asta înseamnă impozit mare plătit la stat.

Doi. A doua precizare. Ați estimat sau ați evaluat care este prejudiciul pentru stat, pentru venitul în bugetul Republicii Moldova adus de această companie sau de această schemă, sau de această ilegalitate pe care o numiți dumneavoastră? Ați estimat care este pierderea bugetului?

Doamna Natalia Gavrilița:

Am înțeles întrebarea dumneavoastră. Deci pentru noi, într-adevăr, accizele la țigări sînt o sursă foarte importantă de venit la buget. Dar pentru că această contrabandă începe să fie atractivă și pentru piața internă din Republica Moldova, noi am început deja în 2018 să observăm o scădere a accizelor la țigări.

Dacă în 2017 noi am avut 2 miliarde 43 milioane de lei accize la țigări, în 2018 am avut 1 miliard 875 de milioane. Deci deja se observă că a fost în scădere această... aceste sume. Da, deci este o metodă indirectă de a spune că există contrabandă și pe teritoriul Republicii Moldova.

Mai mult decît atît, chiar dacă nu prejudiciază bugetul, chiar dacă nu prejudiciază bugetul prin scăderea accizelor la țigări, oricum, aceste scheme de contrabandă prejudiciază... sînt niște ilegalități. Și dacă vreți, prejudiciază funcționarea statului de drept în Republica Moldova, nemaivorbind că aceste venituri sînt utilizate de anumite grupe de...

Domnul Ion Ceban:

Mulțumesc mult, doamnă ministru.

Mai sînt întrebări, domnule Candu?

Vă mulțumesc mult.

Domnul deputat Alaiba Dumitru.

Vă rugăm mult să-i conectați microfonul domnului Alaiba.

Domnul Dumitru Alaiba:

Mulțumesc.

Deci haideți să-i spunem pe șleau, noi vorbim de crimă organizată și finanțarea ei. Noi vorbim de o mulțime de cash care circulă în paralel cu economia oficială. Economia... bugetul Uniunii Europene pierde 500 milioane de euro pe an din cauza contrabandei cu țigări din... doar prin Republica Moldova.

Întrebarea mea, doamnă ministru, este: cum a fost posibil ca dumneavoastră să reușiți asta într-o lună și timp de 4 ani cam care ar fi motivele din care tot nu s-a pus punct acestei situații, după cum v-ați referit? Dacă puteți să ne explicați.

Poate aveți ceva informații despre unele procese, unele discuții din trecut, din perioada asta la...

Domnul Ion Ceban:

Mulțumesc mult.

Doamna Natalia Gavrița:

Deci eu cred că este suficient să vedeți că 4 ani de zile a fost un proiect de lege în Parlament care nu a fost votat și cred că trebuie să întrebați componența precedentă a Parlamentului.

Domnul Ion Ceban:

Mulțumesc mult, doamnă ministru.

Mai aveți a doua întrebare, domnule deputat?

Următoarea întrebare – domnul președinte al comisiei Litvinenco Sergiu.

Vă rog mult.

Domnul Sergiu Litvinenco:

Da, de fapt, nu este întrebare, niște... câteva cifre care sînt absolut halucinante, din punctul meu de vedere, în privința acestor magazine duty-free, care clar că așa ceva nu există nicăieri în lume și cred că nici nu va exista.

Scopul este exclusiv de a face bani negri, pentru că vă dau, așa, o cifră. Între 2015 și 2019 această companie a avut un rulaj de 2,8 miliarde de lei, dintre care 75%... 75% din volumul acestor mărfuri erau ilicite. Schema era una destul de sofisticată, pentru că în cadrul acestei scheme erau implicați atît colaboratori ai Poliției de Frontieră, cît și colaboratori ai serviciului... ai Serviciului Vamal și, totodată, în cadrul acestei companii care comercializează duty-free activau și rude ai acestor polițiști de frontieră sau ai colaboratorilor vamali. Deci este o schemă...

Domnul Ion Ceban:

Domnule președinte...

Domnul Sergiu Litvinenco:

... absolut... care trebuie...

Domnul Ion Ceban:

Eu sînt nevoit să vă întrerup. Pentru aceste lucruri există declarații și luări de cuvînt după prezentarea proiectului. Dacă aveți întrebare exact.

Vă mulțumesc mult.

Domnul deputat Dan Perciun.

Domnul Dan Perciun:

Doamnă ministru,

Bună ziua.

Întrebarea mea este următoarea. Pentru că domnul Candu este foarte preocupat de veniturile la bugetul de stat, oare dacă aceste țigări nu s-ar fi vîndut prin duty-free, dar ar fi fost vîndute... în regim normal, fără scutiri de TVA, bugetul...veniturile la bugetul de stat nu ar fi fost mai mari?

Doamna Natalia Gavrilița:

Păi, asta pot să răspund doar prin cifrele pe care le-am dat deja. Deci din cauză că am văzut, am observat o tendință de scădere a accizelor la țigări, putem să spunem că dacă ar fi fost vînzările la nivelul anului 2017, aveam, cel puțin, cu o sută... circa 170 de milioane mai mult accize la bugetul de stat. Dar presupun că ceea ce spunea domnul Candu și sînt sigură că la asta s-a referit și deputatul Alaiba, deci prejudiciul cel mai mare este pentru bugetul Uniunii Europene.

Domnul Ion Ceban:

A doua întrebare.

Da, am văzut, domnule Candu.

Domnule Perciun,

Mai aveți vreo întrebare? Atît.

Da, domnule Candu, vă rog mult.

Domnul Andrian Candu:

Da. Vă mulțumesc foarte mult, domnule Președinte.

Stimate domnule Perciun,

Eu cred că pe toți în această sală trebuie să ne preocupe bugetul Republicii Moldova și nu doar pe Andrian Candu.

Vă mulțumesc frumos pentru măgulire.

În același timp, am menționat sau am luat în considerare cifrele menționate de doamna ministru, care a spus că pe piața Republicii Moldova se vînd 1 miliard de țigarete. Prin acel duty-free se vindea alt miliard, ceea ce

înseamnă că dacă acel miliard care s-a vîndut în exterior el nu poate fi consumat în Republica Moldova. Noi nu avem atîția fumători, slavă Domnului. Ar fi bine să mai scadă numărul lor în general și aici în privința și a luptătorilor antitutin.

Da, ar fi bine să scadă, dar, în același timp, trebuie să ne preocupe cifrele și ale bugetului.

În același timp, eu sînt sigur că colegii din Partidul Democrat vor susține acest proiect de lege. Iată de ce nu trebuie cumva să acuzați sau să condamnați colegii pînă nu știți cum ne exprimăm prin vot și cum noi, eventual, o să susținem acest proiect de lege.

Vă mulțumesc mult.

Domnul Ion Ceban:

Vă mulțumesc mult.

Doamna Natalia Gavrilița:

Mulțumesc.

Domnul Ion Ceban:

Domnul deputat Octavian Țîcu.

Domnul Octavian Țîcu:

Stimați colegi,

Eu așa înțeleg că dacă schema e contrabandă și ilegală, și există protectorat politic și piramidal în jos, deci atunci trebuie să existe o investigație.

Doamnă ministru,

Vreau să vă întreb dacă există sau ați pornit o anchetă interioară a ministerului în relații cu Procuratura și cu alte organe ale statului privind clarificarea acestei situații? Este evident că lucrurile trebuie clarificate, din punct de vedere legal.

Vă mulțumesc.

Doamna Natalia Gavrilița:

Mulțumesc, domnule deputat.

După cum vedeți, noi abrogăm niște articole din lege care au permis această activitate în baza Codului vamal. Deci cred că cum s-a ajuns la adoptarea acestor amendamente în Codul vamal în 2014, de asta trebuie să se ocupe Procuratura, pentru că nu Ministerul Finanțelor face investigații. Dar este clar că a fost introdus în lege deci un regim care a permis acest lucru.

Domnul Ion Ceban:

Mulțumesc mult.

Mai aveți a doua întrebare, domnule deputat?

Domnul deputat Reniță Iurie, președinte al comisiei.

Domnul Iurie Reniță:

Da. Mulțumesc.

Doamnă ministru,

Voiam să vă întreb dacă este preconizată o majorare a accizelor la tutun, la țigarete, deoarece diferența enormă între accizele pe care le avem în Republica Moldova și România a generat, generează și va genera în continuare contrabanda. Este un business bine acoperit politic.

De aceea și ca întrebare, și ca sugestie, și ca persoană care, în virtutea unor circumstanțe, am activat și eu în domeniul respectiv, vă sugerez să purcedeți la majorarea accizelor, indiferent cine este producător: național sau importator.

Doamna Natalia Gavrilița:

Mersi.

Domnule deputat,

Noi ne-am luat angajamentul să creștem accizele la țigări în fiecare an pînă atingem nivelele apropiate Uniunii Europene. Deci o facem asta treptat. Plus la aceasta, după cum ați văzut, susținem și proiecte pentru impozitarea altor produse de tutungerie, inclusiv așa-numitele țigări electronice sau „heat-not-burn”.

Domnul Ion Ceban:

Mulțumesc mult.

Mai aveți vreo întrebare, domnule Reniță?

Domnul Munteanu Igor,

Vă rog mult.

Domnul Igor Munteanu:

Vă mulțumesc, domnule Președinte.

Eu aș dori să aduc următoarea precizare, pentru că s-au formulat aici preocupări legate de despăgubirile potențiale față de companiile care nu vor mai putea opera în regim duty-free.

Vreau să vă spun că toate companiile din Republica Moldova trebuie să se conformeze cadrului legal. Acum, 3 zile în urmă, Agenția Servicii Publice a retras licența celei mai importante companii din spațiul, mă rog, magazinelor duty-free pe Transnistria și acesta a fost un lucru foarte important, pentru că ei au verificat necorespunderea volumelor raportate la volumele de țigări și băuturi, care se comercializau în aceste magazine.

Pentru ca să reducem acest motor de generare a infracțiunilor, cred că legea este extrem de importantă și s-o votăm astăzi, chiar în două lecturi, pentru că deja nu mai există această companie care opera în acest spațiu.

Mulțumesc.

Domnul Ion Ceban:

Vă mulțumesc mult, domnule președinte.

Domnul Igor Grosu.

Domnul Igor Grosu:

Vă mulțumesc, domnule Președinte al ședinței.

Stimați colegi,

Eu constat o idilie aproape, unanimitate a celor prezenți în sală, că proiectul trebuie susținut și, pentru a nu pierde timpul, poate, trecem mai departe.

Cei care au patronat aceste scheme, nu mai pot să le patroneze, iar cei care demult spuneau că trebuie oprite, sînt pentru a le opri.

De aceea pe acest fundal benefic, cînd toți sîntem pe aceeași undă, trecem mai departe, vă rog.

Mulțumesc.

La raportul comisiei...

Domnul Ion Ceban:

Mulțumesc mult.

Înțeleg că a fost un comentariu.

Da, domnule președinte Diacov.

Domnul Dumitru Diacov:

Da. Stimați colegi,

Sigur că toate inițiativele acestea... și mai urmează cîteva proiecte, ele sînt pe larg comentate și din punct de vedere politic, uite, noi luptăm cu dușmanii și așa mai departe.

Eu vă dau un sfat: închideți toate duty-free-urile pînă la sfîrșitul săptămîinii, introduceți taxe, introduceți accize, faceți ce vreți.

Dumneavoastră sînteți majoritatea.

Eu vă dau numai un singur sfat: să aveți grijă de producători și să aveți grijă de buget, ca noi să fim în stare să plătim la oameni salariile și pensiile.

În rest, nici o problemă.

Chiar uitați-vă, proiectul acesta, noi îl susținem cu amîndouă mîini, poftim.

Domnul Ion Ceban:

Mulțumesc mult, domnule președinte.

Văd că mai multe întrebări nu-s.

Mulțumesc mult, doamnă ministru.

Rog raportul comisiei, domnule președinte Munteanu.

Domnul Igor Munteanu:

Stimate domnule Președinte,

Distinși colegi,

Comisia economie, buget și finanțe a examinat proiectul de Lege pentru abrogarea unor articole din Codul vamal al Republicii Moldova nr. 1149-XIV din 20 iulie 2000, înaintat cu drept de inițiativă legislativă de către Guvernul Republicii Moldova, și comunică următoarele.

Prezentul proiect de lege presupune abrogarea normelor din Codul vamal ce țin de magazinele duty-free amplasate pe teritoriul temporar necontrolat de către organele constituționale ale Republicii Moldova.

Potrivit Guvernului Republicii Moldova, în activitatea sa, Serviciul Vamal al Republicii Moldova s-a confruntat permanent cu un șir de deficiențe în exercitarea atribuțiilor ce le revin. În scopul excluderii unor eventuale forme de fraudă economică, se propune închiderea acestor magazine pe segmentul sus-menționat.

Comisia susține conceptual proiectul de lege, iar pentru lectura a doua, în contextul amendamentului nostru, agreeat în comisie, noi propunem completarea proiectului de lege cu următorul text:

„Articolul II. – Prin derogare de la prevederile articolului 56 alineatul (2) din Legea nr. 100/2017, prezenta lege intră în vigoare la data publicării în Monitorul Oficial al Republicii Moldova.”

Acest lucru este necesar pentru ca să evităm situația în care toate amendamentele care țin de Codul vamal și Codul fiscal intră în vigoare peste 6 luni.

Situația curentă reclamă, din partea noastră, o intervenție urgentă și sper că toată lumea înțelege care sînt circumstanțele acestei solicitări.

Pornind de la cele expuse, Comisia economie, buget și finanțe susține proiectul de lege și îl propune spre examinare și adoptare plenului Parlamentului pentru prima și a doua lectură, ca fiind finală.

Domnul Ion Ceban:

Vă mulțumesc mult.

Este o întrebare.

Vă rog să rămîneți la tribuna Parlamentului, domnule președinte.

Domnule vicepreședinte Slusari.

Domnul Alexandru Slusari:

Mulțumesc.

Mă bucur de atîta idilie care există în această sală.

Dar o întrebare de precizare. Din cîte eu cunosc, acest proiect a fost odată pus în ordinea de zi cîndva, în perioada cînd cei care acum se află în opoziție erau la guvernare și a fost exclus din ordinea de zi. Aș vrea să știu dacă domnul președinte poate să confirme acest lucru.

Domnul Igor Munteanu:

Aveți dreptate. Acest proiect de lege vine încă din anul 2000... din 20 iulie 2000. (*Gălăgie în sală.*) Pardon, din 2015... mă iertați...

Domnul Ion Ceban:

Din 2015, da, și a fost exclus în 2016.

Domnul Igor Munteanu:

Datorită faptului că n-a mai existat voință politică și au existat anumite încrângături de interese asupra funcționării în regim opac a acestor magazine cu regim duty-free, inițiativa niciodată n-a fost adoptată.

Acum, dacă există idilia, așa cum spuneți dumneavoastră, domnule vicepreședinte, și există înțelegerea clară a faptului că duty-free-urile doar generează pierderi de credibilitate, generează riscuri de corupție și generează smuggling... contrabandă, eu cred că votăm în ambele lecturi.

Și vreau să vă aduc aminte că decizia de retragere a licenței la compania Altai este din 16.07.2019, deci acum recent. În felul ăsta, noi nu avem nici un fel de risc, de... cum să zic așa, să fim... să plătim despăgubiri unei companii care și-a pierdut licența în circumstanțele constatate de Agenția de Reglementare.

Domnul Ion Ceban:

Vă mulțumesc mult, domnule președinte.

Dacă nu sînt alte întrebări sau comentarii?

Vreau să spun că sînt două luări de cuvînt înregistrate la acest proiect.

Prima luare de cuvînt o să fie din partea fracțiunii pe care o reprezint, o să încerc eu să fac o trecere în revistă a ceea ce credem noi despre tot acest lucru.

Și mai este o luare de cuvînt din partea domnului deputat Lilian Carp.

După care o să rugăm ca toată lumea să fie prezentă pentru a purcede la procedura de vot.

Domnule Popșoi,

O să mă ajutați cu timpul, ca să nu depășesc.

Eu am uitat să apăs.

Stimați colegi,

Iarăși, vreau să zic că nu planificam să vorbesc la acest subiect, dar din ceea ce-am auzit relatate de doamna ministru, de cele discutate în plen, sînt cîteva lucruri principale pe care trebuie să le luăm în considerare.

Contrabanda este o crimă. Și nici o argumentare de oricare tip că ar fi suplinit, într-un fel sau altul, venitul la buget, nu poate avea rezonabilitate în acest sens. Sînt bani negri. Asta este primul lucru.

Ce înseamnă banii negri și ce înseamnă contrabandă, mai ales în contextul unor crime transfrontaliere? Asta înseamnă criză de imagine, pe de o parte, pentru țara unde aceste lucruri se produc.

Eu vreau să vă amintesc că, pînă la o anumită perioadă, contrabanda pe acest segment era zero, împreună cu Misiunea EUBAM, împreună cu acele norme de reglementare care erau în această circumstanță, deci, practic, acest fenomen a fost contracarat pe acest segment.

Și acum cînd aflăm cifre că zece miliarde de țigări, anual, sînt, prin acest... această porțiță, undeva ajunse în altă parte, mi se pare că este, cu adevărat, foarte grav.

Criza de imagine generează criza de credibilitate. Și ceea ce este de altă parte foarte complicat și grav, mi se pare că, în aceste circumstanțe, statul pierde din potențialul său de comunicare, dar și atragere, pe de o parte, a investițiilor, a banilor din exterior și multor altor lucruri care sînt necesare statului. Deci, iarăși, nu putem vorbi despre astfel de venituri, pentru că dacă să mă refer la o statistică simplă pe care o am, au mai fost aici expuse, de exemplu, 2439 de tranzacții de import pentru magazinele duty-free în valoare de un miliard de lei, 460 de tranzacții au fost în sumă de 970 milioane de lei și constituie produse de tutungerie. Asta ar însemna 98 la sută.

Deci cu toții ne dăm bine seama ce, de fapt, este.

În momentul în care noi zicem că este o crimă, noi trebuie să înțelegem că această crimă nu putea fi făcută fără suportul cuiva, pentru că este vorba despre tranzacții enorme, volume enorme. Asta înseamnă că aici: a) în Parlament, cineva se face responsabil, pentru că nu doar domnul Șor sau alții au găsit limbă comună cum să aducă unele amendamente, dar s-a votat foarte clar modificarea legislației aici, în Parlament, asta înseamnă că cineva a coparticipat clar și mulți dintre ei se află în sală la momentul de față.

Doi. Este imposibil ca aceste lucruri să se producă, dacă în mod normal nu este acoperire la Guvern, la MAI, la frontieră și multe alte structuri, începînd cu Ministerul Finanțelor și terminînd cu Fiscul. Asta înseamnă că, iarăși, cineva se face de vină. Și noi știm sau presupunem cine sînt acești

oameni. De asta, eu aş zice că idilia poate să fie idilie, dar trebuie să fim foarte atenți.

Dacă sînteți gata să vă cereți scuze pentru cele făcute anterior și reparate, e o situație, dar asta nu elimină vina celor care nemijlocit au participat în acest proces. Și eu asta vreau să anunț.

Și vreau să mă refer la ... și să solicit organelor abilitate, în special Procuraturii, Centrului Național Anticorupți ș.a.m.d., ca pe lângă aceste cifre pe care le avem, Serviciul de Informații și Securitate să vină cu o analiză amplă în acest sens. Și așteptăm și procurorul să vină în Parlament și să ne spună niște date un pic mai specifice în acest context, inclusiv cine se face de vină și cînd oare acel care se face de vină va răspunde și nu doar pe aceste subiecte, dar și pe multe altele legate de scheme de contrabandă, corupție, trafic etc.?

Asta este în linii mari ceea ce am vrut să vă spun. Și Frațiunea PSRM va susține în ambele lecturi acest proiect de lege.

Și haideți împreună să începem să facem regulă la noi acasă. Și să nu găsim niciodată scuze că orice venit din contrabandă sau schemă de corupție ar putea fi scuzat sau găsită o argumentare în acest sens.

Vă mulțumesc mult.

Și noi vom vota neapărat în două lecturi. *(Aplauze.)*

Domnul ...

Neapărat o să vă dau dreptul la replică, doamnă Tauber.

Domnul deputat Lilian Carp.

Cinci minute, vă rog.

Domnul Lilian Carp:

Stimați colegi,

Noi vedem că subiectul duty-free este unul care nu părăsește agenda noastră în ultimii ani de zile. Și noi vedem că aceste modificări, care au fost făcute în Codul vamal pe parcursul a mai multor ani, deci au avut ca obiectiv ca unele persoane să fie avantajate în activitatea lor economică. Și n-o să fac trimitere acum exact pentru cine acest lucru, mai nou avem un nou personaj, să-i spunem Gicu, da. Toate să făceau pentru Gicu la noi în Republica Moldova.

Gicu se ocupa de una, Gicu se ocupa de alta și tot pentru Gicu într-un fel sau altul s-au făcut și aceste modificări. Eu nu spun că aceasta n-a fost o preocupare și pentru alte guvernări. Dacă ne uităm și la acest proiect de lege, fiind avizat și de unele persoane care sînt aici deputați, sînt sigur că dumneavoastră v-ați dorit această schimbare, întrebarea este: de ce nu s-a mers pînă la capăt? Da, cine au fost cei care nu v-au permis să mergeți pînă la capăt?

Că atunci când ați scris acest proiect de lege ați avut porniri bune. Și am spus că atunci când s-au făcut și unele modificări pentru a putea cineva să-și construiască benzinării în zone duty-free, Guvernul Filip nu a semnat și nu a dat aviz pozitiv. Da, și eu recunosc că pînă la urmă s-a mers pînă la capăt aici, în Parlament. V-am spus că a venit un Gicu, repejor a făcut modificări și Parlamentul de 52 de persoane au votat acele modificări, fără a exista un aviz pozitiv.

Acum despre această contrabandă. După calculele făcute de experți, Moldova pierde anual nu mai puțin de un buget de stat din cauza schemelor de contrabandă, care duc la eschivarea de achitare a plăților vamale, așa, la introducerea mărfurilor în Moldova, care constituie aproximativ 80% din buget.

Acest lucru ... și ne uităm și la cifra de țigări sau cîte țigări se vindeau pe teritoriul Republicii Moldova? Avem impresia că fumau și cîinii aici. Deci fumau și cîinii la modul propriu. Pentru cine?

Ce nu este clar că se făcea o contrabandă indirectă din Transnistria, mai departe se duceau în România și în Europa. Asta este filiera foarte clară. Avem zona din Transnistria, unde este necontrolată, acolo avea loc producerea printr-o zonă duty-free făcută artificial. Dar întrebarea este: dar cu ce ocazie noi aveam această zonă duty-free în Transnistria? Sîntem cumva două țări separate? S-a recunoscut cumva Transnistria? Deci care-i logica acestei zone duty-free în zona transnistreană? Pentru ce? Care a fost cauza?

Ce nu este clar că s-a avantajat această contrabandă legală prin lege, s-a făcut deci repejor cu dreptul de a putea în zona transnistreană să fie construită... sau dreptul de a construi magazine duty-free și luînd țigări. Și știți care e cel mai straniu? Că acele țigări care se vînd în România, acele țigări se vînd cel mai mult în zona duty-free din magazinele din Transnistria, din zona transnistreană, să spunem. Ce nu este clar?

Deci noi, astăzi, putem spune foarte clar că prin faptul că s-a admis ca să se construiască aceste magazine, noi am avut prejudiciere și de imagine. Fiindcă noi prin faptul că am asigurat o contrabandă „legală”, totodată și din punct de vedere moral noi n-am avut dreptul să permitem deschiderea acestor magazine în zona transnistreană, că asta, de fapt, duce la o recunoaștere a „statului transnistrean”. Pentru ce acest lucru? Și nu doar în cazul dat.

De aceea, stimați colegi, eu sper din tot sufletul că acum sîntem toți pe aceeași lungime de undă, o să facem aceste modificări necesare, așa. Și dacă ne gîndim la producătorii autohtoni, apoi atunci să ne gîndim că toți să existe în același regim juridic, economic, nu cineva favorizat, cineva nu știu ce. De aceea, haideți, să lucrăm pentru cetățeanul Republicii Moldova și nu pentru Gicu.

Mersi. (*Aplauze.*)

Domnul Ion Ceban:

Este un banc la acest subiect, dar cred că bancurile după ședința Parlamentului.

Da, doamnă deputat Tauber.

Doamna Marina Tauber:

Stimate domnule vicepreședinte,

În primul rînd, sînt mirată că astăzi a fost posibilitatea să vorbesc atunci cînd doamna Președinte Greceanîi a spus că doar o întrebare din partea fracțiunii, acum îmi dați posibilitatea și dreptul la replică.

Vă mulțumesc foarte mult.

Și o să vă rog frumos să nu-l acuzați și să nu-l menționați pe domnul președinte al fracțiunii noastre, pe domnul Ilan Șor, fără dovezi și probe. Dumneavoastră ați avut luare de cuvînt pe marginea inițiativei legislative și cred că ceea ce dumneavoastră ați spus despre domnul președinte Șor, dumneavoastră nu ați studiat subiectul destul de bine. Și o să vă rog frumos să nu utilizați tribuna Parlamentului pentru PR dumneavoastră personal. La urma urmei fiți, vă rog, bărbat și nu menționați o persoană care nu este prezentă în sală și care nu poate să vă răspundă acum. Nu utilizați ocazia.

Mersi.

Domnul Ion Ceban:

Eu vă mulțumesc mult, doamnă deputat Tauber Marina.

Vreau două lucruri doar să specific în această privință. Dar nu este replică, m-ați întrebat și trebuie să vă răspund. Mă simt obligat ca și bărbat să vă răspund.

Nimeni, absolut nimeni nu-l împiedică pe domnul președinte, cum spuneți dumneavoastră, al Partidului „Șor”, domnul Ilan Șor, să vină în această sală să ne spună tot ce vrea dumnealui, să ne comunice regulamentar absolut toate lucrurile. Noi îl așteptăm cu mare drag.

Și eu cred că nu doar noi aici deputații, dar îl așteaptă întreaga societate, poate și unele organe de drept. Știu că urma să se prezinte la instanța de judecată în Cahul, nu știu cînd, astăzi, ieri, mîine. Să știți că noi îl așteptăm cu mare drag și îi dăm posibilitatea să ofere orice replică oricînd dorește dumnealui atît timp cît asta prevede legislația. Este unu.

Și doi. Credeți-mă, sînt foarte bine documentat în această privință, există prevederile legale cu referire la unele procese care s-au făcut aici, inclusiv la nivel de Parlament, inclusiv din acele surse ale organelor abilitate.

De aceasta atunci cînd fac referință la ceva, credeți-mă că sînt suficient documentat. Poate dumneavoastră aveți un pic mai puțină democrație în partid și nu ați comunicat toate lucrurile cu domnul președinte Șor, dar sînt și informații care, credeți-mă, în aceste circumstanțe corespund realității.

Vă mulțumesc mult.

Eu cu mare drag v-am oferit această posibilitate și ori de câte ori regulamentar va exista această opțiune sînt disponibil să o fac.

Domnul Dumitru Alaiba.

Domnul Dumitru Alaiba:

Da, doar pe scurt. Noi putem să punem orice nume vrem.

În cazul lui Ilan Șor, o să vă propun să fim mai preciși, să ne referim la el ca și „condamnatul Ilan Șor”.

Domnul Ion Ceban:

Vă mulțumesc mult.

... colegi.

Noi am avut luările de cuvînt, am avut dezbateri pe marginea subiectelor, am avut întrebările.

Domnule Nantoi,

Insistați?

Vă rog mult.

Domnul Oazu Nantoi:

Strict de procedură.

Onorat Parlament,

Mă simt obligat să vă atrag atenția că această decizie poate fi... riscă să fie adoptată fără reprezentanții poporului transnistrean, care ar trebui să fie în sala aceasta.

Vă mulțumesc.

Domnul Ion Ceban:

Mulțumesc mult.

Este opțiunea lor de a fi prezenți la ședință sau nu. Ambii deputați, din câte cunosc, unul deja și-a depus mandatul dintre ei. Dar asta e, în fine.

Stimați colegi,

Dezbaterile în acest sens sînt încheiate.

De procedură?

Dreptul la replică. (*Rumoare în sală.*)

Doamna Tauber.

Doamna Marina Tauber:

(*Rumoare în sală.*) Doar dumneavoastră ați auzit.

Ați auzit.

Domnul Ion Ceban:

Eu vă rog foarte mult, haideți să finalizăm aceste dezbateri. Oricând...

Doamna Marina Tauber:

Atunci propuneți acest...

Domnul Ion Ceban:

... la următorul proiect. La următorul proiect eu chiar vă propun să vă înscrieți cu luare de cuvânt aici și puteți, puteți... chiar o să închidem un pic ochii dacă o să deviați de la subiectul proiectului și o să-i dați replică domnului Alaiba.

Ne-am înțeles?

Mersi mult.

Stimați colegi,

Purcedem...

Rog numărătorii, rog toți deputații să vină în sală.

Comisia a propus ca proiectul de lege să fie votat în două lecturi.

Rog să vă expuneți pentru votarea în prima lectură a proiectului de Lege cu nr. 425 din 03.11.2015.

Cine este pentru?

Văd că unanım.

Foarte bine.

Și în același context, supun votului pentru lectura a doua.

Cine este pentru lectura a doua, proiectul nr. 425 din 03.11.2015, rog să votați.

Unanım.

Dar cine n-a votat? (*Rumoare în sală.*)

Cine n-a votat?

Doamnă Tauber,

Dumneavoastră?

Rog atunci numărătorii... încă o dată rog să se expună toți cine a votat „pentru”.

Avem nevoie și de stenogramă.

Sectorul nr. 1?

N u m ă r ă t o r i i:

– 26.

Domnul Ion Ceban:

– 26.

Sectorul nr. 2?

N u m ă r ă t o r i i:

– 33.

Domnul Ion Ceban:

Sectorul nr. 3?

N u m ă r ă t o r i i:

Sectorul nr. 3 – 21.

Domnul Ion Ceban:

– 21.

80 de persoane, 80 de deputați au votat. Proiectul este votat în ambele lecturi.

Aș mai avea un comentariu, doamnă Tauber, dar mă abțin.

Haideți, data viitoare, da.

Mersi.

Următorul proiect se propune să fie...

Doamnă ministru al finanțelor,

Vă mulțumim mult pentru participare și pentru prezentare și Guvernului.

Următorul proiect este propus să fie discutat proiectul nr. 52 din 31.05.2019, proiectul de Lege privind modificarea și completarea unor acte legislative cu privire la controlul tutunului, Codul contravențional etc.

Inițiatori, deputații: Radu Marian, Lilian Carp, Dumitru Alaiba, Inga Grigoriu, Iurie Reniță, doamnele Gherman, Nicolaescu-Onofrei, Grosu... domnii Grosu, Litvinenco și domnul Dan Perciun.

Prezintă, domnul Radu Marian.

Vă rog mult, de la tribuna centrală.

Domnul Radu Marian:

Stimați colegi,

Eu pentru prima dată sînt la această tribună. Se vede mai bine de aici, cu siguranță.

Așadar, eu o să prezint proiectul de Lege nr. 52 care prevede reglementarea prevederilor ce țin de noile produse din tutun, din tutun încălzit.

Așadar, astăzi o să vorbesc despre condițiile care au impus inițierea acestui proiect de lege, despre inclusiv efectele asupra sănătății pe care le au aceste produse noi din tutun, gradul de compatibilitate a acestui proiect de lege cu normele internaționale. Desigur, o să trec în lectură și principalele prevederi, efectele economico-financiare, avizările care au fost deja date și, desigur, importanța din punct de vedere al sănătății.

Așadar, acest proiect de lege vine să reglementeze prevederile ce țin de produse de tutun încălzit, și anume 3 acte normative: Legea nr. 278 privind controlul tutunului, Codul contravențional și Codul fiscal.

Deci condițiile care au impus elaborarea legii.

În primul rînd, au apărut pe piață recent produse de tutun încălzit și acestea au devenit extrem de populare în rîndul tinerilor.

Aceste produse sînt scutite de restricțiile aplicate țigărilor clasice, ceea ce le permite o mult mai mare libertate de promovare, de comercializare și de utilizare, inclusiv în spațiile închise.

Vreau să aduc aminte că aceste scutiri au fost aduse sau introduse în mod netransparent de către fostul deputat Corneliu Dudnic, fără ca societatea civilă să fie consultată.

Deci acest proiect de lege vine să repare, pur și simplu, daunele aduse Legii nr. 278 și, desigur, acest lucru, aceste libertăți de care se bucură aceste noi produse se întîmplă chiar dacă nu există dovezi că aceste noi produse ar fi mai puțin dăunătoare decît țigările clasice.

Și trecem aici la efectele de sănătate. Emisiile generate de produsele din tutun încălzit conțin aceleași substanțe nocive ca și fumul de țigară, inclusiv compuși organici volatili la nivel comparabil cu fumul de țigară și vorbim aici inclusiv de gudron și de metale grele sau monoxid de carbon.

Și deși aceste substanțe se găsesc în cantități mai mici în produsele din tutun încălzit, asta nu înseamnă neapărat riscuri mai mici pentru sănătate, așa cum relevă și datele Organizației Mondiale a Sănătății.

În același timp, Agenția Națională pentru Sănătate Publică relevă că aceste produse nu diferă mult de țigaretile obișnuite și, cum spuneam, pentru că conțin concentrații impunătoare de substanțe chimice ce dăunează sănătății.

De asemenea, există studii că aceste tipuri noi de produse sînt asociate cu toxicitatea pulmonară care afectează sănătatea și diferențe detectabile între țigările obișnuite nu există.

De asemenea, există date într-un studiu din 2019 care arată că aceste produse conțin substanțe care se află în volum de două ori sau chiar de 10 ori mai mare decît în cazul țigărilor obișnuite, iar efectele acestor substanțe noi încă nu sînt cunoscute.

Mai este încă un studiu din 2019 care arată că în cazul tinerilor care nu au fumat niciodată probabilitatea ca aceștia să înceapă să consume aceste produse din tutun încălzit este mai mare decât în cazul țigărilor obișnuite.

Deci chiar și studii recomandate de industria tutunului, care produc astfel de produse, constată că în acest moment nu este posibilă evaluarea riscului generat de aceste produse din tutun.

De fapt, pentru a demonstra efectele acestor țigări din tutun încălzit este nevoie de studii care să dureze 10–15 sau chiar 20 de ani.

Desigur, acest proiect de lege este compatibil cu normele internaționale. În primul rând, conform Convenției Organizației Mondiale a Sănătății produsele din tutun încălzit trebuie să fie supuse aceluiași reglementări și restricții ca și în cazul țigărilor obișnuite.

Și vreau să vă amintesc că Republica Moldova este semnatară a acestei Convenții-cadru a OMS-ului.

În același timp, OMS declară că nu există dovezi care să demonstreze că aceste tipuri de produse noi ar fi mai puțin dăunătoare decât țigările obișnuite.

În același timp, Administrația Americană a Alimentelor FDA, deși a permis vânzarea acestor produse în Statele Unite, a respins cu aproape unanimitate de voturi cererea uneia din companii care produce astfel de țigări de a-și promova produsele ca fiind mai puțin riscante pentru sănătate.

Și, desigur, există și directivele UE, care recomandă ca în aceste tipuri de produse să fie afișate aceleași avertismente de sănătate ca și în cazul țigărilor obișnuite.

Și aici induc în lectură principalele prevederi ale acestui proiect de lege. În primul rând, se introduc noțiuni noi cu privire la aerosolul care se emană de aceste produse, se revine la forma inițială a definiției fumatului, așa cum ea era în legea originală și se include în definiție și „tutunul încălzit”, tutunul care nu arde, și se introduce definiția acestor noi tipuri de țigări.

De asemenea, se introduc noi norme de etichetare, avertismente de sănătate, care să vină în conformitate cu Directiva UE 2014/40.

De asemenea, se repară eroarea făcută de amendamentele precedente și se limitează modul de prezentare a pachetelor de produse de tutun, astfel ca acestea să nu creeze asocieri cu produse alimentare, cu produse cosmetice sau jucării, astfel ca acestea să nu fie mai atractive pentru tineri, femei sau copii. De asemenea, se egalează toate prevederile ce țin de restricționarea promovării, afișării în spațiu public, a consumului în spații închise pentru aceste produse din tutun încălzit, exact ca și în cazul țigărilor obișnuite.

Desigur se ajustează Codul contravențional, pentru a aplica aceleași amenzi, se ajustează și Codul fiscal, pentru a egala accizele pentru aceste tipuri de produse, exact ca și în cazul țigărilor obișnuite.

Vreau să amintesc că, în acest moment, accizele pentru aceste produse noi de tutun sînt de 11 ori mai mici decît în cazul țigărilor obișnuite. Și, în același timp, ne bucură că avizul pozitiv al Guvernului propune și egalarea accizelor pentru țigările fără filtru. De asemenea, la propunerea sau în avizul Guvernului se propune și introducerea amenzilor mai mari în raport cu gheretele care comercializează produse de tutun în apropierea școlilor și grădinițelor.

De asemenea, proiectul de lege prevede ca această lege să intre în vigoare la 1 ianuarie 2020, ca să ofere timp agenților economici să se conformeze noilor prevederi.

Efectele economico-financiare... așa cum spuneam, accizele pentru aceste produse noi sînt de 11 ori mai mici ca în cazul țigărilor obișnuite. În rezultatul egalării accizelor, bugetul ar acumula în plus, cel puțin, 16,4 milioane de lei anual, asta în baza datelor oferite de Biroul vamal, în ceea ce privește importul de produse din tutun încălzit. Ceea ce vreau să menționez aici că, conform datelor OMS, marjele de profit pentru aceste produse din tutun încălzit sînt cu cel puțin 50% mai mari decît în cazul țigărilor obișnuite.

De asemenea, vreau să vorbesc și despre avizările pe care le-am obținut. Avem avizul pozitiv al Guvernului care, cum am mai spus, și propune egalarea accizelor țigărilor fără filtru să fie egale cu cele ale țigărilor obișnuite. Avem avizul pozitiv al Ministerului Sănătății, avem avizul unanim al comisiei de specialitate... al Comisiei protecție socială, sănătate și familie, avem avizul anticorupție și, desigur, proiectul este susținut și de societatea civilă pe care ne bucurăm s-o avem alături de noi astăzi în sală.

Și, desigur, ceea ce vreau să spun este că acest proiect de lege este extrem de important pentru a proteja sănătatea tinerilor, pentru că ei sînt cei mai vulnerabili și cei mai expuși acestor tipuri noi de produse care se vor a fi mai moderne, mai cool, dacă doriți.

Vreau să aduc minte că în fiecare an se înregistrează peste 5 mii de cazuri de... 5 mii de persoane...

Domnul Ion Ceban:

Domnule deputat,

Cer scuze că vă întrerup.

Am vrut să vă întreb dacă mai aveți foarte mult și ați putea...

Domnul Radu Marian:

OK. Da, bine. E clar că riscurile pe care le presupune tutunul sînt extrem de mari, costurile economice, la fel, extrem de mari – peste 3 miliarde de lei anual.

Vreau să vă îndemn să susțineți acest proiect de lege toți colegii din Parlament. Și vreau să vă spun că Republica Moldova nu va face experimente pe sănătatea tinerilor.

Vă mulțumesc.

Domnul Ion Ceban:

Vă mulțumesc mult pentru expunere foarte comprehensivă în acest sens.

Văd că întrebări nu sînt la raportor.

Dacă nu sînt întrebări, rog comisia.

Doamna președinte al comisiei Elena Bacalu.

Doamna Elena Bacalu:

Mulțumesc mult.

Stimate domnule Președinte al ședinței,

Stimați colegi deputați,

Onorată asistență,

Comisia protecție socială, sănătate și familie, în conformitate cu prevederile articolului 49 alineatul (1) din Regulamentul Parlamentului, a examinat în prima lectură proiectul de Lege pentru modificarea și completarea unor acte legislative, inițiativă legislativă a unui grup de deputați.

Obiectivul principal al proiectului de lege supus dezbaterilor este protejarea sănătății populației, în special a populației tinere, în ce privește folosirea produselor de tutun care nu arde și vine să asigure dreptul la ocrotirea sănătății, stipulat la articolul 36 din Constituție. Scopul proiectului este reglementarea punerii pe piață a produselor de tutun care nu arde.

Republica Moldova, în anul 2007, a ratificat Convenția-cadru privind controlul tutunului a Organizației Mondiale a Sănătății, iar în anul 2015 a fost adoptată legea prin care ne-am afiliat prevederilor Directivei europene nr. 40 din aprilie 2014 privind controlul tutunului. Prin acele prevederi, a fost interzis fumatul în spațiile publice, a fost interzisă publicitatea produselor din tutun și a produselor conexe, a fost reglementată etichetarea produselor din tutun, stabilite sancțiuni pentru încălcarea prevederilor Legii nr. 278/2007 privind controlul tutunului. Totodată, au fost stabilite prin lege organele responsabile pentru constatarea și sancționarea în cazul încălcărilor legislației și multe alte prevederi care au reglementat domeniul vizat.

Comisia protecție socială, sănătate și familie a monitorizat procesul de implementare a Legii nr. 124 din 20 mai 2015 privind modificarea și completarea unor acte legislative (controlul tutunului), organizînd în acest

sens mai multe audieri și control parlamentar, constatînd că multe din prevederile adoptate au fost puse în aplicare.

Prezentul proiect de lege vine, după cum a fost menționat, în scopul reglementării noilor produse din tutun care nu arde, ce sînt plasate pe piața Republicii Moldova, însă, la moment, nu sînt catalogate ca produse din tutun sau produse conexe.

Inițiativa legislativă a fost supusă avizării de către comisiile permanente, Direcția generală juridică a Secretariatului Parlamentului și de către Guvern, precum și supusă expertizei anticorupție de către Centrul Național Anticorupție.

Ținînd cont de interesul public major al proiectului, toate avizele sînt pozitive, iar comisia va ține cont de toate propunerile parvenite la examinarea proiectului de lege în lectura a doua.

Membrii comisiei, cu votul unanim, au susținut, de concept, proiectul de lege și propun plenului Parlamentului aprobarea acestuia în prima lectură.

Domnul Ion Ceban:

Mulțumesc mult, doamnă președinte.

Avem o întrebare din partea domnului deputat Odnostalco Vladimir.

Vă rog mult.

Domnul Vladimir Odnostalco:

Спасибо.

Это больше комментарий, больше то,... о чем мы говорили. Вопросы, я думаю, не будет. Вопрос в том, что наша фракция и я лично всегда подходили к вопросу зависимости. Когда мы говорим о табаке, мы говорим о зависимости... Это куда шире понятие, чем табак, – это и алкоголь, это и азартные игры, и так далее, и тому подобное. И я считаю, что нам нужно к этому вопросу подойти широко и комплексно. Только комплексный подход, который включает в себя не просто нормы запрета, не просто нормы закрытия рекламы и спонсирования, но и нормы профилактики, предотвращения, значит, проблемы зависимости, может как-то помочь в общественном здоровье и как-то решить вопрос. Потому что мы знаем: запретный плод, он сладок.

Мы можем запрещать, наказывать, увеличивать штрафы, посадить человека в тюрьму, но от этого проблема зависимости у человека не уйдет. На это прошу обратить внимание.

Мы очень часто в Парламенте обсуждаем какие-то законопроекты. И сколько коллег выходят покурить? Кто-то кого-то убедил? Это очень важно.

Коллеги, дальше следующий момент – реклама пива. У нас на сегодняшний день 68 процентов молодежи пьет пиво. Пивной алкоголизм признан ВОЗ. С этим надо решать вопрос, а пиво у нас агрессивно рекламируется, спонсирует все мероприятия. То есть здесь надо опять же об этом подумать.

Лотерея Молдовы, у нас сегодня эти бумажки продаются в продуктовых магазинах, везде – это зависимость, и с ней надо работать.

Я это к чему? Я это к тому, что давайте, коллеги, рассматривать все эти вопросы комплексно, давайте к этому подходить максимально ответственно, всесторонне и на этом этапе, я уже предлагал, и мы уже на слушаниях согласились все, по-моему, всей комиссией: мы создаем рабочую группу и выходим в ближайшее время с пакетом законопроектов, которые будут комплексно отражать проблему зависимости и помогут решить...

Domnul Ion Ceban:

Господин депутат...

Domnul Vladimir Odnostalco:

... решить эту проблему, в том числе и формирование фондов для предотвращения, за счет источников акцизов, и профилактики зависимости.

Спасибо.

Doamna Elena Bacalu:

Care este întrebarea, domnule...

Domnul Ion Ceban:

Хороший комментарий, но вопрос в чем заключался?

Спасибо огромное.

Я думаю, что этот очень хорошая инициатива на самом деле, у нас здесь присутствуют и представители гражданского общества, – создать совместную рабочую группу и рассматривать этот вопрос более комплексно. Сейчас частный случай данного конкретного предложения, которое поступило совместно от представителей гражданского общества, политических партий, и я очень рад, что есть абсолютный консенсус в этом смысле.

А то, что касается вопроса, который вы затронули, я думаю, что все двери открыты, и надо над этим работать всем вместе для того, чтобы ...

Doamna Elena Bacalu:

Doar două minute, domnule Președinte, dacă îmi permiteți.

Domnul Ion Ceban:

Da.

Doamna Elena Bacalu:

Vroiam să spun că referitor la subiectul ce ține de alcool, despre care vorbește domnul deputat Odnostalco, am discutat nu o dată. Nimeni nu neagă că și aceasta este o problemă, o problemă destul de majoră și folosirea alcoolului în rândul minorilor, motiv pentru care noi avem a include acest subiect în cadrul ședințelor comisiilor.

Astăzi este subiectul ce ține de controlul tutunului, discutăm concret la acest subiect. Și vreau să vă spun că și la acest subiect s-au organizat consultări în cadrul comisiei. Adică, noi ținem cont de părerea tuturor părților și a agenților economici, și a consumatorilor, și a societății civile. Și anume din acest motiv s-au organizat și aceste consultări.

Vă mulțumesc.

Domnul Ion Ceban:

Vă mulțumesc mult, doamnă președinte.

Alte întrebări nu sînt.

Încă o dată vreau să salut în această sală prezența reprezentanților societății civile și vreau să le doresc succes. Și sper că această cooperare dintre structurile Parlamentului nemijlocit: organizațiile neguvernamentale, grupurile formale/neformale, alții care sînt interesați de promovarea unor chestiuni de importanță pentru societate, să fie această colaborare de succes.

Vă mulțumesc mult.

Dacă nu sînt întrebări, dezbaterile sînt încheiate pe acest subiect.

Se propune votarea de către comisie în primă lectură a acestui proiect de lege.

Aveți luare de cuvînt?

O secundă.

Da, cer scuze, am două liste aici și n-am văzut că este una la suprafață.

Vă rog mult, domnule Perciun, din partea fracțiunii.

Domnul Dan Perciun:

Stimată doamnă Președinte,

Stimați colegi,

Astăzi avem ocazia să demonstrăm cu toții că pentru noi contează mai mult sănătatea cetățenilor decît interesele industriei de tutun.

Proiectul de lege, pe care noi l-am propus, vine să rectifice modificarea abuzivă la Legea privind controlul tutunului, promovată de către deputatul

Dudnic în 2017, modificare care a permis ca produsele de tutun care nu ard să fie comercializate fără restricții, să poată fi promovate agresiv, să poată fi vândute online, inclusiv minorilor, și să poată să fie fumate în școli, în grădinițe, inclusiv în incinta Parlamentului Republicii Moldova. Acele modificări din 2017 au fost făcute fără consultări publice, fără a ține cont de opinia experților în sănătate, fără a avea o discuție în societate.

Industria tutunului a reușit atunci să îngenuncheze Parlamentul Republicii Moldova, probabil cu disponibilitatea deplină a mai mulți deputați gata să se pună în genunchi și să accepte anumite beneficii, uitând că acest organ trebuie să reprezinte, în primul rând, interesele oamenilor.

Noi, prin comparație, am organizat debateri publice, am așteptat avizul pozitiv al Guvernului, am consultat experți în sănătate și venim, astăzi, în fața dumneavoastră cu ferma convingere că toate argumentele sînt de partea noastră.

Știu că industria tutunului nu doarme și a bătut la ușile multor dintre voi, a fost la Guvern, a fost la Președinție, a plasat agresiv articole în toată mass-media, și-a angajat două case de avocatură, de asta consider că este important să memorizăm următoarele: produsele din tutun care nu ard sînt la fel de dăunătoare ca și produsele din tutun obișnuite. Aș putea să citez aici zeci de studii, dar am să vă ofer doar cîteva concluzii de bază.

Conform Organizației Mondiale a Sănătății, în cazul a 23 din cei 24 de biomarkeri de nocivitate, inclusiv cei de mare forță, cum ar fi: iritația, inflamația, hipoxia, colesterolul, presiunea sangvină, funcția pulmonară, nu s-a atestat vreo ameliorare statistic validă la compararea cu țigaretel obișnuite, compararea țigaretelor obișnuite cu produsele de tutun care nu ard, ceea ce denotă că nocivitatea este analogică cu cea a țigaretelor. Deci memorizați acest lucru, aceste produse nu sînt mai puțin nocive.

Studii independente au demonstrat acțiunea lezantă a produselor din tutun care nu ard asupra arterelor, este comparabilă ca forță cu cea a țigărilor tradiționale, efect care se consideră un factor cheie pentru declanșarea afecțiunilor cardiovasculare. Mai mult decît atît, Comitetul științific consultativ FDA din Statele Unite a spus foarte clar că aceste produse nu sînt mai puțin nocive.

Fostul Parlament, ignorînd toate aceste studii, a permis ca aceste produse să fie plasate pe piață fără restricții cu accize de 11 ori mai mici. Sănătatea fiecărui tînăr care a început să fumeze, datorită acelor modificări, este pe conștiința oamenilor care au votat atunci, în 2017. Să nu facem și acum greșeala de a ne lăsa seduși de industria de tutun.

Doi la mînă. E bine de memorat. Creșterea accizelor nu duce automat la creșterea prețului, iar lupta efectivă cu contrabanda nu se face prin accize mai mici, ci printr-un serviciu vamal funcțional. Să nu uitați niciodată că industria de tutun este o industrie globală de peste 800 de miliarde de dolari, cu profituri anuale de peste 35 miliarde de dolari. Ei pot cu ușurință absorbi

aceste accize pe care noi vrem să le mărim. Da, asta ar însemna câteva milioane în minus la bonusuri anuale pentru șefii acestei industrii. Dar sper că Parlamentul Republicii Moldova între bonusurile de milioane ale conducătorilor industriei și sănătatea cetățenilor Republicii Moldova va alege sănătatea cetățenilor.

Pe final, consider important să fac trei remarci. Unu. Haideți să încetăm să fim ipocriți și să spunem lucrurilor pe nume. Industria tutunului nu-i industria laptelui, nu-i industria de IT sau producătorii de miere, e o industrie care produce produse care omoară oameni și care pe parcursul ultimilor 50 de ani a făcut tot posibilul ca oamenii să cumpere aceste produse. Interesul lor suprem este profitul. Să nu ne lăsăm amăgiți de demagogie, pentru că ei vor spune orice și vor plăti pe oricine pentru ca să-și protejeze interesele lor economice.

Doi. Să fim foarte atenți la cei care se erijează în mare apărători ai sănătății publice, dar, de fapt, sînt lupi în piele de oaie. S-ar putea să avem asemenea persoane și în această sală. Cum ei vor acționa? Voalat, indirect vor folosi argumentele industriei de tutun, făcînd referință la proceduri, făcînd referință la necesitatea pentru transparență sau spunînd că această lege este promovată prea rapid, sau vor spune: haideți să mai discutăm această lege, s-o mai îmbunătățim, să mai adăugăm încă multe, multe prevederi în așa fel încît să luptăm complex.

Să nu ne lăsăm amăgiți. Unicul scop adevărat al acestor tactici este tergiversarea procesului în speranță că determinarea noastră, a tuturor, va scădea.

A treia remarcă. Viteza este de mare, mare importanță acum. Poate voi nu simțiți lucrul acesta, dar noi lucrăm acum contra cronometrului. Industria de tutun nu doarme, ea e în panică și bate la absolut toate ușile.

Cred că mulți dintre dumneavoastră au primit opinii, solicitări de la avocați, de la industrie direct, de la tot felul de intermediari, de la tot felul de asociații care luptă pentru piață și concurență ș.a.m.d. Am înțeles că au reușit de acuma să ajungă și la ambasadorul Statelor Unite ș.a.m.d.

Propun ... Și aici vreau să spun, să fac o foarte mare clarificare, că noi avem încredere în fiecare dintre domniile dumneavoastră, dar haideți să nu tentăm „diavolul”.

Propun să examinăm toate propunerile care au venit în comisie cît mai rapid, să votăm astăzi proiectul în prima lectură, să examinăm propunerile și în zece zile să-l votăm în lectura a doua. Pentru ca să nu întindem treaba, toată lumea cred că avem consens pe acest subiect, și să nu oferim prea mult spațiu industriei de tutun să aibă discuții private cu prea multă lume în așa fel încît cineva pe drum să se piardă.

Respectiv, vreau pe final să mulțumesc colegilor din comisie pentru adoptarea unanim. Vreau să-i mulțumesc doamnei Bacalu, pentru că susține

acest proiect. Și vreau să fac un apel către colegii care anterior, în 2017, au votat amendamentul domnului Dudnic. Unii dintre dumneavoastră spun că acum vă aflați într-un proces de reformare, eu cred că votarea pentru acest proiect și susținerea acestui proiect s-ar putea să demonstreze că, într-adevăr, are loc un proces de reformare. Așa că eu mă aștept foarte mult că acest proiect va fi susținut de tot plenul Parlamentului și nu doar de către coaliție.

Mersi. (*Aplauze.*)

Domnul Ion Ceban:

Mersi mult.

Domnul Dan Perciun:

Nu în două lecturi, în zece zile regulamentar.

Domnul Ion Ceban:

Mulțumesc mult.

Un discurs foarte complex, foarte interesant.

Владимир,

Я почувствовал, что на этой пессимистической ноте пару депутатов вышли покурить, а, значит, табачное лобби нервно начало курить в сторонке.

Da, domnule deputat.

Domnul Andrian Candu:

Mulțumesc, domnule Președinte.

În spiritul acestui frumos discurs, pe care... vă felicităm, domnule Perciun, Frațiunea Partidului Democrat propune, într-adevăr, să nu pierdem cele 10 zile și să votăm în două lecturi astăzi, deoarece, așa cum spunea domnul Perciun, cine știe ce s-ar mai putea întâmpla în acele 10 zile.

Să nu pierdem oportunitatea și să votăm acum în două lecturi, și să arătăm întregii societăți că acest plen al Parlamentului, într-adevăr, se gândește la interesele cetățenilor, ale copiilor, ale minorilor.

Și domnule Odnostalco, știu că dumneavoastră aveți și viziune mai globală, dar audierile pot fi făcute și după. Și haideți să nu înțeleagă oamenii că dumneavoastră sînteți împotriva celor două lecturi, să le votăm chiar astăzi.

Vă mulțumesc frumos.

Domnul Ion Ceban:

Mulțumesc mult.

Domnul Andrian Candu:

Domnule Președinte,

Facem o propunere și să susținem în două lecturi, acum, acest proiect de lege.

Domnul Ion Ceban:

Vă rog foarte mult, opinia autorului și opinia comisiei în acest sens.

Vă rog să includeți, domnul... pentru domnul Marian.

Domnul Radu Marian:

Da. Mersi.

Domnule Candu,

Mersi pentru propunere.

Ideea că sînt amendamente care sînt propuse inclusiv de Ministerul Finanțelor și de Guvern și e oportun astăzi să votăm în prima lectură și deja peste 10 zile în a doua lectură să includem și amendamentele Ministerului Finanțelor, care vin să îmbunătățească acest proiect de lege.

Mersi.

Domnul Ion Ceban:

Vă mulțumesc mult.

Da, domnule Candu,

Vă rog, o precizare. (*Rumoare în sală.*)

Includeți, vă rog, microfonul domnului Candu.

Domnul Andrian Candu:

Cer scuze, doar o precizare. Nouă, nu-i de alta, dar ni-i frică, dacă în 10 zile schimbă opinia Guvernul?

N-ați auzit cîte bugete au unii din industrie? Haideti, dacă avem voință politică, să-o facem chiar acum, mai ales că sînt sigur că o să ne susțină și societatea civilă, anume astăzi să realizăm adevărul.

Domnul Ion Ceban:

Vă rugăm foarte mult.

Mulțumesc mult pentru comentariu, domnule Candu.

Opinia comisiei.

Da, doamnă Bacalu.

Doamna Elena Bacalu:

Noi putem lua o pauză de 5 minute, facem ședința comisiei, dat fiind faptul că comisia... în cadrul comisiei s-a votat unanim acest proiect de lege,

eu nu pot să-mi asum responsabilitatea de una singură, dar cred că nu este o problemă.

Domnul Ion Ceban:

Vă mulțumesc.

Mai sînt și alte opinii.

Haideți, pînă a lua o decizie în sensul dacă avem sau nu avem nevoie de pauză... (*Discuții.*)

O secundă.

De procedură.

Da. Vă rog, domnule Bolea.

Domnul Vasile Bolea:

Da. Vă mulțumesc, domnule Președinte al ședinței.

De procedură. Dacă a fost raportul comisiei pentru prima lectură, urmează să-l votăm pentru prima lectură, după aia urmează să consultați fracțiunile dacă există sau nu amendamente și este posibil votarea pentru lectura a doua și după asta ar trebui să fie o pauză, ca comisia să pregătească raport pentru lectura a doua și să votăm în lectura a doua.

Asta-i ca și, mă rog, regulă pentru...

Domnul Ion Ceban:

Mulțumesc mult.

Da, doamnă Tauber.

Doamna Marina Tauber:

Domnule vicepreședinte,

Vicepreședinți,

Eu doar cu pozitivul acum.

Vă mulțumim foarte mult, domnule deputat Perciun, pentru această inițiativă legislativă. Chiar ați avut un spici foarte inspirator că ați îndemnat și ne-ați convins pe toți să votăm această inițiativă și acest proiect de lege.

Și Frațiunea Partidului „Șor” va susține această inițiativă legislativă și în a doua lectură, dacă este necesar.

Și, într-adevăr, aș vrea să aplaudăm pentru acest discurs frumos și pentru această inițiativă legislativă. (*Aplauze.*)

Aplaudăm.

Domnul Ion Ceban:

Iată, aceasta, într-adevăr, e idilie, ce înseamnă „produsele din tutun unesc fracțiunile”.

Da. Stimați colegi,

Totuși, eu o să rog opinia Direcției generale juridice. Noi avem o idee în acest sens, ne-am consultat acum cu domnul Popșoi, poate votăm în prima lectură, mai mergem pe examinarea altor subiecte și, dacă este nevoie, între timp, în pauza de masă se convoacă comisia și verifică dacă putem să mergem și pe votarea în lectura a doua.

Domnule Creangă,

Vă rog să ne spuneți dacă...

Domnul Ion Creangă:

Este o procedură binevenită și corespunde Regulamentului.

Domnul Ion Ceban:

Mulțumesc mult.

Mai sînt... da, mai sînt două comentarii sau întrebări.

Vă rog mult, domnule Batrîncea.

Domnul Vlad Batrîncea:

Da. Vă mulțumesc.

Eu nu cred că, domnule președinte al ședinței, este nevoie de avizul sau de poziția comisiei. Noi cu toții sîntem determinați să votăm acest proiect în prima lectură.

Este un proiect complex, important și urmează să muncim împreună cu Guvernul pentru ca a doua lectură să fie pregătită și noi sîntem ferm convinși că nu vom tergiversa acest proces, însă procesul urmează să fie reluat pentru a doua lectură săptămîna viitoare.

Ne bucură foarte mult faptul că aici reformarea se produce așa de spontan, dar haideți să nu ne îmbătăm cu... da, cu apă și cu țigări și să mergem așa cum am planificat, așa cum am discutat cu colegii din majoritatea parlamentară și să nu mergem pe alte scenarii care pot fi uneori și o mică simpatică provocare.

Sîntem dispuși prima lectură și săptămîna viitoare revenim la a doua lectură cu amendamente.

Mersi.

Domnul Ion Ceban:

Vă mulțumesc mult.

Domnule Litvinenco,

Dumneavoastră ați vrut de procedură să...

Domnul Sergiu Litvinenco:

De asemenea, sînt multe amendamente în sensul îmbunătățirii proiectului respectiv din partea Guvernului. Comisia urmează să lucreze chiar și azi, eventual, pentru a definitiva și a avea un text final și la prima ședință a săptămînii viitoare îl votăm în lectura a doua finală, un proiect îmbunătățit, comparativ cu acesta care este la momentul de față.

Vă mulțumesc.

Domnul Ion Ceban:

Vă mulțumesc mult, domnule Litvinenco.

Domnul președinte Diacov.

Domnul Dumitru Diacov:

... Este un proiect bun, dar din luările de cuvînt, mai ales ale grupului socialist, eu am înțeles așa, că astăzi facem primul pas, dar „da” o să spunem săptămîna viitoare...

Domnul Ion Ceban:

E bună. E bună asta.

„PAS” și „DA” acceptă o astfel de abordare? (*Rumoare în sală.*)

Bine.

Stimați colegi,

Dacă dezbaterile...

Domnule Odnostalco,

Și dumneavoastră vreți să comentați sau...

Domnul Vladimir Odnostalco:

Foarte pe scurt.

Domnul Ion Ceban:

... de procedură?

Vă rog mult.

Domnul Vladimir Odnostalco:

Да. Очень коротко, господин председательствующий.

Я все-таки хотел сказать, что комплексный подход предполагает не просто заявление, предполагает знания, как это делать и что делать. У нас есть в этом опыт, мы сделали много практических дел, не потратив ни копейки бюджетных денег, не имея ни внешнего финансирования, ни от каких ONG, и мы можем ответственно об этом заявить.

Поэтому я хочу просто маленькие цифры. Когда я говорю о зависимости по алкоголю, по азартным играм, я говорю о сотнях тысяч наших граждан. Когда мы говорим о зависимости по поводу стиков, мы говорим о 20 тысячах человек. Я не говорю о том, что не надо думать об этих людях, но я призываю шире смотреть на эти проблемы и не пытаться искать в этом какие-то вещи.

Спасибо большое.

Если кто-то не умеет этого, мы научим.

Domnul Ion Ceban:

Спасибо.

Я думаю, что здесь только нужно объединять усилия в этом направлении абсолютно всех, потому что речь идет в первую очередь о здоровье нации. Я не думаю, что здесь кто-то из наших коллег может быть против, или не хочу думать, что у кого-то есть какие-то задние мысли в этом направлении.

Colegi,

S-au epuizat toate întrebările, comentariile. Mă bucură faptul nespus că există o opinie comună în acest sens.

În acest context, supun votului în prima lectură proiectul nr. 52 din 31 mai 2019.

Cine este pentru, rog să votați.

Unanim.

Secretariatul,

Avem nevoie de... (*aplauze*) de date pe...

Vă mulțumim mult.

Este, probabil, primul proiect votat în acest Parlament absolut de toți deputații prezenți în ședință.

Și vă felicităm.

Vă mulțumesc mult.

Următoarele două proiecte pe care aș fi vrut să le anunț țin de un subiect foarte specific, este vorba despre patenta de întreprinzător.

Știu că în acest context sînt două proiecte inițiate, unul din partea deputaților Blocului ACUM, celălalt este din partea deputaților PSRM.

Haideti să începem cu proiectul nr. 6.

Doamnă Președinte,

Eu vă rog mult, doar sîntem la început de discuții pentru proiectul nr. 45.

Doamna Zinaida Greceanîi:

Stimați colegi,

Invit la tribună autorii.

Cine din partea autorilor?

Domnule Slusari,

Da, vă rog.

Domnul Alexandru Slusari:

Stimată doamnă Președinte,

Onorat Plen,

Procesele economice, politice și sociale în Moldova, promovate și îndeplinite în ultimii ani, precum și efectele în timp ale acestora, au adus țara la o criză fără precedent și exodul masiv al populației.

În condițiile lipsei unui număr minimal suficient al locurilor de muncă, cu salarii decente, pentru zeci de mii de familii, comerțul mic în baza patentei, comerț ce nu depășește 300 de mii de lei anual, a devenit unica sursă de supraviețuire. În prezent, conform datelor statistice, sînt valabile peste 9000, mai precis peste 9100 de patente de întreprinzător în comerțul cu amănuntul.

Guvernarea are obligația constituțională de asigurare a cetățenilor cu un nivel de trai decent care să le asigure sănătate și bunăstare cetățenilor și familiei, în calitatea sa de nucleu al societății, cuprinzînd hrana, îmbrăcămintea, locuința, îngrijirea medicală, precum și serviciile sociale necesare. Dar, în prezent, nivelul veniturilor în țara noastră rămîne a fi unul ce nu asigură securitatea socială a populației, iar nivelul actual al salariului minim în sectorul bugetar nici nu acoperă nivelul minim de existență.

Avînd în vedere că activitatea de comerț și prestări de servicii în bază de patentă este practică și de mulți pensionari, în scopul completării veniturilor provenite din pensii, reamintim că sistemul de pensii din Republica Moldova se află în starea mai mult decît precară din cauza emigrării în masă a populației cu vîrsta aptă de muncă, a ratei înalte a economiei tenebre și numărul insuficient al investițiilor, însoțite cu crearea noilor locuri de muncă bine plătite. Aproape 70 la sută din numărul total al pensionarilor primesc pensia sub minim de existență, care și așa este calculat inechitabil pentru oamenii în etate și în baza unei proceduri contrare standardelor internaționale. Deci putem constata că activitatea în baza patentei de întreprinzător are o importanță majoră socială.

Pornind de la cele expuse, se impune extinderea termenului de desfășurare a activității de comerț în bază de patentă, drept o formă alternativă de asigurare a veniturilor pentru multe persoane și familii care și-au creat singuri locuri de muncă și care au ales să rămînă în țară. Se

propune un termen pînă la 31 decembrie 2022, perioadă în care să fie menținut acest tip de activitate, o perioada suficientă pentru dezvoltarea durabilă și sustenabilă a economiei în condițiile edificării unui stat de drept și eliminării corupției mari, în urma unei guvernări eficiente și responsabile. Totodată, astfel asigurăm pentru comercianții mici predictibilitatea.

Anticipînd întrebarea despre pierderile eventuale ale bugetului, vreau să vă aduc doar exemplul unui comerciant din municipiul Chișinău care, lunar, achită în bugetul public național minimum circa 1500 de lei sau, anual, 18 mii de lei.

Menționez că legea emisă, conform propunerilor din proiect, ține doar de extinderea termenului față... fără ca să producă efecte juridice cu referință la schimbarea genurilor de activitate, modul de acordare, suspendare sau retragere a patentei, precum și modificări ce ține de subiecții beneficiari de drept, deținători de patentă.

Totodată, implementarea prevederilor proiectului de lege nu necesită cheltuieli financiare suplimentare.

Rog plenul Parlamentului să veniți cu sprijinul acestui proiect de importanță majoră pentru zeci de mii de familii din Republica Moldova.

Doamna Zinaida Greceanî:

Mulțumesc mult.

Stimați colegi,

Runda de întrebări-răspunsuri.

Prima întrebare – domnul Ulanov.

Domnul Denis Ulanov:

Doamnă Președinte,

Mulțumesc mult.

Domnule raportor,

Сама по себе идея прекрасная с точки зрения того, чтобы дать возможность людям, занимающимся серьезным бизнесом, делать... продолжать ту процедуру, в которой они работают, упрощенную процедуру – все хорошо, все прекрасно. Но патент действует с 1998 года, как сам институт, этот инструмент. Прошел через разные политические события, векторы.

Законодательство движется вперед, как и все остальное, что регулирует данный вид деятельности... данный вид правового регулирования деятельности.

В Налоговом кодексе существует прекрасная глава, называется «Regimul fiscal al persoanelor fizice ce desfășoară activități independente». Эта глава предусматривает четкие положения: планку 600 тысяч лей

продаж без применения обычных правил правового регулирования бизнеса, возможность работы в том формате, в котором это, фактически, присутствует в патенте.

Возникает вопрос: в чем необходимость продления патента?

Давайте оставим политические моменты, лозунги, обещания, прекрасно. Но ваши обещания можно реализовать и другим способом: просто посредством правильного имплементирования той деятельности, которой занимаются люди, под патенты, под уже существующие правовые нормы. Зачем?

Domnul Alexandru Slusari:

Domnule Ulanov,

Deputații, cel puțin din fracțiunea noastră, zilnic discută cu oamenii în piață, abordăm diferite subiecte, vedem cum este desfășurată activitatea acestora.

Marea majoritate a dînșilor nu sînt gata azi să treacă pentru acest gen de activitate care a fost menționată de dumneavoastră. Și cifrele arată elocvent acest lucru. De doi ani jumătate de cînd au fost introduse asemenea norme, doar 1500 de persoane... puțin peste 1500 de persoane au trecut la această activitate.

Eu am menționat deja că marea majoritate a celor care sînt antrenați în acest gen de activitate sînt pensionari. Nu sînt, la ora actuală, ei capabili să ducă activitatea de întreprinzător în sensul propus în Codul fiscal. Noi sperăm foarte mult. Și nu-i vina oamenilor că toată această perioadă noi am avut multe guvernări iresponsabile. În cîțiva ani, dacă vom avea economia bine dezvoltată, cu locuri de muncă, cu pensiile mai decente pentru oamenii în etate, noi o să putem rezolva problema pentru mai mulți oameni și n-o să avem nevoie de aceste patente. Dar la ora actuală, marea majoritate a acestor oameni nu sînt gata să treacă pe acest gen de activitate.

Și menționez încă o dată: dacă să comparăm veniturile pentru buget, bugetul nu pierde nimic, lăsînd patenta de întreprinzător pentru anumită perioadă.

Doamna Zinaida Greceanii:

Da. Mulțumesc.

Domnule Ulanov,

Aveți a doua întrebare?

Vă rog, domnule Ulanov.

Domnul Denis Ulanov:

Da. Mulțumesc mult.

Precizare и второй вопрос будет.

Хотел бы все-таки с вами не согласиться с точки зрения логики, о которой вы сказали. Никакой большой сложности в процедуре работы в рамках главы 102 Налогового кодекса не существует: подача заявления в фиск, уведомление о продажах и кассовый аппарат, который можно приобрести даже пенсионеру, с точки зрения той деятельности, которую они делают. Это просто как precizare о необходимости продления патента, о которой многие давно говорят, в том числе внешние партнеры, о том, что под патентом существует возможность скрытых продаж. Это все прекрасно понимают, начиная от продаж цветов и так далее. Поэтому это отдельный вопрос, который можно дискутировать, и, наверное, вы прекрасно понимаете, о чем я говорю, поскольку вы готовились, изучали этот вопрос предметно.

Второй вопрос. В информативной ноте написано о том, что продление на 3 года патента удвоит доходы населения. Хотелось бы понимать, из какого принципа сделан этот расчет, если патент существует с 1998 года. Хотелось бы найти хотя бы одного патентщика, который удвоил свои доходы за 3 года.

Domnul Alexandru Slusari:

Probabil, dumneavoastră, domnule Ulanov, n-ați citit atent această notă informativă. Aici se indică că dezvoltarea economiei, crearea locurilor de muncă, lupta cu corupția, stat de drept, vor crea posibilitatea de a majora veniturile cetățenilor de două ori, astfel încât noi să soluționăm această problemă cu deținătorii de patente. Asta una la mână.

Doi la mână. Dacă ați făcut această precizare cu economia tenebră, eu vreau să vă amintesc proverbul că „Peștele se strică de la cap”. Și cu economia tenebră este necesar să începem lupta de sus, de la schemele mari de corupție, „Metalferos”, mai multe întreprinderi de stat, „Moldtelecom”. Noi vedem unde la noi este concentrată acum economia tenebră. Și după ce facem regulă acolo, cu condamnări, cu închisoare pentru cei care au practicat această economie tenebră... la sistemul bancar, ceea ce s-a întâmplat cu saci de cash care au fost scoși din diferite bănci. Iată după asta, probabil că, va veni timpul să discutăm și subiectul economiei tenebre la acest segment – pînă la 300 de mii de lei anual.

Doamna Zinaida Greceanîi:

Domnule Ulanov,

Mai aveți o precizare?

Da, vă rog, domnule Ulanov.

Domnul Denis Ulanov:

Domnule raportor,

Прекрасные намерения действующего Правительства и правоохранительных органов в наведении порядка – то, о чем вы

говорите. Но давайте все-таки не будем уклоняться от предмета. Мы говорим о патентах, которые не имеют прямого отношения к тому, о чем вы говорите.

Хотелось бы прекратить политические лозунги, говорить по существу.

От имени фракции хочу сказать, что мы поддержим данный законопроект, несмотря на его критику, но только при одном условии, что вы, как действующее Правительство, прекрасно поймете... как действующая власть, прекрасно поймете, что патент является рудиментом, который необходимо давно прекращать и вводить его в нормальные правовые экономические рамки.

Спасибо.

Doamna Zinaida Greceanî:

Mulțumim.

Următoare întrebare – domnul Filip.

Pavel Filip.

A, nu mai avem pe nimeni la tribună.

Domnul Pavel Filip:

Mulțumesc, doamnă Președinte.

Domnule raportor,

Eu am avut ocazia să discut cu reprezentanții patentei de întreprinzător atunci și am ajuns la concluzia că ar fi bine să venim cu o alternativă și am oferit această activitate independentă. Vreau să vă spun că cheltuielile pentru a efectua activitatea independentă sînt mai joase decît pentru patenta de întreprinzător. Adică, acel care va lucra în baza activității independente va plăti mai puțin decît plătește în baza patentei.

Doar că noi astăzi cu toții trebuie să recunoaștem că aceasta este o temă politică. De fiecare dată în campania electorală a fost abordată această temă. Și propunerea mea este următoarea: ca să nu ajungem în anul '22, cînd regulamentar ar trebui să fie alegeri parlamentare, pentru a instrumenta același lucru, iarăși, cu patenta de întreprinzător, cu proteste, cu toți oamenii care reprezintă această dimensiune, or, haideți să permanentizăm acest lucru, și cînd o să vedem că avem o economie unde nu mai este nevoie de patentă, atunci anulăm cu totul, or, cel puțin, prelungiți pînă în anul '24. Partidul Democrat va susține acest proiect, dar sugerăm, totuși, nu pînă în 2022, dar pînă în 2024.

Cu referire la pierderile din buget. Astăzi, iată, avem două proiecte de lege care scot în evidență standarde duble. Atunci cînd s-a vorbit despre duty-free, noi am anulat această lege, cu toate că și acolo putea fi aplicat instrumentul controlului și, dacă există contrabandă, să fie pedepsit. Exact

și aici folosiți invers acest instrument, că dacă cineva în bază de patentă de întreprinzător vinde tone și tone, și milioane, și milioane, atunci trebuie să lucreze organismele statului, instituțiile de drept, de control și să fie pedepsit.

Mulțumesc.

Noi vom susține, dar vă sugerăm, totuși, să treceți de anul 2022, când potențial vom avea alegeri parlamentare, în 2024 și atunci o să dispară acest subiect electoral.

Doamna Zinaida Greceanîi:

Da. Mulțumesc.

Domnule autor.

Domnul Alexandru Slusari:

Sînt surprins cît de generoși azi sînt reprezentanții opoziției. (*Rumoare în sală.*) Cu duiumul o să avem. (*Rumoare în sală.*) Da, lăsați și pentru altă ședință.

Referitor la prelungire. Cred că putem să discutăm acest lucru în lectura a doua. Doar nu înțeleg un singur lucru, ce v-a încurcat dumneavoastră să faceți acest lucru în 2017, în 2018? Dumneavoastră tot timpul ați prelungit cu un an, fără ca să aduceți predictibilitate, și acest lucru ultima dată l-ați făcut exact înainte de alegeri.

Doamna Zinaida Greceanîi:

Da. Mulțumim.

Domnule Filip,

Mai aveți a doua întrebare?

Nu este.

Următoarea întrebare – doamna Apostolova.

Doamna Reghina Apostolova:

Спасибо большое.

Уважаемый Председатель Парламента,

Спасибо.

Мой коллега депутат Уланов высказал нашу позицию, тем не менее у меня есть два вопроса к докладчику. Первый вопрос. Скажите, пожалуйста, учитывая важность этой проблемы, проблемы, которая многие годы, как вы знаете, мустируется в обществе: как авторы проекта провели консультации с гражданским обществом?

Domnul Alexandru Slusari:

Noi am avut aceste consultări în campania electorală cu mii de oameni în diferite localități, în piețe, în localitățile rurale, în municipiul Chișinău. După campania electorală am avut discuții și cu Asociația Micului Business și cu mai multe grupuri de oameni care veneau la noi și demult au solicitat ca acest proiect să fie votat. Eu cred că consultări am avut mai mult decât suficiente.

Ați avut și a doua întrebare.

Doamna Reghina Apostolova:

Ответом я не удовлетворена, наверное, как и все остальные.

Спасибо.

Doamna Zinaida Greceanîi:

A doua întrebare.

Doamna Reghina Apostolova:

И второй вопрос.

Domnul Alexandru Slusari:

Это второй вопрос, да?

Doamna Reghina Apostolova:

Второй вопрос. Скажите, пожалуйста, был ли одобрен проект закона в соответствии со статьей 34 частью (4) Закона № 100 от 17-го года о нормативных актах государственной Комиссией по регулированию предпринимательской деятельности?

Domnul Alexandru Slusari:

Din câte eu cunosc, el n-a fost examinat acolo, dar nimeni nu ne încurcă să facem acest lucru între prima și a doua lectură. Exact același lucru vom obține și de la Guvern, care urmează să avizeze acest proiect.

Doamna Zinaida Greceanîi:

Da. Mulțumesc.

Stimați colegi...

Următoarea întrebare din partea domnului Botnari Alexandru.

Aveți...?

Îmi cer scuze, domnule Botnari.

Aveți o precizare?

Да, пожалуйста.

Doamna Reghina Apostolova:

Извините, господин Слусарь, я думаю, что вы бы не нарушили законы Республики Молдова, если бы ответили мне на мои вопросы на русском языке. Вы так красиво говорили в Москве о любви к русскому языку.

Спасибо.

Domnul Alexandru Slusari:

Numaidecît am să fac acest lucru, doamnă Apostolova. Dar eu vorbesc așa cum eu consider necesar. Și în Parlamentul Republicii Moldova eu prefer să vorbesc în limba română. *(Aplauze.)*

Doamna Zinaida Greceanî:

E salutar cît mai multă lume să cunoască cît mai multe limbi, atunci asta precis că ne ajută, dar nu ne încurcă.

Stimați colegi,

Următoarea întrebare – domnul Botnari Alexandru.

Domnul Alexandru Botnari:

Vă mulțumesc, doamnă Președinte.

Domnule vicepreședinte al Parlamentului,

Domnule Slusari,

Așa o întrebare, odată ce am lucrat mult timp în administrația publică locală, cunosc foarte bine ce este legat de patente și pentru cetățeni, un lucru salutar, foarte bine, dar am așa o întrebare: această lege se referă și la cei care vînd astăzi în „Grand Hall”, în „ELAT” cu patente? Care enormi bani se plătesc pe chiria acestor încăperi, dar acolo oricum lucrează tot cu patente.

Poate era bine în cazul respectiv de scris în legislație doar „piețele autorizate”, dar nu „și centrele comerciale sau alte locuri neautorizate”.

Mulțumesc.

Doamna Zinaida Greceanî:

Da, răspunsul, vă rog.

Domnul Alexandru Slusari:

Domnule deputat,

Ca atare acest gen este reglementat cu cifra de afaceri, cifra rulajului. Desigur e important să discutăm și despre locurile de comerț. Acest domeniu este reglementat de alte acte legislative și normative, și hotărârile de Guvern. Dar e important ca cifra anuală a comerțului să nu depășească 300 mii de lei anual.

Și aici nu-i problema oamenilor când ... e problema statului care nu poate controla fluxurile de bani și a admis o anumită etapă că sub paravanul patentelor s-au ascuns interesele unor comercianți mari. Eu sper că de azi înainte noi avem un stat capabil să nu admită acest lucru.

Doamna Zinaida Greceanî:

Mulțumim.

Mai aveți a doua întrebare, domnule Botnari?

Aveți a doua întrebare? Nu aveți.

Următoarea întrebare – domnul Munteanu.

Domnul Igor Munteanu:

Mulțumesc frumos, doamnă Președinte.

Să știți că eu nu am o întrebare, eu am o completare. S-a pus întrebarea: dacă acest proiect de lege a fost consultat cu societatea și cu businessul?

Vreau să vă spun că, la data de 3 iulie 2019, am susținut o zi întreagă de consultări cu deținătorii de patente, cu Ministerul Finanțelor, cu Ministerul Economiei și Infrastructurii, în rezultatul cărora au apărut o grămadă de completări și am avut o mai bună înțelegere asupra fenomenului patentei din Republica Moldova.

Doamna Zinaida Greceanî:

Mulțumim.

Domnule Slusari,

Nu mai aveți întrebări care vă sînt adresate.

Stimați colegi,

Este necesar să ne consultăm. Și, eu nu știu, aici ... ori Comisia juridică. Dacă noi ascultăm și cealaltă inițiativă și pe urmă raportul împreună al comisiei? Sau pe fiecare separat?

Domnul Creangă.

Separat.

Domnule Munteanu,

Vă rog, la tribună.

Președintele comisiei.

Domnul Igor Munteanu:

Stimată doamnă Președinte,

Distinși colegi,

Comisia economie, buget și finanțe a examinat, în lectura întâi, proiectul de Lege cu privire la modificarea articolului 4 din Legea nr. 93/1998 cu privire la patenta de întreprinzător, înaintat cu titlu de inițiativă legislative de un grup de deputați, și informează plenul Parlamentului asupra următoarelor lucruri.

Proiectul de Lege nr. 45 din 17.04.2019, supus examinării, propune completarea articolului 4 din Legea cu privire la patenta de întreprinzător cu un nou alineat (1³) în vederea modificării termenului de desfășurare a activităților de comerț cu amănuntul și de comercializare a produselor în bază de patentă de întreprinzător, stabilit pînă la data de 31 decembrie 2019, cu termenul de „pînă la data de 31 decembrie 2022”.

În susținerea propunerii de modificare a termenului de valabilitate a patentei de întreprinzător pentru activitățile de comerț cu amănuntul și de comercializare a produselor, autorii invocă impactul social și economic al proiectului prin creșterea semnificativă a veniturilor cetățenilor, în special al cetățenilor care primesc pensii minime.

Proiectul de lege este avizat de Direcția generală juridică a Secretariatului Parlamentului și a primit și alte avize pozitive.

Urmare a examinării proiectului de Lege cu privire la modificarea articolului 4 din Legea nr. 93/1998 cu privire la patenta de întreprinzător, Comisia economie, buget și finanțe, cu votul majoritar (6 „pentru” și 1 „împotriva”), a decis susținerea proiectului de lege în lectura întâi, iar adoptarea lui în lectura a doua, după obținerea avizului pozitiv al Guvernului Republicii Moldova.

În contextul celor expuse, propunem aprobarea proiectului de Lege nr. 45 din 17.04.2019 în lectura întâi.

Doamna Zinaida Greceanîi:

Vă mulțumim.

Domnule președinte,

Aveți o întrebare.

Domnule Ulanov,

Vă rog.

Domnul Denis Ulanov:

Vă mulțumesc mult.

Domnule raportor,

Обязательной составной частью рапорта по законопроекту должно являться соответствие с законом и analiza impactului de reglementare.

Его, к сожалению, мы не нашли при подготовке к изучению данного вопроса. Хотелось бы понять, почему его нет.

И также вопрос: насколько данный законопроект сопоставлялся со стратегией развития сектора малых и мелких предприятий на 2012–2020 годы, утвержденной постановлением Правительством в 2012 году, учитывая тот факт, что в этой стратегии уделено особое место патентам, а также насколько рапорт вашей комиссии по законопроекту соответствует Конвенции ООН 2003 года о борьбе с коррупцией, которая ратифицирована Парламентом Молдовы законом в 2007 году, а, в частности, статье 12 данной конвенции, описывающей подобные ситуации и призывающей государство их устранять?

Спасибо.

Domnul Igor Munteanu:

Mulțumesc.

Domnule deputat,

În privința învinuirilor că în cadrul activităților de antreprenoriat reglementate de patenta de întreprinzător ar exista cazuri de corupție, eu cred că sînt organisme de specialitate care pot să combată flagelul și ar putea să reglementeze în continuare abuzurile.

Avem avizul Centrului Național Anticorupție la acest proiect de lege care examinează proiectul de lege și constată caracterul lui, mă rog, pe structură: argumentarea din nota informativă, argumentarea economico-financiară, evaluarea analizei impactului de reglementare.

Deci, practic, dacă doriți dumneavoastră să luați cunoștință, vă putem circula toate documentele, iar pentru prima lectură, după cum bine știți, trebuie să adoptăm proiectul ca... cu valoare de concept.

Al doilea. Noi avem un dialog foarte constructiv cu Ministerul Finanțelor, care înțelege exact fenomenul antreprenoriatului în regim de patentă și care a avizat pozitiv această inițiativă.

Doamna Zinaida Greceanî:

Mulțumim.

Domnule Ulanov,

Aveți a doua întrebare?

Da, poftim, domnule Ulanov.

Vă rog.

Domnul Denis Ulanov:

В отношении рапорта СНА: насколько я знаю, он отрицательный. Я поэтому и поднял вопрос по поводу конвенции ООН о коррупции, ратифицированной молдавским Парламентом, поскольку рапорт СНА является негативным по отношению к данному законопроекту. Поэтому как вы можете говорить о том, что это не сопоставляется с конвенцией о борьбе с коррупцией.

Domnul Igor Munteanu:

Definiția...

Domnul Denis Ulanov:

Или уже есть какой-то другой рапорт, который мы не видим?

Domnul Igor Munteanu:

... că e aviz negativ, vă aparține dumneavoastră. Noi am identificat în concluziile expertizei făcute de CNA prevederile care conțin și anumite riscuri, dar conțin și, eu știu, reglementările pozitive care pot să permită activităților de antreprenoriat în regim de patentă să continue.

Mulțumesc.

Doamna Zinaida Greceanîi:

Mulțumim.

Domnule președinte,

Nu mai aveți întrebări.

Vă rog să luați loc.

Stimați colegi,

Am vrut să fac o observație generală. Ședința noastră plenară seamănă cu un știubei de albini.

Știți, parcă așa ... toată sala se aude.

Vă rog să vă calmați.

Cine are de discutat între dumneavoastră: ați ieșit, două minute ați discutat, ați revenit înapoi.

Vă rog frumos.

Stimați colegi,

Se...

Stimați colegi,

Se supune votului pentru prima lectură proiectul de Lege înregistrat sub nr. 45 din 17 aprilie 2019... *(Discuții.)*

Mă iertați, vă rog, acei care sînteți cu luările de cuvînt.

Da, avem o luare de cuvânt din partea Frațiunii „Platforma DA”, doamna Arina Spătaru.

Îmi cer scuze.

Doamna Arina Spătaru:

Doamnă Președinte,

Doamnelor și domnilor deputați,

Să ne uite răul pe noi toți. Greu se implementează reforma cu privire la întreprinderile mici și mijlocii în Republica Moldova.

Aceasta demonstrează că toate concepțiile economice elaborate de fostele guvernări au fost orientate spre întreprinderi mari și transnaționale, iar întreprinderile mici și mijlocii au fost date... lăsate uitării. E nevoie de o resetare a întregii economii, care se află într-o criză profundă și se pare că este cazul să ne întoarcem cu fața la antreprenoriatul mic, evident, cu o plusvaloare și o abordare net superioară.

Cunoaștem faptul că antreprenoriatul înseamnă capacitatea de a crea și de a conduce o organizație. La un moment dat gândirea economică a părăsit întreprinzătorul autohton pentru a se consacra mai mult pe manager. El nu are timp de gestionare a mașinii de casă și control și nu are finanțe pentru a angaja un contabil și în ajutorul lui vine patenta de întreprinzător, una din cele mai simple și comode forme de desfășurare a activității legale.

Frațiunea „Platforma DA ACUM” va vota proiectul de Lege cu privire la patenta de întreprinzător pentru că:

1. Ne dorim să oferim posibilitatea acestor 9500 de familii care astăzi, acum, sînt cu ochii pe noi și-și doresc mult să-și dezvolte afacerea în continuare.

2. Indiferent de pagubele cauzate de anumiții deținători de patente, deocamdată, pentru realitățile economice ale Republicii Moldova nu este social și economic îndreptățită anularea patentelor pentru toți.

3. Este important să stimulăm tranzacțiile activității de comerț de la patenta de activitate spre activitatea independentă.

4. Patenta de întreprinzător ar fi un instrument eficient pentru a încuraja anumite activități de business, care nu sînt atractive pentru moment.

Cunoașteți condițiile în care muncesc oamenii în piețele Republicii Moldova. De exemplu, în Bălți majoritatea cazurilor sînt femei, femei în etate, care vînd la piața din Bălți tot cu picioarele pe beton.

Am fost recent într-o piață din Alexăndreni unde oamenii își vînd marfa pe o peliculă cu picioarele în noroi.

Deci putem aduce și un plus venit autorităților locale.

Iar dacă să atingem subiectul despre centrele comerciale vizavi de piețele noastre din Republica Moldova, care, de fapt, sînt destul de vizitate de cetățenii noștri, n-ar fi momentul să cerem de la acești reprezentanți, conducători, manageri ai acestor piețe să creeze condiții decente pentru oamenii care muncesc acolo, pentru că este greu să vinzi la plus 30 și la minus 30.

5. Practica arată că măsurile rigide, precum interdicțiile, sînt mereu o ambianță fertilă pentru dezvoltarea unor conflicte și nemulțumiri din partea celor interesați.

Și acum, cu permisiunea dumneavoastră, m-aș adresa către deținătorii de patente.

Stimați antreprenori,

Susțineți producătorul autohton, respectați drepturile și interesele consumatorului, desfășurați activități indicate strict de patentă, respectați normele sanitare și să aveți toate documentele primare în ordine. Respectați-vă colegii și creați un climat emoțional confortabil în raport cu ei la locul vostru de muncă, promovați concurența loială. Nu comiteți acte de corupție și ieșiți din scheme frauduloase. Protejați mediul și excludeți pungile de plastic.

Iar pentru cei care au transformat patenta într-o evaziune fiscală, fac apel să vă responsabilizați și să treceți la o formă de activitate legală superioară. Din motivele voastre, oamenii sinceri, onești nu trebuie să sufere. Patenta nu vă oprește să promovați inovațiile, să învățați și să vă dezvoltați în plan profesional. Demonstrați, prin prestația dumneavoastră, că acest proiect de lege este o necesitate și implementarea lui va duce spre diminuarea stării de criză în care se află Republica Moldova.

Și nu uitați: patenta de întreprinzător este o premisă pentru dezvoltarea economică a afacerii dumneavoastră.

Vă mulțumesc.

Doamna Zinaida Greceanîi:

Și noi vă mulțumim pentru acest apel foarte sincer.

Stimați colegi,

Supun votului, pentru a fi aprobat în prima lectură, inițiativa legislativă sub nr. 45 din 17 aprilie 2019, proiectul de Lege cu privire la modificarea articolului 4 din Legea nr. 93 din 15 iulie 1998 cu privire la patenta de întreprinzător.

Cine este pentru a fi votat în prima lectură, rog să votați.

Practic, unanim.

Mulțumesc pentru buna înțelegere.

Stimați colegi,

Mergem mai departe.

Următorul proiect, inițiativa la același subiect, dar au fost două înregistrate, **inițiativa nr. 119 din 12 iulie 2019**.

Rog autorii.

Domnule Novac,

La tribună.

Domnul Grigore Novac:

Vă mulțumesc, doamnă Președinte.

Doamnelor și domnilor deputați,

Prezint atenției dumneavoastră proiectul nr. 119 care... în esență, practic, este similar cu cel precedent. Dar, în același timp, are și careva diferențe.

Proiectul de lege a fost elaborat, în conformitate cu prevederile articolului 47 din Regulamentul Parlamentului, cu scopul de a asigura continuitatea activității titularilor de patentă și a susține micii întreprinzători, activitate de bază pe tip familial, formată de 1 sau 2 persoane caracteristic, în principiu, Republicii Moldova în toți anii.

Avînd în vedere cadrul normativ existent și multiplele revendicări care au fost înaintate în cadrul protestelor stradale, sesizăm că este necesar să intervenim cu două modificări importante la Legea cu privire la patenta de întreprinzător din data de 15.07.1998, și anume:

1. Asigurarea dreptului deținătorilor de patentă de a comercializa produse și bunuri în locurile autorizate de administrația publică locală.

2. Modificarea termenului de activitate în baza patentei de întreprinzător pînă la data de 31 decembrie 2022.

În vederea justificării modificărilor propuse, vom menționa următoarele. Conform prevederilor articolului 14 din Legea privind administrația publică locală nr. 436 din 28.12.2006, autoritățile administrației publice locale pot decide, în mod autonom, crearea unei piețe cu scopul de a permite participarea... practicarea comerțului pentru necesitățile localității.

În același timp, articolul 3 alineatul (62) din Legea cu privire la patenta de întreprinzător nr. 93 din 15.07.1998 specifică expres că desfășurarea activității în bază de patentă poate fi efectuată doar în cadrul piețelor comerciale create, în condițiile articolului 12 din Legea cu privire la comerțul interior nr. 231/2010.

Totodată, pînă în prezent, nu toate locurile autorizate de administrația publică locală pentru desfășurarea comerțului cu amănuntul întrunesc

condițiile specificate la articolul 12 din legea menționată mai sus și au statut de piață comercială, iar în unele cazuri, limitează în acțiuni atât reprezentanții autorităților administrației publice locale, cât și deținătorii de patentă în desfășurarea activității de comerț. Aceste neclarități creează conflicte între reprezentanții autorităților publice centrale și reprezentanții autorităților publice locale, precum și organului fiscal și deținătorilor de patentă care servesc drept temei pentru a sancționa deținătorii de patentă.

Mai mult decât atât, una din atribuțiile administrației publice locale este de a autoriza desfășurarea comerțului în zonele publice, de a organiza târguri, iarmaroace, astfel este necesar de a permite practicarea comerțului în baza patentei de întreprinzător în locurile autorizate de administrațiile publice locale, îndeosebi a produselor de sezon (fructe, legume ș.a.m.d.).

În aceste condiții, este oportun ca statul să permită desfășurarea genurilor de activitate menționate la pozițiile 1.1 și 1.2 din anexa Legii cu privire la patenta de întreprinzător în cadrul piețelor comerciale, precum și în locurile autorizate de administrația publică locală.

Stimați colegi,

În ultimii ani, noi tot am discutat foarte mult la acest subiect, am sesizat că în Republica Moldova sînt mai multe piețe. Dar, în același timp, unde noi tradițional ne-am deprins și o numim piață, că, bănuiesc, foarte mulți din noi merg la piață după cumpărături. Știm că este piață, însă, în realitate, nu are statut de piață. Iată de ce, am menționat și acel conflict cînd, pe de o parte, noi garantăm acest drept de a comercializa în baza patentei, dar, pe de altă parte, acolo unde se comercializează, nu este statut de piață, dar este autorizat, adică autoritățile publice locale nu au pretenții careva față de comercianți, ba dimpotrivă, le permit să facă acest lucru.

Dacă să anticipăm cîteva momente. ...Mie îmi pare rău că a plecat domnul Filip din sală, foarte bine, sperăm că o să vină, dar vreau să-i amintesc domnului Filip că, dacă să vorbim a fost sau nu consultat proiectul cu reprezentanții Asociației Micului Business sau celor care lucrează și activează în baza de patentă, domnul Filip, probabil, a uitat că și eu personal am fost, împreună cu deținătorii de patentă, chiar la dumnealui în birou unde am discutat acest subiect.

Ulterior, am avut mai multe întîlniri cu ex-ministrul economiei Calmîc unde, pe o platformă mult mai largă, am dezbătut acest subiect... erau reprezentanții deținătorilor de patentă, dacă nu din toate raioanele, din majoritatea raioanelor Republicii Moldova... și atunci exponenții fostei guvernări, mai cu seamă ai Partidului Democrat, ne convingeau cît de rău este patenta și că trebuie, în genere, de stopat, de curmat această activitate. Și ni se vorbea despre... că trebuie să trecem la altă formă de activitate, ne spuneau fel de fel de balade că există contrabandă și asta nouă ne-o spuneau miniștrii care erau la guvernare, asta nouă ne-o spuneau cei care aveau toate

pîrghiile de a curma și contrabanda, și multe alte lucruri care se întîmplau și, probabil, încă se mai întîmplă în Republica Moldova pe anumite segmente.

Însă, atunci eu am atras atenția domnului ex-Prim-ministru Filip că noi nu trebuie să dăm și să-i punem pe toți „într-o oală” pe cei care au diferite scheme meschine cu bazele angro, cu contrabandă și multe alte lucruri care se întîmplau.

Pe de o parte, noi avem o sumedenie de instituții de stat, cum este Centrul Național Anticorupție, cum este Serviciul de Informații și Securitate, Ministerul Afacerilor Interne – o mașinărie întreagă care are toate capacitățile și împuternicirile legale să curmeze din start. Dar nouă ni se spunea că, uite, pericolul vine de la o bătrînică acolo care vinde trei căldări cu nuci și iată evaziunea fiscală vine de acolo.

Noi atunci am adus domnului Prim-ministru diferite facturi, pe care le eliberau în acea perioadă cei de la bazele angro, unde puteai să vezi ... așa se eliberau ele, pantofi de dame cu 10 lei și multe alte lucruri se întîmplau. Și noi am spus atunci, dacă sînt cei care trișează și duc statul în eroare și solicită această patentă pentru a-și face interesele, atunci, haideti, să ne clarificăm cu ei, dar să nu ne clarificăm cu cei care în bază de patentă, de fapt, este unica sursă de existență în familie.

Și dacă ar fi să răspund la fel domnului Filip, da, domnule Filip, noi ne-am consultat foarte aprofundat și cu domnul Roșcovan, care este președintele Asociației Micului Business. Dar cea mai bună consultație, probabil dumneavoastră nu mergeți la piață să faceți cumpărături, dar noi mergem, iată acolo cea mai bună consultație o primești de la oamenii care activează în baza acestor patente.

În penultimul rînd stă colegul nostru Sergiu Sîrbu rezemat în coate pe un scaun.

Domnule Sîrbu,

Eu vreau să vă aduc aminte că astfel de consultări au fost și în cadrul consiliului raional Căușeni, unde ați fost și dumneavoastră prezent și unde ați auzit foarte multe lucruri interesante. Da, vă amintiți, precis. Acelea, la fel, au fost consultări publice.

Iar dacă pînă la lectura a doua mai doriți consultări publice ... (*Rumoare în sală.*) Stați o clipă, nu vă grăbiți. Eu mă mir despre... Știți care este mirarea mea? Despre fariseismul politic de care dați dovadă. Știți de ce? Deoarece, un an în urmă, iată de la tribuna aceasta eu vă convingeam că trebuie de extins termenul și pînă la urmă, stimați domni democrați, care nu aveți nimic comun cu democrația și cu ... ați fost toți împotriva. Iată mulți care sînteți aici, în sală, atunci rupeați hainele de pe voi, că nu, că nu trebuie, că maximum încă un an. Și nu ați auzit și nu v-au trebuit nici un fel de consultări, absolut deloc. Asta e la temă, absolut. Eu înțeleg că nu vă place, răbdați și ascultați. Asta este.

Pînă la urmă eu cred că Agenția pentru Ocuparea Forței de Muncă nu trebuie suplinită cu ... să mărească această listă de persoane care nu-și pot cîștiga un ban pentru a întreține familia ori să nu aibă un loc de muncă. Deoarece dacă noi le vom interzice absolut pe toate, atunci statul ... deoarece dacă ei mai plătesc ceva la stat, atunci statul o să trebuiască încă să le plătească acestor deținători de patentă.

Iată de ce eu vă propun să renunțați la acest fariseism politic și să nu vă transformați în ... că noi susținem. Dumneavoastră acum foarte multe lucruri încă o să susțineți, știți de ce? Deoarece vă muștră, poate, conștiința cîte boroboațe ați făcut de-a lungul guvernării pe care ați avut-o.

Și eu cred că deținătorii de patentă, domnule Sîrbu, domnilor democrați și toți ceilalți, nu au uitat despre faptele eroice pe care le-ați avut anume dumneavoastră și i-ați impus ... Deoarece, dacă nu greșesc, al treilea an la rînd iese la tribună cu prezentarea proiectului, pe care, apropo, îl blocați și la nivel de comisii. Ultima dată? (*Rumoare în sală.*) Da? Foarte bine. Dar să știți că noi o să avem grijă, mă voi duce eu și sîmbătă la piață, și duminică și o să spun, că tovarășii democrați se căiesc, dar nu sincer. Noi le vom transmite lucrul acesta.

Dar proiectul oricum o să fie votat, chiar dacă îl votați dumneavoastră sau nu-l votați, fiindcă, cu părere de rău sau cu părere de bine, deja nu mai depinde de dumneavoastră, stimați democrați.

Vă mulțumesc. (*Aplauze.*)

Doamna Zinaida Greceanî:

Da. Mulțumim.

Domnule autor,

Domnule Grigore Novac,

Ați menționat mai multe nume și acum aveți o sumedenie de întrebări.

Prima întrebare – domnul Ulanov.

Domnul Denis Ulanov:

Domnule raportor, внимательно выслушал ваш дискурс политического характера. Очень жалко, что подобного рода инициативы превращаются в подобного рода дискуссии, выходящие за рамки предмета, регламента и кое-чего еще.

Хотел бы задать вам вопрос, который я задавал предыдущему докладчику, господину Мунтяну. Вы говорите противоречивые вещи. С одной стороны, благая идея поддержки пенсионеров, чтобы они могли как-то выживать, – все понятно, мы это поддерживаем. С другой стороны, существует то, о чем я говорил: *activitatea independentă* – норма, которая существует и которую можно использовать, прекрасная норма для борьбы с коррупцией. Еще раз обращаю внимание: СНА дал

негативный отзыв на ваш законопроект именно с точки зрения того, что продажа по патентам неконтролируема с финансовой точки зрения, и вы не сможете мне сказать ничего другого в этом плане.

Вопрос: с каким смыслом необходимо продлевать патент, не контролируемый с финансовой точки зрения, при возможности дать возможность работать в облегченном порядке, без сложных бюрократических процедур, с уплатой 1% налога, с пределом продаж 100 тысяч леев в год? Принимая во внимание, что вряд ли добросовестный патентщик делает продажи в год в размере 600 тысяч леев?

Domnul Grigore Novac:

Господин Уланов,

Не все работали с Шором и имеют возможность и сбережения, чтобы ...

Domnul Denis Ulanov:

Domnule raportor,

Я хотел бы вас попросить оставить политику.

Domnul Grigore Novac:

Нет, но ...

Domnul Denis Ulanov:

Dașă mai ușor vorbiți în limba română, nici o problemă, înțeleg tot. Еще раз попрошу вас прекратить ссылки личного характера.

Domnul Grigore Novac:

Отлично. Тем не менее, не все работали с Шором и не имеют сбережения жить так, как вы живете, а работают на основании патента. Это в первую очередь.

Целесообразность данного проекта не только я придумал, то есть это люди хотят. Вы, наверное, даже не знаете, где находятся рынки, а мы знаем, и мы знаем в лицо этих людей. Но советую и вам сходить хотя бы сегодня, может быть, даже после заседания Парламента, купите помидоры там, что необходимо для семьи, и услышите в том числе аргументацию от первоисточника, скажем так: которые работают, и с чем они сталкиваются, с какими проблемами, да.

Doamna Zinaida Greceanî:

Următoarea întrebare – domnul Ulanov.

Domnul Denis Ulanov:

Господин Новак,

Вопросы или аргументы личного характера ... Вы не знаете, какой личной жизнью живу я, на какие заработки живу я – это не предмет разговора. Вы меня заставляете заняться тогда вашей личностью: как живете вы, на какие заработки.

Domnul Grigore Novac:

Вопрос в чем?

Domnul Denis Ulanov:

Это я ... Не перебивайте. Это я вам просто отвечаю на ваши выпады личного характера, не имеющие никакого морального предела. Вы не ответили на вопрос. Я настаиваю на том, чтобы вы дали ответ: какая аргументация...?

Domnul Grigore Novac:

Господин Уланов,

Оставьте эти психологические ...

Domnul Denis Ulanov:

Не перебивайте, пожалуйста.

Госпожа Председатель Парламента ...

Domnul Grigore Novac:

Вопрос в чем?

Doamna Zinaida Greceanî:

Stimați colegi,

Terminați cu polemica. Ascultați întrebarea, acordați răspunsul respectiv.

Domnule Ulanov,

Poftim, întrebarea a doua.

Domnul Denis Ulanov:

Мой второй вопрос совмещается с первым еще раз: по какой причине вы продлеваете на три года? Почему именно на три, не на пять, не на год, не на шесть месяцев? И по какой причине вы не хотите использовать имеющийся инструмент для контролирования продаж по патентам: 600 тысяч леев в год с уплатой 1% налога, без сложных бюрократических процедур?

Оставьте вашу дешевую политическую демагогию.

Doamna Zinaida Greceanîi:

Răspunsul, vă rog.

Domnul Grigore Novac:

Mult stimat domnule deputat,

Dumneavoastră sînteți același subiect de inițiativă legislativă ca și toți ceilalți deputați din această sală și dacă luminata minte a dumneavoastră are idei de îmbunătățire a proiectului, puteți să veniți cu un amendament, noi o să fim foarte bucuroși să-l examinăm și, probabil, să-l acceptăm, fără ca să vă dați în spectacol ieftin, pe care îl faceți acum.

Doamna Zinaida Greceanîi:

Mulțumim.

Următoarea întrebare – domnul Diacov.

Domnul Dumitru Diacov:

Da, domnule autor, eu am vrut să comasez dreptul la replică și o mică, modestă întrebare. Sigur că eu tot sînt de acord cu faptul că atunci cînd prezinți un proiect de lege, prezinți proiectul de lege, dar nu facem comentarii extinse despre toți care se află în această sală.

Avînd în vedere că domnul Filip nu este, eu sigur că vreau să-i spun două cuvinte în apărarea lui. Guvernul Filip s-a ocupat cu foarte multe lucruri care ne-au permis să ridicăm economia națională, ne-au permis să realizăm lucruri în teritoriu și reparații de grădinițe, și de școli, și drumuri ș.a.m.d.

Voi, fiind la guvernare, aveți dreptul să criticați, cum și noi avem dreptul, fiind în opoziție, să criticăm, și noi o să avem dreptul să ieșim cu mai multe inițiative legislative despre majorarea salariilor, pensiilor ș.a.m.d., dar eu v-aș sfătui ca să vă ocupați de economie, să asigurați creșterea economică.

Fiindcă, iată, cîteva săptămîni de zile, eu văd numai idei și proiecte care duc la luptă, la așa-numite reguli noi create ș.a.m.d. Să fiți sănătoși. Multe dintr-însele noi le vom susține și nu de aceea că vrem să vă facem pe plac, dar de aceea că noi vrem, într-adevăr, să existe mai multe zone unde lucrurile se schimbă spre bine.

Am o întrebare: dumneavoastră n-ați numit volumul comerțului de patente în Republica Moldova și volumul comerțului oficial, care plătește taxe, care respectă toate regulile, legislația ș.a.m.d. Fiindcă nu sîntem noi împotriva acestor bieți oameni care vînd și își rezolvă problemele de existență.

Domnul Grigore Novac:

Domnule deputat,

Vă mulțumesc pentru întrebare.

Cu siguranță, vom lua în calcul tot ceea ce ați spus dumneavoastră, avînd în vedere experiența dumneavoastră. Dacă să vă răspund la întrebare, conform raportului anual de performanță al Serviciului Fiscal de Stat pe parcursul anului 2016, spre exemplu, au fost eliberate 16 161 de patente de întreprinzător și prelungite 78 958 de patente.

La situația din 31.12.2016 au fost valabile 17 535 de patente, inclusiv în domeniul comerțului cu amănuntul au fost eliberate 10 746 de patente și prelungite 58 028 de patente. La situația din 31.12 au fost valabile 11 454 de patente în domeniul comerțului cu amănuntul, ceea ce constituie 65,32% din totalul patentelor valabile.

Deci extinderea termenului desfășurării activității menționate la pozițiile 1.1 și 1.2 din anexa Legii cu privire la patenta de întreprinzător pînă la data de 31 decembrie 2022, din datele prezentate este una evidentă, iar această modificare va oferi dreptul patentarilor de a activa legal în continuare, menținerea locurilor de muncă existente și asigurarea creșterii volumului de vânzări pe piața internă de consum, care, conform informației operative cu privire la evoluția social-economică a Republicii Moldova, la data de 31.12.2017 s-a diminuat cu 3,8% față de anul 2016. Asta dacă așa scurt în cifre.

Dacă vă interesează cifrele i suplimentar, deci au fost făcute interpelări și acolo e foarte multă informație.

Doamna Zinaida Greceanî:

Domnule Diacov,

Vă rog, o precizare.

Domnul Grigore Novac:

Iar, în general, ați auzit, că ideea este foarte bună și însuși domnul ... a propus extinderea termenului.

Domnul Dumitru Diacov:

Eu nu spun că ideea e rea sau bună, eu am vrut să știu și eu cred că și colegii tot vor să știe lucrul acesta, dumneavoastră ne-ați enumerat cifra de patente 60 de mii, 70 de mii, 78 de mii ș.a.m.d., sigur că dacă erați mai ... dacă doreați să ne informați mai bine, spuneți cîți sînt ocupați în acest sector și cîți în celălalt sector, care respectă toată legislația ș.a.m.d.

Eu am întrebat de volum, de volumul de comerț cu patentele.

Domnul Grigore Novac:

Domnule deputat,

Am înțeles întrebarea.

Domnul Dumitru Diacov:

Cîte zeci de miliarde de lei este aici și cît este dincolo?

Domnul Grigore Novac:

Dumneavoastră ...

Domnul Dumitru Diacov:

Ca să știm, să ne orientăm și noi.

Domnul Grigore Novac:

... operați cu alte cifre. Nu-i vorba de 60–70 de mii.

Doamna Zinaida Greceanîi:

Domnule Novac,

Vă fac observație, nu intrați în polemică, ascultați pînă la capăt ...

Domnul Grigore Novac:

Mă scuzați.

Doamna Zinaida Greceanîi:

... întrebarea și pe urmă răspundeți. Și încercați fără polemică și fără discuții.

Mulțumesc.

Domnul Grigore Novac:

Deci nu este vorba de 60–70 de mii, cum ați spus dumneavoastră. Anual deținătorii de patente sînt mai puțini, unii din ei aleg altă activitate, trec la SRL, la altă formă de activitate, mă rog, este dreptul lor de a alege. Dar, în același timp, considerăm oportun de a le asigura și această modalitate.

Doamna Zinaida Greceanîi:

Mulțumesc.

Stimați colegi,

După fracțiuni mergem.

Următoarea întrebare – domnul Burduja.

Microfonul domnului Burduja.

Da.

Domnul Petru Burduja:

Mulțumesc foarte frumos.

Doamnă Președinte,

Deci grupul de deputați care a inițiat acest proiect de lege au prevăzut foarte bine, clar și deslușit propunerile pe care doresc să le implementeze în legea care se examinează.

Totodată, din câte vedem, colegii din Partidul Democrat susțin acest proiect de lege, doar că ne dăm în niște polemici.

De aceea vin cu propunerea să aplicăm prevederile articolului 108, rog.

Doamna Zinaida Greceanîi:

Da. Mulțumesc.

Stimați colegi,

Eu am văzut și din partea ceea că au fost propuneri.

O secundă, vă rog.

A fost propunerea să aplicăm 108, fiindcă noi am intrat deja pe cerc, tot discutăm la aceeași temă, intrăm în polemică, vă numiți unul pe altul, dreptul la replică. Calmați-vă, vă rog.

Supun votului. Cine este pentru aplicarea articolului 108, rog să votați.

Majoritatea celor prezenți.

Chiar și acei care n-au susținut, văd că vor să susțină.

Terminați aceste polemici.

Deci ...

Da, domnule Sîrbu, de procedură.

Domnul Serghei Sîrbu:

De procedură și dreptul la replică.

Doamna Zinaida Greceanîi:

Dreptul la replică l-a avut domnul Diacov, i-am oferit.

Domnul Serghei Sîrbu:

Eu am fost vizat personal, doamnă Președinte, nu vă supărați.

Ar fi bine ca colegii să se abțină. Să știți, dragi colegi, că atunci când la prezentarea unui proiect sau într-o luare de cuvânt veniți cu anumite etichetări sau atacuri la persoană, dumneavoastră nu demonstrați mare lucru, unica ce demonstrați dumneavoastră asta este neprofesionalism. Deoarece atunci când nu ai argumente profesionale, atunci operezi cu atacuri la persoană.

Dar eu doar aș vrea să vă amintesc că anume Partidul Democrat anterior în câteva rînduri a prelungit aceste termen cu privire la patentă. Anume Guvernul Partidului Democrat a creat un nou mecanism și o alternativă ceea ce ține de activitatea individuală, ca să ușureze, și anume noi am avut scopul ca să luptăm cu acea evaziune fiscală și contrabandă, de care vorbiți dumneavoastră, cu pantofi de 10 lei.

Poate dumneavoastră acum doriți să-i apărați pe acei rechini care stau în spatele bieților oameni, da, și care stau în frig afară? Dar toate dividendele

le primesc acei care fac contrabandă de miliarde de lei. Iată cu asta noi cu toții trebuie să luptăm, dar nu cu oamenii. Noi întotdeauna am susținut oamenii, îi vom susține și, cu siguranță, vom vota și acest proiect de lege.

Vă mulțumim.

Doamna Zinaida Greceanî:

Și noi vă mulțumim, de asemenea.

Stimați colegi,

Vă mulțumesc pentru buna înțelegere.

Nu mai există ... Voi toți ați avut replică la replică.

Terminați, vă rog.

Vă rog să vă calmați.

Stimați colegi,

Dumneavoastră ați vorbit nu o singură dată ...

Da, domnule Ulanov.

Domnul Denis Ulanov:

Mulțumesc mult, doamnă Președinte.

Doamna Zinaida Greceanî:

Doar dreptul la replică, nu este un comentariu. Noi am terminat cu comentariile. A fost votată aplicarea articolului 108.

Vă rog.

Domnul Denis Ulanov:

Да, именно так, да.

Спасибо.

Для стенограммы специально хотелось бы отметить следующее: фракция партии «Шор» поддерживала законопроект, который мы только что обсуждали. Идея хорошая. Еще раз хотелось бы это сказать.

Мы собирались поддерживать и законопроект фракции социалистов. Хотелось бы отметить следующее: после таких докладчиков, которые выходят на трибуну Парламента и оскорбительно, дешево – дешевая политическая демагогия – представляют такие важные законопроекты, мы в этой ситуации будем воздерживаться от голосования.

Doamna Zinaida Greceanî:

Спасибо.

Уважаемые друзья, закончили.

Stimați colegi...

Hai ...

Domnule Cebotari, (*Voce nedeslușită din sală.*)

Insistați, de procedură?

Domnule Cebotari,

Vă rog.

Dar dacă-i dreptul la replică sau de procedură.

Domnul Vladimir Cebotari:

De procedură, foarte scurt.

Eu propun ca stimatul deputat, domnul Novac, să citească încă o dată raportul, pentru că noi am înțeles numai cum el merge la piață, unde eu nu-l văd, de fapt.

Doamna Zinaida Greceanî:

Mulțumesc.

Stimați colegi,

O să vă clarificați între dumneavoastră.

Mulțumesc mult.

Vă rog, comisia la tribună. Unde este comisia?

Da. Domnule Munteanu,

Vă rog, la tribună. (*Rumoare în sală.*)

Stimați colegi...

Stimați colegi...

Domnul Igor Munteanu:

Stimată doamnă Președinte,

Distinși colegi...

Doamna Zinaida Greceanî:

Domnule Munteanu...

Vă rog, atenție.

Domnul Igor Munteanu:

Pentru calmarea spiritelor: aș vrea să vă spun că statistica arată că numărul deținătorilor de patente este în descreștere. Dacă în 2017 existau 19295 deținători de patente, în 2018 – 17059, în 2019, în iunie, existau 15479, deci tendința este de a raționaliza, eu știu, sau de a limita numărul deținătorilor de patente... problema nu este acolo unde o căutați.

Raportul la proiectul de Lege nr. 119 pentru modificarea Legii nr. 93 cu privire la patenta de întreprinzător.

Comisia economie, buget și finanțe a examinat, în lectura întâi, proiectul de Lege pentru modificarea Legii nr. 93/1998 cu privire la patenta de întreprinzător, înaintat cu titlu de inițiativă legislativă de un grup de deputați, și informează plenul Parlamentului despre următoarele.

Proiectul de lege nominalizat propune completarea Legii cu privire la patenta de întreprinzător cu noi prevederi, în vederea extinderii activităților de comerț cu amănuntul și de comercializare a produselor în baza de patentă de întreprinzător din raza piețelor, activitate reglementată prin Legea cu privire la comerțul interior și în locurile autorizate de administrația publică locală, conform prevederilor Legii privind administrația publică locală.

Totodată, prin proiectul de lege înaintat, se propune și modificarea termenului de desfășurare a activităților de comerț cu amănuntul și de comercializare a produselor în baza de patentă de întreprinzător, stabilit până la data de 31 decembrie 2019, cu termenul de „până la data de 31 decembrie 2022”.

În contextul propunerilor de modificare a Legii cu privire la patenta de întreprinzător, informăm că în procedura de examinare în Parlamentul Republicii Moldova este și proiectul de Lege cu privire la modificarea articolului 4 din Legea nr. 93/1998 cu privire la patenta de întreprinzător, înaintat cu titlu de inițiativă legislativă de un grup de deputați care conține, în mare parte, prevederi similare de modificare a termenului de valabilitate a patentei, pentru practicarea activităților de comerț cu amănuntul și de comercializare a produselor.

În această ordine de idei, urmare a examinării proiectului de lege, comisia a decis susținerea proiectului de Lege pentru modificarea Legii nr. 93/1998 cu privire la patenta de întreprinzător și propune comasarea proiectului nr. 119 din 12.07.2019 cu proiectul de Lege nr. 45 din 17.04.2019.

Vreau să precizez că sugerăm luarea proiectului de Lege nr. 45 în calitate de proiect de lege de bază.

Propunem aprobarea proiectului de Lege nr. 119 din 12.07.2019 în lectura întâi.

Doamna Zinaida Greceanî:

Mulțumim, domnule Președinte.

Aveți o întrebare.

Domnul Botnari Alexandru.

Domnul Alexandru Botnari:

Mulțumesc, doamnă Președinte.

Eu mai demult am apăsât, că am avut dreptul la replică, am avut ceea ce a spus domnul Novac, dacă îmi permiteți. (*Voce nedeslușită din sală.*)

Eu sînt nou în Parlament, așa că, pînă mă antrenez așa ca domnul Novac, trebuie să-mi dați voie să mă expun.

Doamna Zinaida Greceanî:

Întrebarea, vă rog.

Domnul Alexandru Botnari:

Stimați colegi,

Domnule Novac, coleg deputat,

Dumneavoastră aici... ascultînd... eu îs nou în acest Parlament, știți, stăteam și mă gîndeam... nu mă simt nici astăzi nici în opoziție și nici la guvernare, mă simt în Parlament. Și declarațiile dumneavoastră, ale multor altor colegi aici față de noi toți, că voi, voi... vreau să luați în considerare că mulți aici... noi sîntem... (*rumoare în sală*) mulți alți deputați aici, noi care nu voi, noi n-am fost atunci. Dar dumneavoastră vorbiți parcă sînteți în luna decembrie în Parlament. Și acele declarații pe care le faceți, dumneavoastră parcă le faceți încă tot din stadiul de opoziție, dar nu de la guvernare. Dumneavoastră sînteți la guvernare, ați putea să veniți cu altceva.

Și eu vă rog mult cu acele declarații ieftine, pe care noi le cunoaștem, am văzut politicieni de tot felul și nimeni...

Doamna Zinaida Greceanî:

Domnul Botnari...

Domnul Alexandru Botnari:

Dați-mi voie. Și nimeni nu-i veșnic la guvernare, se întorc lucrurile și altfel.

Vreau să veniți cu un proiect de lege, dacă așa mult vreți pentru cetățeni, să veniți cu ce venim noi azi din Parlament pentru cetățenii, pentru satele... cu proiecte clare investiționale pentru autorități... (*Voce nedeslușită din sală.*)

Doamna Zinaida Greceanî:

Domnule Botnari,

Am înțeles mesajul dumneavoastră.

Stimați colegi,

Dacă mai are cineva declarații... (*Rumoare în sală.*)

Stimați colegi...

Domnul Novac...

Domnul Novac...

Domnule Novac,

Stimați colegi,

Vă avertizez absolut pe toți: dacă nu vreți să aibă cineva dreptul la replică, nu nominalizați numele. Vă rog, fiindcă am transformat azi ședința... e un subiect foarte sensibil, care este așteptat de către toți cetățenii, am transformat într-o discuție absolut inutilă.

De aceea eu vă rog, stimați colegi, nu mai ofer cuvântul nimănui.

Dați-mi voie să profit de dreptul meu de Președinte al Parlamentului.

Discuțiile noi le-am încheiat la subiectul respectiv, fiindcă mergem pe cerc, se încep învinuirile unul față de altul.

Domnule președinte,

Vă rog să luați loc.

Stimați colegi,

Până la procedură, supun votului pentru a fi aprobată în prima lectură, cu propunerea comisiei, ca inițiativa nr. 119 să fie comasată cu inițiativa nr. 45.

Cine este pentru a fi aprobată această inițiativă nr. 119 din 12 iulie 2019 în prima lectură, rog să votați.

Practic, unanim. Majoritatea celor prezenți.

Și pentru ce atîta polemici?

Domnule Diacov,

Vă rog.

Eu am menționat.

Domnul Dumitru Diacov:

Doamnă Președinte,

De procedură... într-un sens mai larg. Eu vă sprijin pe dumneavoastră și vă chem ca să respectăm Regulamentul.

Colegul meu de fracțiune vorbea și el a fost întrerupt cînd mai avea de vorbit 53 de secunde. De aceea eu vă rog foarte frumos.

Dumneavoastră ați venit la guvernare, nu-i nici o problemă. Guvernați, oameni buni.

Dar dați voie să vorbească colegii de opoziție care au același mandat ca și dumneavoastră.

Și mai departe. Eu vă rog să respectați aceste reguli.

Mă adresez și doamnei Președinte, și o susțin în ceea ce a spus dumneaei, dar mă adresez și celorlalți colegi.

Doamna Zinaida Greceanî:

Stimați colegi,

Noi avem posibilitatea să activăm foarte eficient. De aceea eu vă rog, toate spiritele să se calmeze.

Stimați colegi,

Acum colegii îmi spun că eu trebuie să supun votului încă o dată propunerea comisiei de a fi **comasat proiectul nr. 119 din 12 iulie 2019 cu proiectul nr. 45 din 17 aprilie 2019**, de bază fiind...

Vă rog... Domnule Munteanu,

Vă rog să spuneți: de bază fiind...

Domnul Igor Munteanu:

De bază este proiectul nr. 45.

Doamna Zinaida Greceanî:

De bază fiind proiectul nr. 45.

Cine este pentru această comasare, vă rog să votați.

Majoritatea celor prezenți.

Stimați colegi,

Următorul proiect care se supune dezbaterilor pentru lectura a doua este proiectul nr. 115 din 11 iulie 2019.

Rog comisia. Domnule Litvinenco,

La tribună.

Rog fracțiunile...

Domnule Litvinenco,

O secundă.

Noi dezbatem proiectul în lectura a doua.

Rog fracțiunile să asigurați prezența tuturor deputaților în sală. Vă rog mult.

Președinții de comisie... președinții de fracțiuni.

Domnule Batrîncea,

Rog să asigurați prezența deputaților în sală.

Dumneavoastră, de asemenea.

Da, vă rog, domnule Litvinenco.

Domnul Sergiu Litvinenco:

Stimată doamnă Președinte,

Stimați colegi,

Prezint atenției dumneavoastră raportul Comisiei juridice, numiri și imunități asupra proiectului de Lege pentru interpretarea unor prevederi din Legea cu privire la Procuratură, proiectul nr. 115 din 11 iulie 2019. (*Gălăgie în sală.*)

Comisia juridică a examinat acest proiect. Și, urmare a dezbaterilor în cadrul comisiei, menționează următoarele.

Proiectul de lege a fost elaborat cu scopul de a exclude unele ambiguități ce pot apărea în procesul aplicării prevederilor articolului 11 alineatul (2) din ... de fapt, articolul 17 alineatul (1) litera e) din Legea cu privire la Procuratură, și anume legat de intervenirea vacanței funcției, precum și de condiția de a întruni calitatea de membru al Consiliului Superior al Procurorilor în ultimele 6 luni pentru a candida la funcția de Procuror General.

Proiectul nr. 115 din 11 iulie 2019 a fost aprobat în primă lectură în ședința plenară din data de 16 iulie 2019.

Pentru lectura a doua a fost examinat avizul Direcției generale juridice a Secretariatului Parlamentului și amendamentul parvenit din partea deputatului Sergiu Litvinenco. Urmare a examinării propunerilor parvenite, membrii Comisiei juridice au decis să accepte amendamentul deputatului, astfel încât articolul 1 din proiectul de lege să se excludă, iar celelalte articole să se renumereze în mod corespunzător. Totodată, titlul proiectului se va expune în următoarea redacție „Lege privind interpretarea articolului 17 alineatul (1) litera e) din Legea nr. 3/2016 cu privire la Procuratură”.

În rezultatul dezbaterilor, membrii Comisiei juridice, numiri și imunități, cu votul majorității membrilor săi (6 voturi „pro” și 2 voturi „contra”), propun proiectul de Lege nr. 115 spre examinare și adoptare în a doua lectură în cadrul ședinței plenare a Parlamentului de astăzi.

Mulțumesc.

Doamna Zinaida Greceanîi:

Mulțumesc.

Domnule autor,

Domnule președinte al comisiei...

Noi sîntem în lectura a doua, pot să ofer cuvîntul doar pentru a fi discutate, puse în discuție amendamentele care n-au fost acceptate.

Văd apăsător microfonul doamnei Tauber.

Ați avut un amendament la inițiativa respectivă?

Doamnă Tauber,

Vă rog.

Doamna Marina Tauber:

Nu, doamnă Președinte.

Doamna Zinaida Greceanî:

Deconectați, vă rog, microfonul.

Următoarea întrebare – domnul Sîrbu.

Dumneavoastră ați avut amendamente?

Da, domnule Sîrbu,

Vă rog.

Domnul Serghei Sîrbu:

Da, doamnă Președinte, am avut amendament, l-am dat citire de la tribuna Parlamentului. Mă bucur că critica de la ședința trecută a dus la modificarea acestui proiect de lege. Dar e o întrebare pur de procedură, ca și la raportul comisiei: dumneavoastră ați venit, practic, cu o nouă redacție a proiectului, proiectul nu este anexat, noi ce votăm astăzi, domnule președinte?

Dumneavoastră ați spus: un alineat se exclude, altul se modifică. De obicei, la lectura a doua, dacă sînt amendamente, se anexează proiectul definitivat în ultima redacție, să cunoaștem ce votăm, domnule președinte.

Vă rog, să ne ...

Doamna Zinaida Greceanî:

Domnul președinte...

Domnul Sergiu Litvinenco:

Încă o dată explic, articolul 1 din proiect se exclude, articolul 2 devine articolul 1, articolul 3 devine articolul 2, titlul se expune într-o nouă redacție „Lege privind interpretarea articolului 17 alineatul (1) litera e) din Legea nr. 3/2016 cu privire la Procuratură”. Asta-i tot.

Doamna Zinaida Greceanî:

Cum o să sune însuși articolul din lege?

Domnul Sergiu Litvinenco:

Exact așa cum este în versiunea proiectului. Eu pot să-l citesc. Citesc acum legea cum ...

Doamna Zinaida Greceanî:

Pentru stenogramă.

Domnul Sergiu Litvinenco:

... mă rog, înainte de redactare, s-ar putea să fie redactat din punct de vedere lingvistic.

„Lege privind interpretarea articolului 17 alineatul (1) litera e) din Legea nr. 3/2016 cu privire la Procuratură.

În temeiul articolului 66 litera c) din Constituția Republicii Moldova, Parlamentul adoptă prezenta lege organică.

Articolul 1. – În sensul articolului 17 alineatul (1) litera e) din Legea nr. 3/2016 cu privire la Procuratură, textul „calitatea de membru al Consiliului Superior al Procurorilor” se referă inclusiv la persoana care a exercitat interimatul funcției de Procuror General, indiferent de faptul dacă a participat sau nu la ședințele Consiliului Superior al Procurorilor și/sau dacă a participat la procesele de adoptare a actelor acestuia.

Articolul 2. – Prezenta lege intră în vigoare la data publicării în Monitorul Oficial al Republicii Moldova.

Președintele Parlamentului”

Doamna Zinaida Greceanîi:

Redacția este clară.

Stimați colegi,

Alte întrebări nu mai sînt.

Supun votului pentru lectura a doua proiectul de Lege, înregistrat sub nr. 115 din 11 iulie 2019, în redacția expusă de la tribuna centrală a Parlamentului de către președintele Comisiei juridice, numiri și imunități, domnul Litvinenco.

Cine este pentru a fi adoptat în lectura a doua, rog să votați.

Numărătorii,

Vă rog, voturile.

N u m ă r ă t o r i i:

Sectorul nr. 1 – 25.

Doamna Zinaida Greceanîi:

– 25.

Sectorul nr. 2?

N u m ă r ă t o r i i:

– 8.

Doamna Zinaida Greceanîi:

– 8.

Sectorul nr. 3?

N u m ă r ă t o r i i:

Sectorul nr. 3 – 20.

Doamna Zinaida Greceanîi:

Cu 53 de voturi, proiectul este adoptat în lectura a doua.

Stimați colegi,

Tot la ... să nu mergem prea departe, este următoarea **inițiativă înregistrată sub nr. 138 din 19 iulie 2019.**

Autorii.

Vă rog, domnule Litvinenco, la tribună.

Domnul Sergiu Litvinenco:

Stimată doamnă Președinte,

Stimați colegi,

Supun atenției dumneavoastră proiectul Legii pentru modificarea articolului 11 din Legea cu privire la Procuratură, proiectul nr. 138 din 19 iulie 2019. În linii mari, acest proiect a fost determinat inclusiv urmare a dezbaterilor în cadrul ședinței precedente a Parlamentului, atunci când colegii din opoziție au menționat că esența articolului 1 din proiectul de lege interpretativ, care l-am votat cu puțin timp în urmă, de fapt, ar fi o modificare a legii și nu ar fi o interpretare.

Deci conform articolului 11 alineatul (2) din Legea nr. 3/2016 cu privire la Procuratură, citez textul: „În termen de 3 luni de la numirea sa în funcție, Procurorul General îi numește pe adjuncții săi, le repartizează acestora domeniile de competență și stabilește ordinea substituirii sale de către adjuncți în cazul absenței sau al imposibilității de exercitare a funcțiilor sale. În cazul în care Procurorul General nu a stabilit ordinea substituirii sale de către adjuncți, funcțiile Procurorului General vor fi exercitate de către adjunctul cu cea mai mare vechime în funcția de procuror.” Citat închis.

Prevederile citate reglementează exercitarea funcțiilor Procurorului General în cazurile de:

1. Absență.
2. Imposibilitatea de exercitare a funcțiilor sale.

În ambele ipoteze se prezumă existența unei persoane numite în funcția respectivă, dar care este în imposibilitate de exercitare a atribuțiilor. În această ordine de idei, pentru a reglementa inclusiv ipoteza de vacanță a funcției, este necesar de a completa articolul 11 din Legea nr.3/2016 cu

privire la Procuratură cu două alineate noi, astfel încât să fie înlăturat vidul legislativ care se referă la lipsa reglementărilor în ceea ce privește vacanța funcției de Procuror General.

Asigurarea interimatului în cazul vacanței funcției de Procuror General este o soluție, bineînțeles, temporară care ar asigura preluarea pe o perioadă determinată a funcțiilor manageriale de către o altă persoană.

Procedura de desemnare a Procurorului General interimar, conform proiectului respectiv de lege, se propune a fi următoarea: Președintele Republicii Moldova, la propunerea Consiliului Superior al Procurorilor, desemnează un Procuror General interimar pînă la organizarea concursului și numirea, urmare a acestuia, a Procurorului General prin decret prezidențial.

Deci a Procurorului General plenipotențiar se are în vedere.

Pretendentul la funcția de Procuror General interimar trebuie să întrunească toate cerințele prevăzute de lege pentru titularul funcției de Procuror General plenipotențiar. Adică, acele condiții care sînt prevăzute la articolul 17 alineatul (1) din Legea nr. 3/2016.

Ședința Consiliului Superior al Procurorilor, la care se face propunerea privind desemnarea Procurorului General interimar, se convoacă în maximum 3 zile de la intervenirea vacanței funcției (avînd în vedere situația specifică de astăzi, cînd, evident că, au trecut mai mult de 30 de zile din momentul în care a intervenit vacanța funcției, în articolul 2 alineatul (2) din acest proiect se propune ca această ședința, la care CSP face propunerea privind desemnarea unui Procuror General interimar, să se desfășoare în 3 zile de la data publicării și, respectiv, intrării în vigoare a prezentei legi.) Avînd în vedere că avem un articol care spune că legea intră în vigoare la momentul publicării sale în Monitorul Oficial.

Președintele Republicii Moldova poate respinge candidatura propusă de către Consiliul Superior al Procurorilor în cazul în care depistează probe incontestabile de incompatibilitate a candidatului cu funcția respectivă, de încălcare de către candidat a legislației sau de încălcare a procedurilor legale de selecție a acestuia.

În cazul în care are loc respingerea candidaturii Procurorului General interimar, de către Consiliul Superior... de către Președintele Republicii Moldova sau dacă Consiliul Superior al Procurorilor nu propune în termenul indicat candidatura Procurorului General interimar, Procurorul General interimar se desemnează, prin decret prezidențial, la propunerea Parlamentului, cu avizul Consiliului Superior al Procurorilor.

Din nou, pretendentul la funcția de Procuror General ad-interim trebuie să întrunească toate cerințele prevăzute de lege pentru funcția... pentru cel care ar fi titularul funcției de Procuror General, adică acele cerințe

care sînt prevăzute la același articol 17 alineatul (1) din Legea Procuraturii nr. 3/2016.

Parlamentul propune candidatura Procurorului General interimar în maximum 3 zile de la respingerea candidaturii de către Președinte sau de la expirarea termenului în care CSP-ul trebuia să propună candidatura Procurorului General interimar.

Ședința Consiliului Superior al Procurorilor, la care se oferă avizul la propunerea Parlamentului privind desemnarea Procurorului General interimar, se convoacă în maximum 3 zile de la adoptarea hotărîrii Parlamentului, termenul respectiv fiind unul de decădere, astfel încît să fie exclusă situația în care CSP-ul ar sabota acele atribuții care îi sînt conferite prin respectivul proiect, în sensul convocării și înaintării unui aviz cu referire la propunerea Parlamentului privind titularul funcției de Procuror General interimar.

Mandatul Procurorului General interimar, bineînțeles, durează temporar pînă la numirea, urmare a concursului, a Procurorului General, prin decret prezidențial.

Intervenirea vacanței funcției de Procuror General, bineînțeles că reprezintă o situație deosebită, care necesită soluții prompte și operative care să asigure continuitatea activității Procuraturii Generale.

Aceasta este esența respectivului proiect.

Mulțumesc.

Doamna Zinaida Greceanî:

Și noi vă mulțumim.

Aveți întrebări.

Pregătiți-vă, este o rundă de întrebări.

Prima întrebare – domnul Bolea.

Domnul Vasile Bolea:

Da. Vă mulțumesc, doamnă Președinte.

Sînt niște chestiuni de redacție, domnule autor, dacă dumneavoastră o să le acceptați. Deci la alineatul (2¹), care se vrea să fie introdus în lege, a doua propoziție: „Ședința Consiliului Superior al Procurorilor la care se face propunerea privind desemnarea Procurorului... General interimar”, asta este de redacție.

Și la a treia, ultima propoziție, unde: „Președintele Republicii Moldova poate respinge candidatura propusă de Consiliul Superior al Procurorilor pentru funcția de Procuror General”, să fie introdus cuvîntul „interimar”, că doar despre interimar vorbim. Acestea sînt de redacție.

Dacă le acceptați, pentru stenogramă, ca să...

Mulțumesc.

Domnul Sergiu Litvinenco:

De acord. Sigur, da, se acceptă ambele.

Mulțumesc.

Doamna Zinaida Greceanî:

Le acceptați.

Mai aveți a doua întrebare? Nu.

Următoarea întrebare – domnul Sîrbu.

Domnul Serghei Sîrbu:

Mulțumesc, doamnă Președinte.

Stimați colegi,

Onorată societate,

Acest proiect de lege, înregistrat acum două ore în urmă și dezbătut de urgență în plen, să-i spun scandalos, cred că ar fi puțin spus, cred că este un proiect diabolic, un proiect, cu adevărat, diabolic, care vine, de fapt, ca o veritabilă tentativă de uzurpare a puterii, cel puțin, de uzurpare a puterii judecătorești în Republica Moldova, un atac... o continuare a unui atac la independența Procuraturii.

Regretăm că n-ați înțeles nimic din criticile aduse data trecută, vedem... credeam că mai rău nu se poate, mai rău se poate și dumneavoastră sînteți autorii acestui act josnic care are loc astăzi.

Dar eu am câteva întrebări la acest proiect de lege absolut neconstituțional. Dumneavoastră propuneți să dați cu piciorul, pur și simplu, în Consiliul Superior al Procuraturii, să-l eliminați total din procedurile de desemnare, în acest caz, a Procurorului General interimar, contrar, apropo, prevederilor din Constituție.

Oricum, dumneavoastră propuneți: „Dacă, în termen de 3 zile, sau dacă Consiliul Superior al Procurorilor propune un candidat și Președintele țării poate respinge candidatura...” atenție! „În cazul depistării unor probe incontestabile de incompatibilitate a candidatului cu funcția respectivă, de încălcare a legislației...”

Spuneți-ne, vă rog, cine va constata depistarea unor probe incontestabile de incompatibilitate? Deoarece noi știm că privind conflictele de interese sau incompatibilitate avem instituție separată în Republica Moldova, este vorba de Autoritatea Națională de Integritate. Cine va constata această incompatibilitate? Președintele țării va constata sau cine va constata că au fost încălcate procedurile de selecție? Deoarece din acest proiect nu este clar. (*Voce nedeslușită din sală.*) Prima întrebare.

Doamna Zinaida Greceanîi:

Domnule Sîrbu,

Vă rog, foarte succint întrebarea.

Domnul Serghei Sîrbu:

Am două minute, doamnă Președinte, regulamentar.

Doamna Zinaida Greceanîi:

Dumneavoastră ați vorbit deja 4 minute.

Domnul Serghei Sîrbu:

Cum 4? Două minute, eu văd...

Doamna Zinaida Greceanîi:

Asta-i suplimentar a doua oară. *(Voce nedeslușită din sală.)*

Da, vă rog, răspunsul succint.

Domnul Sergiu Litvinenco:

Răspund. La domnul Sîrbu două ore erau și 4 ore în urmă... 6. Poate faceți o matematică...

Doamna Zinaida Greceanîi:

Răspunsul, vă rog, domnule autor.

Domnul Sergiu Litvinenco:

Că-i diabolic, mă rog, este în stilul dumnealui.

Legat strict de întrebări. Cine va constata? Evident că această constatare o va face cel care are competența legală de desemnare în funcția respectivă. Și o astfel de abordare există în privința a foarte mulți deținători de demnități publice, atunci când sînt prezentați, propuși spre a fi numiți într-o anumită funcție publică. De exemplu: același membru al Guvernului, Președintele Republicii Moldova are dreptul să respingă motivat un membru al Guvernului, în situația în care există dubii cu privire la condițiile... cu privire la accesarea în funcția... într-o funcție de membru al Guvernului și lucrul ăsta este caracteristic nu doar Republicii Moldova, dar este caracteristic și altor state.

Privind terminologia. Terminologia este preluată în mare parte din legea actuală a Procuraturii pe care dumneavoastră ați votat-o.

Din punctul meu de vedere, aici nu este echivalentul incompatibilității în sensul actelor de constatare pe care le emite Autoritatea Națională de Integritate, pentru că, dacă ar fi așa, această incompatibilitate este indicată expres la articolul 17 din Legea Procuraturii ca una din condițiile pentru accesare în funcția respectivă...

Deci dacă admitem ipoteza dumneavoastră, înseamnă că ați avut o mare problemă atunci când ați scris o astfel de prevedere, pentru că, practic, ați scris... aceeași prevedere în două articole separate... Incompatibilitate în sensul indicat aici este situația în care cel care are dreptul de a numi în funcție, depistează că persoana, de exemplu, are probleme de integritate, de exemplu... sau a participat la emiterea actelor abuzive sau a îndeplinit... are alte acte, care se înscriu în ceea ce-a făcut această instituție capturată în cursul mai multor ani de zile – a instrumentat dosare la comandă, de exemplu. Asta ar fi o situație de incompatibilitate cu calitatea de Procuror General interimar.

Doamna Zinaida Greceanî:

Mulțumim.

Domnule Sîrbu,

Aveți a doua întrebare?

Domnul Serghei Sîrbu:

Da, o scurtă precizare.

În toată legislația Republicii Moldova este clar stabilit cum se constată incompatibilitățile, conflictele de interese, doar în cazuri concret stabilite, acte de constatare, nu poate nimeni arbitrar, nici chiar Șeful statului, să fie și judecător, și Procuror, și executor în acest sens.

A doua întrebare. În articolul 2, dumneavoastră, pur și simplu, dați indicație Consiliului Superior al Procuraturii ce să facă, adică îi spuneți: de la intrarea în vigoare a prezentei legi, CSP-ul, în 3 zile, trebuie să se convoace și să desemneze candidatul la funcția de Procuror General interimar.

Eu cred că nu trebuie să vă dau lecții de jurisprudență constituțională și să vă spun ce prevede articolul 6 din Constituție ce ține de separația puterilor în stat.

Totodată, acest principiu de separație a puterilor există și avem și jurisprudență consacrată, care prevede expres că puterile colaborează, dar nici una dintre cele 3 puteri în stat nu prevalează asupra celeilalte, nu se subordonează una alteia și nu își asumă prerogativele specifice celorlalte (Hotărîrea Curții Constituționale nr. 23 din 9 noiembrie 2011). Doar una din multiplele decizii judecătorești.

Întrebarea este: cum dumneavoastră, prin acest articol, prin care, pur și simplu, dați indicație Consiliului Superior al Procurorilor ce să facă, argumentați încălcarea articolului 6 din Constituție, cum argumentați încălcarea articolului 125, 126, 127 din Constituția Republicii Moldova, care prevede că CSP-ul este un organ autonom și nimeni nu poate să dea astfel de indicație? Cum încadrați această prevedere în normele constituționale?

Domnul Sergiu Litvinenco:

Domnule Sîrbu,

Nu sînt indicații, sînt niște condiții legate de respectarea unor termene. Există o sumedenie de legi în care anumite instituții sînt obligate să reacționeze în anumite termene.

Vă dau un exemplu: obligația Președintelui de a publica o lege adoptată în Parlament. Asta ce înseamnă că, dacă în Constituție scrie că Președintele trebuie, în 14 zile, să promulge, fie să respingă legea respectivă, asta înseamnă că Parlamentul îi dă indicații? Sau o sumedenie de alte exemple pot să vă aduc cînd anumite... există prevederi legale cu privire la necesitatea... obligativitatea respectării unor termene.

Prin această lege, nu se dă indicație CSP-ului în sensul desemnării unei sau altei candidaturi, ci se prevede expres un termen, astfel încît să nu fie blocat procesul, pentru că noi avem un CSM, așa cum este la momentul de față, și există riscul că, dacă nu indicăm un astfel de termen, CSM-ul, pur și simplu, să nu se convoace, respectiv, rămîn în continuare acei... în continuare funcția aceasta va fi exercitată de același așa-numit Procuror General interimar care a fost adjunctul fostului Procuror General, care știm noi ce-a făcut în toată această perioadă... cît a fost la... în fruntea Procuraturii Generale.

Doamna Zinaida Greceanîi:

Domnule Sîrbu,

Foarte scurt, vă rog.

Domnul Serghei Sîrbu:

Da, precizare.

Doamna Zinaida Greceanîi:

Ați luat timpul la toți colegii dumneavoastră.

Domnul Serghei Sîrbu:

O precizare finală. Răspunsul a fost atît de șocant și halucinant, nu am comentariu.

Rog să mă înscrieți cu o luare de cuvînt...

Domnul Sergiu Litvinenco:

Neapărat.

Doamna Zinaida Greceanîi:

Mulțumim.

Următoarea întrebare – domnul Cebotari.

Domnul Vladimir Cebotari:

Bună ziua, doamnă Președinte.

Domnule raportor,

Eu o să încep în a aprecia faptul că criticile bune care le-am adus data trecută la proiectul de Lege de interpretare a articolului 11 au fost luate în calcul. Mă face să fiu optimist că și aceste propuneri, pe care astăzi le formulăm, le veți lua în calcul atunci când veți ridica mâna pentru acest proiect de lege. (*Voce nedeslușită din sală.*)

Există o logică în a măsura cu aceeași unitate de măsură instituția Procurorului General și a interimatului acestei funcții. Și înțelegem logica când dumneavoastră propuneți ca interimatul... interimarul funcției de Procuror General, în cazul vacanței funcției, pentru că introduceți și a treia situație care nu era, care, de fapt, din punctul nostru de vedere, era prevăzută de lege, dar dumneavoastră vreți s-o scoateți... s-o tratați separat și urmează aceeași cale, la numirea interimarului, ca și a numirii Procurorului General propriu-zis, adică la propunerea Consiliului Superior al Procurorilor.

Ne îngrijorează, însă, faptul că dumneavoastră veniți și cu o altă propunere și introduceți în tot acest mecanism, la etapa propunerii repetate a candidaturii Procurorului General, introduceți în această ecuație Parlamentul.

Or, vreau să vă atrag atenția dumneavoastră asupra articolului 125 din Constituția Republicii Moldova...

Domnul Sergiu Litvinenco:

Prim.

Domnul Vladimir Cebotari:

... nu mai contează... care stabilește clar acest mecanism și am fi foarte recunoscători dacă dumneavoastră îl veți respecta. Or, nu vi se pare că, în caz contrar, dumneavoastră neglijați și diminueți total prevederile articolului 125¹ în acest caz, și anume rolul Consiliului Superior al Procurorilor?

Vă mulțumesc.

Domnul Sergiu Litvinenco:

Da, într-adevăr, după cum am menționat, noi am luat act de propunerea vociferată de dumneavoastră și de colegii dumneavoastră și data trecută, am revizuit proiectul, am venit cu un alt proiect.

Stimate coleg,

Ideea de bază și prima opțiune în ceea ce privește desemnarea unui Procuror General interimar, este exact așa cum este în cazul Procurorului General plenipotențiar – la propunerea Consiliului, Președintele Republicii Moldova desemnează un candidat.

Totodată, noi am ținut cont atât de prevederile constituționale legale, dar am mai ținut cont la formularea textului... la redactarea textului de prevederile unui document foarte important, care l-a adoptat actualul Parlament, este vorba de acea Declarație cu privire la caracterul captiv al statului Republica Moldova. Și practic, proiectul ăsta vine cumva să țină... de fapt, el în fond, ține cont de absolut toate aceste 3 documente: Constituția, Legea cu privire la Procuratură și Declarația cu privire la caracterul captiv al statului.

Pentru că, dacă ați observat, prima etapă este Președintele numește, la propunerea CSP-ului, deci în măsura în care CSP-ul vine cu un candidat integru care n-a participat la capturarea acestui stat, înseamnă că Președintele va numi acest candidat... și atunci va fi respectat exact așa cum este prevăzut în Legea cu privire la Procuratură în cazul titularului respectiv. Totodată, având în vedere acest CSP, care a făcut ceea ce-a făcut de-a lungul timpului, există o mare probabilitate că CSP-ul va înainta, în calitate de candidat la funcția de Procuror General, o persoană care a participat la procesul... a contribuit la procesul de capturare a statului Republica Moldova și, evident că, acest aspect nu poate fi neglijat.

De aceea propunem un mecanism care să includă implicarea concomitentă a mai multor instituții ale statului... deci are Președintele rolul său, are Parlamentul rolul său și, evident că și CSP-ul are un rol. Pentru că dacă o să vă uitați, chiar și în cazul în care CSP-ul eșuează în sensul desemnării unei candidaturi integre la funcția de Procuror General interimar, oricum, are posibilitatea să vină cu un aviz în privința candidaturii Procurorului General interimar.

Doamna Zinaida Greceanî:

Mulțumim.

Domnule Cebotari,

Aveți a doua întrebare?

Domnul Vladimir Cebotari:

Da, doamnă Președinte.

Până a ajunge la întrebarea propriu-zisă, vroiam să concretizez că noi am cerut să scoateți din ecuație Parlamentul care nu se regăsește în Constituție.

Doi la mână. Îmi pare rău să constat că noi scriem o lege, care urmează a fi aplicată ori de câte ori este necesară în timp, iar dumneavoastră o faceți din logica că să mențineți statul capturat. Pentru că așa reiese din explicațiile dumneavoastră.

Dar întrebarea propriu-zisă a mea este: dacă aveți avizul Ministerului Justiției, Guvernului și expertiza anticorupție la acest proiect de lege?

Domnul Sergiu Litvinenco:

Bine. Avizul Guvernului nu este, pentru că nu este un proiect care ține de majorarea sau micșorarea aspectelor bugetare... proiectul nici nu majorează cheltuielile bugetului, nici nu le micșorează și nici cheltuielile, și nici veniturile. Respectiv, dacă v-ați gândit la articolul respectiv, este... deci nu este obligatoriu în sensul ăsta... Proiectul poate fi votat chiar dacă nu este... teoretic, ipotetic nu are avizul Guvernului.

Legat de avizul Ministerului Justiției, din câte eu cunosc, nu este așa un aviz. Și legat de... Ce-ați mai menționat? Avizul CNA, de fapt, haideți să vă spun: acest proiect... a fost preluat sau esența acestui proiect a fost preluată din proiectul pe care dumneavoastră l-ați criticat data trecută, care avea inclusiv avizul Centrului Național Anticorupție.

Ați înțeles, da? Deci voi ați propus ca să nu fie interpretare, să fie un proiect de modificare. A fost aviz la proiectul de interpretare, respectiv aceleași considerente pot fi preluate și aplicate și în cazul respectivului proiect, pentru că este aceeași esență.

Doamna Zinaida Greceanî:

Mulțumim.

Următoarea întrebare – domnul Ulanov.

Domnul Denis Ulanov:

Mulțumesc mult.

Ну, во-первых, хотелось бы подчеркнуть то, что сказал господин Чеботарь (наша критика тоже не прошла зря – целой юридической комиссии понадобилась целая неделя, чтобы понять и сделать законопроект в правильной правовой конструкции): что невозможно менять систему путем интерпретации закона правом юридической комиссии.

Что касается вашей фразы о том, что вы основываете свои действия в том числе и на декларации Парламента о захваченном государстве. Придется обратить ваше внимание как председателя юридической комиссии что, какой бы ни была декларация, она не может подменять собой аксиомы права, фундаментальные нормы права и Конституцию Республики Молдова. Это так, просто для вашего понимания, молчаливого согласия с этим, господин докладчик.

Теперь вопрос: скажите, принимая во внимание положения статьи 2 законопроекта, который нам раздали два с половиной часа назад, он имеет эффект retroactiv или нет?

Domnul Sergiu Litvinenco:

Nici o lege nu are efect retroactiv, cu excepția legilor penale mai blânde, dar, totodată, legile se bazează pe principiul aplicării imediate a legii. Deci în

momentul în care legea respectivă se publică în Monitorul Oficial și în măsura în care este prevăzut expres că legea intră în vigoare la momentul publicării în Monitorul Oficial, evident că legea urmează să fie aplicabilă în privința raporturilor pe care le reglementează.

Domnul Denis Ulanov:

То есть данный законопроект не будет иметь влияние на ту правовую конструкцию, которая существует сегодня, а будет иметь влияние на будущее, с момента публикации в Мониторе, правильно?

Domnul Sergiu Litvinenco:

Dumneavoastră, îmi pare că ați încurcat proiectul, îmi pare că vă referiți la proiectul de interpretare.

Domnul Denis Ulanov:

Нет, нет, нет.

Domnul Sergiu Litvinenco:

Deci legea respectivă intră în vigoare ...

Domnul Denis Ulanov:

Нет.

Domnul Sergiu Litvinenco:

Vă explic încă o dată.

Domnul Denis Ulanov:

Я говорю о 138-м законопроекте, который мы сейчас рассматриваем.

Domnul Sergiu Litvinenco:

Eu ca atare am expus asta când am avut prezentarea, dar vă mai explic o dată.

Domnul Denis Ulanov:

Значит, не имеет. Вы правильно... не имеет.

Domnul Sergiu Litvinenco:

Deci legea intră în vigoare la momentul...

Doamna Zinaida Greceanîi:

Stimați colegi...

Domnul Sergiu Litvinenco:

... publicării în Monitorul Oficial.

În articolul 2 alineatul (2) este ... nu, Procurorul General interimar o să fie ... nu, stimați domni, vă asigur eu. Nu, nu, nu. Înțeleg, vă înțeleg foarte

bine, dar va fi Procurorul General interimar nou, altul decît acesta care ...
Acum am înțeles că s-a amînat și azi dosarul lui Șor, da?

Deci în momentul în care intră în vigoare legea, articolul 2 alineatul (2) spune: în termen de trei zile trebuie să fie convocat Consiliul Superior al Procurorilor, care să înainteze propunerea, exact așa cum scrie articolul 11 alineatul (2¹) din proiectul deocamdată, care va deveni, sper, în foarte curînd lege.

Doamna Zinaida Greceanîi:

Da. Mulțumesc.

Mai aveți a doua întrebare, domnule Ulanov?

Domnul Denis Ulanov:

Конкретизация. То есть, с одной стороны, написано, что закон вступает в силу с момента публикации, с другой стороны, часть (2) статьи 2 говорит о том, что это может имеет ретроактивный эффект.

Domnul Sergiu Litvinenco:

Nu are efect retroactiv. Legea se aplică în momentul în care ea intră în vigoare, stimate coleg. S-a publicat în Monitorul Oficial, a intrat în vigoare, se aplică ad-litteram toate prevederile și reglementările care sînt incluse aici. CSP-ul face propunerea, acceptată, se emite Decretul cu privire la desemnarea Procurorului General interimar, nu se acceptă, atunci se aplică prevederile alineatului (2²) din articolul 11 din Legea nr. 3/2016.

Doamna Zinaida Greceanîi:

Mulțumim.

Următoarea întrebare – domnul Burduja.

Stimați colegi,

Nu vă supărați, eu acord ... întrebare, pe rînd la toate fracțiunile.

Vă rog.

Domnul Petru Burduja:

Mulțumim frumos, doamnă Președinte.

Deci, după părerea noastră, adjectivismele, lecțiile, polemicile, ele sînt bune, dar nu la așa o lege cum este Legea cu privire la Procuratură.

Deoarece, astăzi, poporul este cel care așteaptă această lege și așteaptă acest Procuror, care va avea verticalitate, va scoate la iveală mai multe lucruri care astăzi sînt dosite. Și aici chiar este vorba de lozinca ceea a noastră, a moldoveanului, „Vorba lungă, sărăcia omului”.

De aceea propun 108.

Vă rog frumos să supuneți votului.

Doamna Zinaida Greceanîi:

Stimați colegi,

A fost propunerea de a aplica articolul 108.

Cine este pentru, rog să votați.

Majoritatea celor prezenți.

Vă rog, raportul comisiei.

Domnul Sergiu Litvinenco:

Dar nu v-am vizat, stimată doamnă. Dumneavoastră sînteți președintele fracțiunii? Îmi pare rău.

Doamna Zinaida Greceanîi:

Da...

Domnul Sergiu Litvinenco:

Prezint ...

Stimată doamnă Președinte.

Doamna Zinaida Greceanîi:

Domnule președinte,

Prezentați, vă rog, raportul.

Domnul Sergiu Litvinenco:

Stimată doamnă Președinte,

Stimați colegi,

Prezint raportul comisiei asupra proiectului de Lege pentru modificarea articolului 11 din Legea cu privire la Procuratură, proiectul nr. 138 din 19 iulie 2019.

Comisia juridică, numiri și imunități a examinat proiectului de Lege pentru modificarea articolului 11 din Legea cu privire la Procuratură, prezentat cu titlu de inițiativă legislativă de către un grup de deputați, și comunică următoarele.

Prezentul proiect a fost elaborat cu scopul de a exclude ambiguitățile care pot apărea în procesul aplicării prevederilor articolului 11 alineatul (2) din Legea nr. 3/2016 cu privire la Procuratură, și anume legat de intervenirea vacanței funcției de Procuror General.

În prezent norma juridică în vigoare reglementează modul de asigurare a interimatului funcției de Procuror General în cazurile de absență a acestuia sau imposibilitatea de exercitare a atribuțiilor. În ambele ipoteze se prezumă existența unei persoane numite în funcția respectivă, dar care este în imposibilitate de exercitare a atribuțiilor.

În această ordine de idei, pentru a reglementa inclusiv ipoteza de vacanță a funcției, este necesar de a completa articolul 11 din Legea nr. 3/2016 cu privire la Procuratură cu două alineate noi, astfel încât să fie înlăturat vidul legislativ care se referă la lipsa reglementărilor în ceea ce privește vacanța funcției de Procuror General.

În rezultatul dezbaterilor, membrii Comisiei juridice, numiri și imunități, cu votul majorității membrilor săi (6 voturi „pro” și 2 voturi „împotriva”), propune proiectul de Lege nr. 138 din 19 iulie 2019 spre examinare și adoptare în prima și în a doua lectură în cadrul ședinței Parlamentului de astăzi.

Mulțumim.

Doamna Zinaida Greceanîi:

Domnule președinte,

Aveți întrebări.

Prima întrebare – domnul Padnevici.

Vă rog, microfonul domnului Padnevici.

Domnul Corneliu Padnevici:

Da. Vă mulțumesc doamnă Președinte.

Domnule președinte al comisiei,

Țin să vă adresez următoarea întrebare... Dar pînă a vă oferi întrebarea, susțin totalmente invocarea colegilor mei ce țin de statul de drept, ce țin de supremația puterii și multe alte elemente democratice care sînt înscrise în Constituția Republicii Moldova.

Întrebarea este: care au fost acele obstacole, de fapt, în a demara concursul de către Consiliul Superior al Procuraturii? Este Legea Procuraturii care, de fapt, a fost dezbătută și în comisii, și în plen, deja intrînd în vigoare de mulți ani. A fost consultată cu instituțiile internaționale, recomandări. Atunci întrebarea este: de ce nu s-a purces la acest exercițiu pentru a fi demarat concursul democratic, cu listă de doritori?

Domnul Sergiu Litvinenco:

Bine. Concursul, stimate coleg, dacă veți vedea în lege, nu îl inițiez eu sau Parlamentul, sau altcineva, concursul îl inițiază acel for care există la momentul de față ca entitate de autoadministrare a procurorilor, da? În mod normal CSP este acel care trebuie să inițieze concursul potrivit legii. Respectiv, întrebarea dumneavoastră nu este la mine.

Totodată, într-adevăr, noi avem în Parlament un proiect de lege prin care urmează să modificăm mecanismul de desfășurare a concursului pentru funcția de Procuror General, un proiect care a fost votat în primă lectură. Și sper, foarte curînd să-l adoptăm și în lectură finală, astfel încât să introducem, inclusiv la nivel legislativ, proceduri care ar face așa încât să nu

mai avem vreodată un concurs, așa cum l-a făcut guvernarea precedentă în raport cu candidatura pentru funcția de Procuror General, un concurs mimat și un concurs ilegal. Pentru că e clar că cel care a fost ales în calitate de Procuror General a încălcat flagrant legea, el nu întrunea nici măcar condițiile de eligibilitate, el nici nu putea fi admis în concurs, cu atât mai mult să fie desemnat ca Procuror General. Deci vom modifica legea și vom face un concurs autentic și, într-adevăr, vom desemna o persoană care va fi independentă, inclusiv față de cei care dețin puterea politică, haideți dacă pot să mă exprim așa.

Doamna Zinaida Greceanîi:

Domnule Padnevici,

Aveți a doua întrebare?

Da, vă rog, domnule Padnevici.

Domnul Corneliu Padnevici:

Precizare. Cunosc foarte bine ce este prevăzut în Legea cu privire la Procuratură, deoarece a fost examinată în comisie, ne-am ocupat de unele aspecte ale acestei legi importante de altă dată, doar că întrebarea este: de ce Consiliul Superior al procurorilor nu a demarat? Poate cunoașteți cumva dumneavoastră, ce impedimente a întrunit acest for pentru ca să dea start importanței demarării concursului? Cine a fost ...? Blocare a fost sau nedorința, sau ...

Domnul Sergiu Litvinenco:

Stimate coleg,

Eu nu cunosc pe nimeni din componența CSP-lui, nu am discutat cu nimeni vreodată nici la capitolul respectiv, nici la oarecare alte aspecte.

Cel mai probabil sau există mari suspiciuni că CSP-ul este controlat în continuare politic de către partidul din care faceți parte, poate transmiteți mesajul, cel care coordona cu activitatea CSP-lui să facă o legătură cu cineva de acolo și să întrebe: de ce nu a fost inițiat concursul de recrutare pentru funcția de Procuror General?

Doamna Zinaida Greceanîi:

Mulțumim.

Următoarea întrebare – doamna Ciobanu Maria.

Doamna Maria Ciobanu:

Domnule autor,

Pe mine mă bucură, sincer, îngrijorarea mai multor deputați din Sala de ședințe a Parlamentului referitor la modificarea articolului 11 din Legea cu privire la Procuratură. Și, vă rog, să vă faceți griji, domnilor deputați, fiindcă un procuror independent este așteptat de cetățenii statului Republica

Moldova în fiecare zi de ședință de plen, să vină aici și să solicite ridicarea imunității multora dintre dumneavoastră. Și o să vină, credeți-mă, vă rog, și o să vă ridice imunitatea, și o să plătiți cu pușcărie pentru toate crimele pe care le-ați făcut. (*Aplauze.*)

Doamna Zinaida Greceanî:

Următoarea întrebare – domnul Batrîncea.

Domnul Vlad Batrîncea:

Vă mulțumesc, doamnă Președinte.

De procedură, aș vrea să vin, doamnă Președinte, cu o propunere, atunci când ...

Doamna Zinaida Greceanî:

Stimați colegi,

Vă rog, să vă calmați.

Domnule Sîrbu,

Vă rog, să vă calmați.

Și să nu discutați între dumneavoastră fără conectarea microfoanelor.

Domnule Batrîncea,

Vă rog.

Domnul Vlad Batrîncea:

Da, doamnă Președinte,

Noi venim cu o solicitare: atunci când mai multe fracțiuni solicită cuvîntul, să începeți cu fracțiunea cea mai mare și să mergeți către cele mai mici, că noi sîntem nevoiți să ascultăm 3–4 opinii de același gen și parcă calcă în picioare majoritatea parlamentară cu proiectele noastre.

Doamna Zinaida Greceanî:

Neapărat o să țin cont.

Domnul Vlad Batrîncea:

Da. Vă mulțumesc mult.

Domnule raportor,

Nouă ne-au dat, iară, aici, în plen, multe lecții despre principul de separare a puterilor în stat, despre constituționalitate și despre independența justiției și a Procuraturii.

Vă rog, să-mi răspundeți la o întrebare foarte clară, atunci când 600 de procurori semnează pentru un partid politic, atunci când Procurorul General vine la sediul partidului politic ca să primească lista cu plusuri și minusuri, cum considerați dumneavoastră aceasta este independența Procuraturii? Asta e prima întrebare.

Domnul Sergiu Litvinenco:

Bineînțeles că nu este independența Procuraturii, așa cum Partidul Democrat nu a dat „doi bani” pe principiul separației puterilor în stat în toți anii în care a guvernat. Eu vă aduc aminte că ei nici Guvern nu aveau, deci toate deciziile se anunțau de la sediul unui partid, partid care a devenit partid-stat, contrar legii și contrar prevederilor constituționale.

Exista un personaj toxic, cu mari probleme penale, care lua deciziile în numele tuturor deputaților, le anunța public și ulterior toate aceste decizii deveneau fie că legi, fie că hotărâri de Parlament. Nu au nici o treabă ei cu principiul separației puterilor în stat. L-au călcat în picioare timp de trei ani de zile, de la prima pînă la ultima oră a fiecărei zile în care au guvernat.

Doamna Zinaida Greceanî:

Domnule Batrîncea,

Mai aveți a doua întrebare?

Domnule Batrîncea ...

Domnul Vlad Batrîncea:

Da, doamnă Președinte, voi avea și a doua întrebare, și o scurtă precizare și voi fi cu mult mai laconic decît colegii noștri. Atunci cînd există o majoritate parlamentară și la acel acord al majorității parlamentare există anexă secretă în care au fost partajate: Procuratura Generală, Curtea Supremă de Justiție, curțile de apel și ulterior rămîne un partid care a moștenit absolut toată justiția din Moldova, și atunci cînd judecătorii, șefii de instanțe primesc de dimineață lista cu plusuri și minusuri, cum dumneavoastră considerați acest lucru poate fi numit independența justiției?

Domnul Sergiu Litvinenco:

Nu, nu poate fi numit. Apropo, într-adevăr, faptul că ei au partajat în mod oficial neconstituțional funcția de Procuror General. Mai mult decît atît, am înțeles că a fost chiar și ... cel puțin s-a spus în spațiul public, pentru funcția respectivă, de Procuror General, s-au plătit și bani foarte mulți. Și noi așteptăm ca următorul Procuror General, fie că vorbim de unul interimar, fie că vorbim de unul plenipotențiar, să ne răspundă, inclusiv la întrebarea aceasta: dacă funcția de Procuror General a fost sau nu cumpărată? Și dacă a fost sau nu cumpărată, cu cît a fost cumpărată? Și, evident, că acea persoană care a vîndut, pe de-o parte, și cel care a cumpărat, pe de altă parte, trebuie să răspundă, inclusiv penal pentru corupție manifestată în proporții deosebit de mari.

Doamna Zinaida Greceanî:

Mulțumim.

Aveți o precizare?

Da, domnule Batrîncea,

Vă rog, precizarea.

Domnul Vlad Batrîncea:

Tot, doamnă Președinte, precizare foarte și foarte laconică. Asta și trebuia să explicăm cetățenilor, asta o vor majoritatea cetățenilor, asta și este declarația Parlamentului privind caracterul captiv al statului, să eliberăm această instituție, să ne clarificăm cu ei. Și Parlamentul are tot dreptul, fiind Forul suprem și care reprezintă cetățenii Republicii Moldova și face politici în numele cetățenilor Republicii Moldova.

Și vrem ca Procuratura să devină un organ și o instituție activă și pe interesul cetățenilor și să nu mai acopere scheme criminale, și să nu permită procurorii să fugă din țară criminalii și să nu permită procurorii ca acești oameni să scoată din țară tot ce au furat.

Și, doamnă Președinte, propunem aplicarea articolului 108.

Doamna Zinaida Greceanii:

Stimați colegi,

Este propunerea de a fi aplicat articolul 108.

Cine este pentru, rog să votați.

Majoritatea.

Stimați colegi...

Domnule președinte,

Vă rog, să luați loc.

Sînt două înscrieri cu luări de cuvînt.

Domnul Sîrbu.

Domnule Sîrbu,

Veniți la tribuna centrală.

Vă rog, veniți la tribuna centrală. Dacă aveți luare de cuvînt din partea fracțiunii sau din partea sa?

Domnul Serghei Sîrbu:

Stimați colegi,

Dragi cetățeni,

Stimat Corp de procurori ai Republicii Moldova,

Astăzi, iată, asistăm la un nou atac împotriva independenței Procuraturii. Azi-dimineață a fost înregistrat acest proiect de lege, fără nici un aviz, fără nici o expertiză deja se propune votarea proiectului de lege în două lecturi.

Și, apropo, stimată doamnă Președinte, asta și am avut o propunere de procedură, potrivit Regulamentului Parlamentului, dacă sînt amendamente și dacă nu există consens, dumneavoastră nu puteți ...

Doamna Zinaida Greceanîi:

Stimați colegi deputați,

Vă rog, să reveniți în sală.

Un minut, domnule Sîrbu.

Stimați colegi deputați,

Vă rog, să reveniți în sală.

Domnul Serghei Sîrbu:

Stimați colegi,

Doamnă Președinte,

Insist să nu permiteți votarea acestui proiect de lege în lectura a doua, deoarece noi regulamentar avem dreptul la amendamente, conform procedurii. Și dacă ne veți limita la dreptul de a înainta amendamente, va fi o încălcare gravă a articolului 73 din Constituție „Dreptul la inițiativă legislativă”.

Stimați colegi,

Cîteva teze legate de ceea ce se întîmplă deja în ultimele săptămîni. Am spus, prin acest proiect de lege se încalcă, cel puțin, vreo șapte articole din Constituția Republicii Moldova: începînd cu articolul 6 „Separația puterilor în stat” și terminînd cu „Statutul Procuraturii” – articolele 123, 124, 125 ș.a.m.d. din Constituția Republicii Moldova, care prevăd expres că: doar CSP-ul este organul de autoadministrare, doar Consiliul Superior al Procuraturii poate să demareze procedura de numire a Procurorului General, inclusiv, în acest sens, interimar, și doar CSP-ul se ocupă de toate numirile, avansările, procedurile disciplinare.

Nu are treabă Președintele țării să stabilească este compatibil sau nu este compatibil un Procuror sau nu Parlamentul poate să dea aviz ori să instituim un nou mecanism și să introducem puterea legislativă în acest sistem care nu este prevăzută.

Dar, totodată, vreau să mă adresez și Corpului diplomatic care, probabil, ne urmărește și, probabil, a considerat că această nouă majoritate va respecta principiile unui stat de drept. Iată că nu se respectă principiile unui stat de drept. Dau cîteva exemple ce ține de aceste principii. De exemplu: principiile de la Bangalorie, principiile ce ține de independența justiției și independența Procuraturii, demult s-a menționat: Parlamentul nu are dreptul să se erijeze în instanța de judecată prin faptul pronunțării asupra unor elemente ce sînt verificate doar în cursul derulării procedurilor judiciare de către o instanță independentă și imparțială instituită de lege,

care va hotărî fie asupra încălcării drepturilor și obligațiilor cu caracter civil, fie asupra temeiniciei oricărei acuzații în materie penală. Deja de mai mult de o lună, de la tribuna Parlamentului se fac acuzații penale absolut nefondate, cu încălcarea acestor principii internaționale.

În același sens, aceleași principii de la Bangalorie stabilesc că politicienii, deputații, trebuie să se abțină în a da ordine justiției sau să creeze impresia că pot da ordine justiției, în a critica magistrații și în a nu se supune hotărîrilor judecătorești.

Noi sîntem martori ce avem astăzi în Parlament.

Acești deputați sînt datori să protejeze independența justiției și să contribuie la întărirea încrederii publicului în justiție. Este inadmisibil pentru orice politician sau deputat să folosească justiția drept miză în conflictele politice.

Mai departe. Liniile directe ale Organizației Națiunilor Unite privind rolul procurorilor stabilesc următorul principiu: statele membre trebuie să asigure ca procurorii sînt capabili să-și exercite atribuțiile profesionale, fără nici o intimidare, impediment, hărțuire, ingerințe necorespunzătoare sau expunerea nejustificată la răspundere civilă, penală sau de altă natură.

În raportul Comisiei de la Veneția „Privind standardele europene la înfăptuirea sistemului judiciar” și în partea a doua „Organele de urmărire penală”, raport aprobat în 2010, Comisia a menționat expres că trebuie de luat în considerare faptul că există un risc de presiune populistă în anumite cauze ce pot apărea în fața Parlamentului, dar și faptul că responsabilitatea în fața acestuia poate pune presiune indirectă asupra unui procuror care să evite să ia decizii nepopulare sau care să ia decizii care vor fi populare pentru legislativ.

... Prin urmare, ar trebui exclusă responsabilitatea în fața Parlamentului în cauze individuale cu privire la decizii de urmărire sau neurmărire penală. Doar cîteva principii internaționale ce țin de independența justiției și Procuraturii.

Stimați procurori,

Astăzi dumneavoastră sînteți, practic, îngenuncheați în fața politicului. Politicul deja v-a dat și rechizitoriu, v-a acuzat, politicul deja hotărăște pentru domnia voastră cine să fie interimar, cine să fie Procuror General, politicul deja știe din timp cînd va veni Procurorul să ridice imunitatea, politicul deja știe din timp care va fi cererea de extrădare a oricărui cetățean, politicul în ziua de azi deja știe tot, politicul deja v-a substituit.

Să știți, dragi procurori că... și stimată putere judecătorească, avem mai multe articole din Constituție, să știți că doar Constituției trebuie să vă supuneți și această lege este profund neconstituțională, deoarece deja domnul autor, practic, s-a autodenunțat, a spus că n-au încredere în CSP,

n-au încredere în concursul de la CSP, nu-i interesează concursul oficial, ei vor numi, fără CSP, un Procuror General interimar pe o perioadă nedeterminată, ca să se răfuiască cu opoziția politică. Iată care este scopul acestui proiect de lege total neconstituțional.

Dar, stimați colegi,

Onorați membri ai Consiliului Superior al Procuraturii,

Articolul 7 din Legea Supremă prevede că Constituția este Legea Supremă, nici o lege și nici un alt act juridic, care contravine prevederilor Constituției, nu are putere juridică.

Noi, cu regret, încă nu avem o Curte Constituțională funcțională. De aceea eu propun ca toți procurorii din Republica Moldova să nu execute această lege absolut neconstituțională, să execute direct doar prevederile Constituției.

S-a vorbit de ridicarea imunității aici, în Parlament. Să știți că Frațiunea Partidului Democrat deja în două rînduri a avut inițiativa legislativă de a anula instituția imunității din Constituția Republicii Moldova, de două ori a votat, iar colegii din dreapta mea și unii colegi din stînga nu au votat ridicarea imunității. Nu avem nevoie de nici un fel de ridicare a imunității, terminați cu acest populism.

Eu propun ca procurorii să vină și să ridice imunitatea absolut la toți deputații ori noi să votăm modificarea Constituției, să nu avem imunitate, (*aplauze*) toți să fie egali în fața legii, deoarece nu avem ce ascunde în fața poporului, nu avem ce ascunde în fața legii. Nu am încălcat legea niciodată. Toți colegii mei sînt absolut nevinovați. De aceea chiar vă rog frumos să vină procurorii și să ridice imunitatea. (*Gălăgie în sală.*)

Dar să știți că eu chiar insist să vină Procurorul General interimar sau care va fi să ridice imunitatea pentru tentativa de uzurpare a puterii în stat care astăzi are loc în Republica Moldova.

Acest proiect diabolic nu va fi susținut și va fi contestat de fracțiunea...

Doamna Zinaida Greceanî:

Domnule Sîrbu,

Vă mulțumim. (*Aplauze.*)

Ați epuizat timpul.

Eu mă bucur foarte mult că v-a auzit tot poporul Republicii Moldova, chiar mă bucur.

Următoarea luare de cuvînt – domnul Ion Ceban.

Domnul Ion Ceban:

Este o vorbă în limba rusă: Врет и не краснеет.

Da, la dumneavoastră m-am referit, domnule Sîrbu.

Nu știu, mie mi-ar fi fost rușine să am așa un discurs aici, la tribuna Parlamentului. (*Rumoare în sală.*)

Eu o să explic de ce.

Fără mari revolte.

Eu mi-am fixat cuvinte gen: diabolic, josnic, urât, halucinant și tot așa mai departe.

Dacă vreți, eu pot să vă mai recomand câteva cuvinte din Dex, nu-i o problemă în acest sens.

Dar, stimați colegi din Partidul Democrat,

Diabolic, urât, halucinant, josnic este să furi de la oameni, să furi într- așa măsură, încât 1 milion de cetățeni să fie peste hotarele țării, să plece, nu de bună voie, să vorbească copiii cu părinții prin Skype, să plîngă că nu pot veni acasă, pentru că ați vîndut un Aeroport și ați majorat taxe sau nu știu ce ați mai făcut acolo, iată asta-i josnic, diabolic, halucinant și urât.

Josnic, diabolic, halucinant și urât este să furi miliardele și să aștepți 4 ani de zile ca să vină cineva să răspundă pentru toată această treabă, asta este josnic. Și la fel de josnic este, domnule Sîrbu, ca cineva din organele de drept, organele Procuraturii, organele justiției, în loc să-și facă treaba, să vină și să-i apere pe cei care au făcut acest lucru josnic, diabolic, halucinant și urât.

Josnic, diabolic, halucinant și urât este să ai peste 500 de mii de bătrîni cu mîna întinsă, oameni care au construit această țară, oameni care au lecutit, inclusiv poate și pe dumneavoastră, domnule Sîrbu, care v-au învățat și pe restul din Partidul Democrat, care au construit case, Academii de Studii Economice sau de Științe – asta este josnic – să vezi că oamenii stau cu mîna întinsă și să nu le poți spune... Dar cine a furat miliardul, dar cine face schemele de contrabandă, dar cine a făcut toate aceste lucruri?

Josnic, urât, halucinant și diabolic este să bei șampanie de mii de euro și să te dai, să te „cătăi” în mașini Porsche Cayenne-uri de 200 de mii de euro mașina – asta este josnic, diabolic, halucinant.

Voi veniți să cereți salarii? Să vă spun... să spun la toată societatea ce-ați făcut voi acum la ședința Biroului? Că veniți și vă cerșiți salariile... că așa fi fost eu sau nu știu care la lucru. (*Gălăgie în sală.*)

Eu sînt foarte liniștit, dar asemenea ipocrizie trebuie contracarată din start.

Statul este capturat, este Declarația de captivitate aici votată, în Parlament. Asta înseamnă că o lună de zile s-a foit un Procuror și n-a venit cu nimic, acum continuă altul. De ce? De ce îi apărați?

Voi nu apărați statul de drept, voi vă apărați păcatele, ca să știți foarte bine, iar cineva trebuie să răspundă, și nu doar prin ridicarea imunității,

domnule Sîrbu, nu doar prin acest lucru, dar prin condamnări și întoarcerea banilor. Și se fac penali cei care se fac penali, și locul lor este la pușcărie, dar nu pentru unii, în asemenea caz, la tribuna Parlamentului sau în sala ședințelor plenare. Și mi-ar fi rușine, iată așa cum v-am spus de la început, să am un discurs de felul dumneavoastră.

Pentru că dumneavoastră știți foarte bine, caracatița, pe care ați construit-o, are tentacule peste tot și pînă n-o să tăiem aceste tentacule n-o să putem întoarce nici banii, nici încrederea cetățenilor și nici n-o să putem construi bunăstarea.

De aceasta, vom vota acest proiect în două lecturi astăzi, pentru a tăia aceste tentacule ale caracatiței mafiote, pe care ați construit-o în ultimii ani.

Mersi. (*Aplauze.*)

Doamna Zinaida Greceanîi:

Stimați colegi,

Supun votului ...

Stimați colegi,

Haideți, v-ați vizat ... (*Rumoare în sală.*)

Stimați colegi,

N-a fost vizat absolut nimeni. (*Rumoare în sală.*)

Stimați colegi...

Stimați colegi,

Vă rog, să fiți atenți.

Stimați colegi deputați,

Se supune votului pentru a fi aprobat în primă lectură ... (*rumoare în sală*) **primă lectură proiectul sub nr. 138 din 19 iulie 2019.**

Cine este pentru a fi aprobat acest proiect în primă lectură, rog să votați.

Majoritatea celor prezenți.

Acum, atenție, **se supune votului pentru lectura a doua proiectul de Lege sub nr. 138 din 19 iulie 2019.**

Cine este pentru, rog să votați.

Vă rog, numărătorii, să dați rezultatele.

N u m ă r ă t o r i i:

Sectorul nr. 1 – 25.

Doamna Zinaida Greceanîi:

– 25.

Sectorul nr. 2?

N u m ă r ă t o r i i:

– 9.

Doamna Zinaida Greceanîi:

– 9.

Sectorul nr. 3?

Sectorul nr. 3,

Vă rog, rezultatele.

N u m ă r ă t o r i i:

Sectorul nr. 3 – 20.

Doamna Zinaida Greceanîi:

– 20.

Cu 54 de voturi, proiectul a fost votat în a doua lectură.
(Aplauze.)

Domnule Popșoi,

Aveți o solicitare?

Domnul Mihail Popșoi:

Pauză 30 de minute.

Mersi.

Doamna Zinaida Greceanîi:

Stimați colegi,

La solicitarea fracțiunii, se anunță pauză pînă la 15.05.

Mulțumim.

P A U Z Ă

*

* * *

D U P Ă P A U Z Ă

Domnul Ion Ceban:

... în cîteva minute, să începem ședința... să o continuăm.

Secretariatul poate să ne spună care este prezența la moment? Sau numărătorii. (Gălăgie în sală.)

Sectorul nr. 1?

Stimați colegi, care mai sînt pe holurile Parlamentului,

Vă rugăm să reveniți în sală.

Am rugat o pauză de jumătate de oră.

Doamna Greceanîi și domnii vicespeakeri mai sînt încă la o întrevvedere. Cred că se alătură și ei în 3–5 minute.

Ce avem, domnule Odnostalco, pe sectorul nr. 1?

N u m ă r ă t o r i i:

Sectorul nr. 1 – 23.

Domnul Ion Ceban:

– 23.

Sectorul nr. 2?

N u m ă r ă t o r i i:

Sectorul nr. 2 – 10.

Domnul Ion Ceban:

– 10. (*Rîde.*)

Unanim, a fost bună asta.

Sectorul nr. 3?

N u m ă r ă t o r i i:

Sectorul nr. 3 – 18.

Domnul Ion Ceban:

Sectorul nr. 3 – 18. (*Rumoare în sală.*)

Deja văd că avem 53 de persoane în sală. Putem să începem.

Secretariatul poate să ne comunice care proiecte au rămas pentru examinare în continuare?

Este domnul Munteanu în sală? Da, îl văd.

Dacă este posibil, stimate domnule președinte, **proiectul de Lege cu privire la modificarea Codului fiscal, proiectul nr. 93 din 01.07.2019**. Dumneavoastră îl prezentați? Lectura a doua.

Raportul comisiei – președintele, domnul Munteanu.

Domnul Igor Munteanu:

Atenția dumneavoastră este un pic dispersată după lunch-ul copios pe care l-ați avut.

Aș vrea să vă atrag atenția asupra faptului că acest proiect de lege este propus pentru discuții în ședința parlamentară pentru a doua lectură.

La prima lectură, noi am avut, mai mult sau mai puțin, o înțelegere mai clară asupra scopurilor pe care proiectul de lege cu privire la E-factura este necesar și este așteptat și de către Ministerul Finanțelor, și de către

asociațiile de business, care trebuie să se conformeze, cu începere de la 1 iulie, la faptul că legea stipulează obligația de a prezenta E-factura, conform standardelor care există și a guvernării electronice și adaptării la standarde internaționale. Cu toate acestea, am observat că există o situație în care doar 8% dintre actualii plătitori de TVA se pot conforma obligației conținute în lege... Codul fiscal nr. 1163/1997, pentru ca să emită, cu regularitate, facturile fiscale.

Sigur că factura fiscală este un pas înainte. Dar trebuie să înțelegem că toate intervențiile și deciziile pe care noi le facilităm și le adoptăm, prin ședință parlamentară, trebuie să servească dezvoltării businessului și să nu creeze obstacole mari în funcționarea acestor afaceri.

Eu am expus, de fapt, la prima lectură, motivele pentru care E-factura acum poate să fie amânată pentru o perioadă limitată în timp. Noi am propus termenul de 12 luni... un an de zile, pentru ca E-factura să devină obligație, din iulie 2020, astfel încât în perioada respectivă, cu efortul conjugat al mai multor instituții: Ministerul Finanțelor, Inspectoratul Fiscal, să ajungem la o aplicare mai largă a acestei practici de prezentare a E-facturii... în timp util.

Încă o dată aș vrea să fac trimitere la faptul că mai multe asociații de business au considerat că, dacă nu facem această amânare de termen, ele se vor confrunta... inevitabil cu imposibilitatea de a se conforma prevederilor legale.

Și am primit mai multe scrisori din partea asociațiilor de business, inclusiv Asociația Businessului European, inclusiv Asociația domeniială.

Nu vreau să merg în foarte multe detalii.

Am pregătit un raport și, dacă îmi permiteți, domnule vicepreședinte, aș vrea să-l prezint.

Sigur, dacă există și întrebări cu privire la motivele adoptării în a doua lectură a acestei legi, eu sînt gata să vă răspund.

Domnul Ion Ceban:

Vă mulțumesc mult, domnule președinte.

Raportul.

Domnul Igor Munteanu:

Raportul. Comisia economie, buget și finanțe, în contextul avizelor prezentate de către comisiile parlamentare, Guvernul Republicii Moldova și Direcția generală juridică a Secretariatului Parlamentului, a examinat proiectul de Lege cu privire la modificarea Codului fiscal nr. 1163/1997, pentru lectura a doua, și comunică următoarele.

Proiectul de lege prevede modificarea termenului de punere în aplicare privind emiterea obligatorie a cumpărătorului... de către cumpărător a facturii fiscale în format electronic, de către agenții economici pe livrările

impozabile, în cadrul operațiunilor de achiziții publice pe teritoriul țării, și anume implementarea normelor menționate, începând cu 1 iulie 2020.

Comisia a primit și alte amendamente acum recent din partea unor deputați. Menționez amendamentul domnului Dan Perciun, deputat în Parlament, prin care se propune ca implementarea normelor să fie... să înceapă cu 1 octombrie 2020, dar această dată nu este conformă și nu este coordonată cu Guvernul Republicii Moldova și susținută de autor.

Totodată, potrivit avizului Guvernului Republicii Moldova, în vederea perfecționării modului de expunere a proiectului, se propune următoarea redacție:

„Lege cu privire la modificarea articolului 117 din Codul fiscal nr. 1163/1997

„Articolul I. – Articolul 117 din Codul fiscal nr. 1163/1997 (republicat în Monitorul Oficial al Republicii Moldova, ediție specială din 8 februarie 2007), se modifică după cum urmează:

alineatul (1²) se abrogă;

la alineatul (1³), cuvintele „Începând cu 1 iulie 2019” se substituie cu cuvintele „Începând cu 1 iulie 2020”.

Pornind de la cele expuse, comisia susține proiectul de lege și îl propune spre examinare și adoptare plenului Parlamentului, pentru a doua lectură, ca fiind finală.

Domnul Ion Ceban:

Vă mulțumesc mult, domnule președinte.

Propunerea este următoarea: pentru că mai sînt mai mulți colegi care trebuie să vină, să purcedem la vot un pic mai tîrziu. Iar acum să examinăm alte proiecte care sînt pe ordinea de zi.

Se acceptă?

Vă mulțumesc mult, domnule președinte.

Mulțumesc.

În continuare, propun spre examinare **proiectul de Hotărîre privind înaintarea recomandărilor...**

Poftim?

La vot? Mai tîrziu. Da.

... recomandărilor unor autorități publice, nr. 121 din 12.07.2019.

Prezintă deputatul Vladimir Țurcan.

Vă rog mult.

Domnul Vladimir Țurcan:

Stimați colegi,

Onorat Parlament,

Au trecut deja 5 ani de cînd toată țara, cetățenii Republicii Moldova, comunitatea internațională a fost șocată cu faptul că în Republica Moldova s-a comis un furt în proporții extraordinare, un furt din rezervele financiare ale statului, un furt nu doar „sub nasul”, cum vorbește lumea, dar cu acoperirea celor care au fost în ultima perioadă, pînă pe data de 10 iunie, de fapt, 8 iunie au fost la guvernare – este vorba de acel furt al miliardului.

Toată lumea aștepta că va fi, totuși, o anchetă, vor fi identificate persoanele care au comis, au organizat acest furt.

Deci vor fi trași la răspundere penală și, totodată, vor fi recuperate sursele financiare care au fost furate.

Cu regret, avem la ziua de azi, după 5 ani, avem ceea ce avem, și anume inactivitatea totală a organelor de drept, imposibilitatea sau nedorința lor de a face sarcina pînă la... de a executa obligațiunile sale de serviciu așa cum cere legea. Nu întîmplător, iată, pînă la pauza aceasta, am fost nevoiți să constituim un mecanism de deblocare a situației în Procuratura Generală.

Toți cunoaștem că, în 2017, a fost adoptată o lege, prin care a fost constituită o agenție specială pentru recuperarea bunurilor furate infracționale, deci a fost aprobată așa-numita Strategia cu privire la recuperarea bunurilor infracționale, dar, recent, a fost dat publicității rezultatul recuperării de către Banca Națională. Și ce noi avem? Noi avem doar mai puțin de 4 la sută din suma totală a prejudiciului este astăzi recuperată, ca rezultatul activității organelor de drept, și anume 540 de milioane de lei.

Deci lipsa progreselor în acest proces a fost constatat nu doar de Frațiunea Partidului Socialiștilor în legislatura precedentă, cînd noi, nu o dată, am solicitat ca să fie aici audiate toate structurile cele care sînt: Centrul Național Anticorupție, Procuratura Anticorupție, agenția nominalizată, dar n-au fost aceste dări de seamă prezentate aici și acum noi sîntem nevoiți, dar chiar sîntem obligați, din partea actualei majorități, actualului Parlament, care a fost, în sfîrșit, constituit pe data de 8 iunie, sîntem obligați să facem un semnal în adresa tuturor organelor care sînt nemijlocit responsabile de procesul de recuperare a bunurilor infracționale... deci furate, ca ei să ia, totuși, măsurile necesare.

În acest context, această... acest proiect de hotărîre prevede în adresa Centrului Național Anticorupție, Agenției pentru Recuperarea Bunurilor Infracționale și Procuraturii Anticorupție să ne adresăm anume cu solicitarea... cu recomandarea ca dîșii să indisponibilizeze de la proprietarii, posesorii și beneficiarii efectivi ai bunurilor infracționale, precum și de la alte persoane fizice și juridice care au fost implicate în

operațiuni și tranzacții ale acestor bunuri și, totodată, să suspende orice operațiuni și tranzacții cu privire la bunurile respective sau participarea, sub orice formă, la aceste operațiuni.

Și doi, ce este nu mai puțin important. În cadrul discuțiilor în Comisia de anchetă cu privire la furtul miliardelor... miliardului, reprezentanții Kroll-ului, la întrebarea noastră, foarte clar au spus că, cu regret, autoritățile statului dumneavoastră nu aplică inclusiv mecanismul care este prevăzut de procedurile civile, nu doar în cadrul anchetei, dar și ca procedură civilă, și anume înaintarea cererilor respective în instanța de judecată, în mod civil, în interesul statului, din partea, iarăși, organelor respective pe care noi le-am numit.

În acest context, se propune adoptarea acestui proiect de hotărâre pentru ca, prin acest fapt, să demonstrăm încă o dată că Parlamentul actual va ține sub control nu doar mersul anchetei, dar și mersul recuperării bunurilor furate.

Domnul Ion Ceban:

Vă mulțumesc mult.

Domnule raportor,

Vă rog să rămîneți la tribună, avem cîteva întrebări.

Da, domnule Bolea, prima întrebare.

Domnul Vasile Bolea:

Da. Vă mulțumesc.

Am o propunere din punct de vedere stilistic.

Dacă o s-o acceptați, în calitate de autor. La articolul 1 punctul a) se recomandă să indisponibilizeze bunurile infraționale, urmare a devalizării sistemului bancar de la proprietarii, posesorii, beneficiarii efectivi ai bunurilor infraționale, alte persoane fizice și juridice de drept public și privat implicate în operațiuni și tranzacții, ale căror obiecte sînt bunurile infraționale. Aici să punem punct. Și mai departe... după acest punct, să continuăm cu o altă propoziție: „Să întreprindă măsuri în vederea suspendării oricăror operațiuni și tranzacții cu privire la bunurile respective sau participarea, sub orice formă, la acestea.”

Domnul Vladimir Țurcan:

Vă mulțumesc, domnule coleg.

Noi, într-adevăr, chiar și la ședința Comisiei juridice, am menționat că...

Domnul Vasile Bolea:

Da, este în raport...

Domnul Vladimir Țurcan:

... o redactare a acestei formule și, de fapt, cred că domnul președinte al comisiei va prezenta raportul pe marginea acestui proiect și va da citire însăși varianta redactată pe care noi astăzi la comisie și am susținut-o, cu majoritatea membrilor comisiei.

Mulțumesc.

Domnul Ion Ceban:

Vă mulțumesc mult.

Aveți și a doua întrebare, concretizare?

Domnule Carp Lilian,

Vă rog.

Domnule Țurcan,

Așteptați, vă rog.

Domnul Lilian Carp:

În principiu, tot la acest subiect, mai mult e o precizare. Tot la acest subiect am vrut să mă refer și eu la care s-a referit domnul Bolea, fiindcă noi vedem că anumite bunuri care au fost procurate pe banii care sînt din sistemul bancar...

Domnul Vladimir Țurcan:

Eu îmi cer scuze, încă o dată.

Domnul Lilian Carp:

Deci eu mai mult ca o precizare... practic, vin să completez ceea ce-a spus domnul Bolea. Noi vedem acum că mai multe bunuri care au fost procurate din banii devalizați sau furați din sistemul bancar, acum se încearcă vânzarea lor... acestor active și așa mai departe, pentru a nu da o posibilitate acelor care au folosit banii furați din bănci să poată... și-au cumpărat anumite bunuri să le revîndă... cumpărători de bună-credință, asta clar că ar fi o posibilitate de a opri orice operațiune economică, așa, prin care ei ar putea să-și ascundă adevăratul proprietar și să nu mai vîndă bunurile care au fost cumpărate pe bani furați.

Mersi mult.

Și este corect să intervenim pentru această modificare.

Mersi.

Domnul Vladimir Țurcan:

Da. Eu încă o dată repet că noi la redactare momentele acestea sînt reflectate, dar este important... noi clar că aici nu putem să descriem... absolut toate procedurile care, de fapt, rezultă din însăși legea. Doar legea, care a fost adoptată în 2017, foarte clar prevede care trebuie să fie luate

acțiuni din partea... deci și procesuale, prin înghețarea bunurilor, activelor etc. Și în caz dacă nu se va face acest lucru, atunci se va întâmpla exact ceea ce deja, cu regret, s-a întâmplat.

Noi am văzut că unii din cei care sînt... unii din pilonii acestui furt, de fapt, au „umblat” prin toată țara... au utilizat aceste bunuri în campania electorală, mai vînd acum activele, printre altele, este așa o informație, haideți să spunem așa, operativă, dar, cu regret, deja astăzi s-a împlinit confirmarea acestei informații. De aceea această hotărîre, acest semnal este foarte și foarte necesar pentru ca, încă o dată repet, toți cei care sînt factori de decizie... să înțeleagă că noi ținem sub control acest proces.

Domnul Ion Ceban:

Mulțumesc mult.

Domnul deputat Vlad Batrîncea.

Domnul Vlad Batrîncea:

Da. Vă mulțumesc, domnule Președinte.

Bineînțeles, este un proiect bun, bineînțeles că îl susținem și, bineînțeles că este ultimul semnal al Parlamentului către acele organe, instituții de drept, care au fost menționate de domnul Țurcan. Și organele acestea care în ultimii ani nu au întreprins absolut nimic pentru recuperarea bunurilor infracționale, recuperarea.

Pentru asta există o agenție întreagă, care se întreține de către populația din Republica Moldova, de către oameni săraci. Și atunci cînd eu văd, mă rog, este o recomandare a Parlamentului, noi insistent recomandăm, dar atunci cînd eu văd avizul Direcției generale juridice a Secretariatului Parlamentului în care se indică că acest proiect poate fi calificat drept imixtiune în efectuarea justiției, risc ce poate conduce la neconstituționalitate. Mie îmi pare că noi prin astfel de abordări nu ajutăm Parlamentul să îndeplinească ceea ce așteaptă oamenii, cetățenii, care ne-au delegat pe noi, de fapt, în Parlament. Și dacă cineva va încerca să obstrucționeze Parlamentul, mie îmi pare că aici odată și odată trebuie să venim cu o reacție.

Parlamentul poate exercita imixtiuni prin alte modalități: prin crearea sau dizolvarea unor instituții publice, unor agenții, de exemplu. Sau Parlamentul poate interveni în Legea bugetului și să vedem ce vor face băieții aceștia cu epoleți cu alt buget. Și de aceea, repet, este ultimul semnal organelor de drept.

Și reiterăm că este încă un proiect pe care îl vom examina imediat după, care spune foarte clar că, perioada cît activează comisiile de anchetă parlamentare și perioada pînă cînd vom aproba concluziile acestor comisii parlamentare, mai dăm posibilitatea ca organele de drept să ne demonstreze și Parlamentului, și întregii societății că ei măcar în ceasul al doisprezecelea încep a face ceva pentru ce sînt plătiți din bugetul public.

Mulțumesc.

Domnul Vladimir Țurcan:

Da. Eu vă mulțumesc foarte mult.

Într-adevăr, cred că Direcția generală juridică, nu știu cine acolo e autor al acestui aviz, a uitat că există așa o formă care se numește „control parlamentar”. Și această formă de control parlamentar ... printre altele la sfârșitul anului trecut însăși Direcția generală juridică a promovat foarte mult acest proiect de asigurare la maximum a tuturor formelor de control parlamentar.

Încă o dată repet, în cazul dat este vorba:

a) Despre control parlamentar referitor la cum sînt implementate normele legale și nici într-un caz despre careva amestec în activitatea organelor nu este nici vorbă.

Doamna Zinaida Greceanî:

Mulțumim.

Domnule Batrîncea,

Mai aveți ceva? Nu.

Următoarea întrebare – doamna Tauber.

Doamna Marina Tauber:

Vă mulțumesc mult, doamnă Președinte.

Stimate domnule autor,

Mai mult nu întrebare, dar recomandare și propunerea din partea noastră. Noi am declarat că sîntem în opoziție, dar de mai multe ori am menționat, și eu cred că astăzi toată lumea a văzut acest lucru, că sîntem opoziția constructivă. Deci aș vrea să vă spun că noi vom vota pentru această inițiativă legislativă, așa cum vom vota și pentru orice inițiativă legislativă pozitivă și benefică pentru statul nostru.

Totodată, dumneavoastră de mai multe ori ați menționat cuvîntul „control”. Dorim să vă rugăm ca controlul acesta să nu fie transferat, totuși, în presiune. Pentru că în ședințele plenului Parlamentului noi am fost și martori și pot să spun chiar și victime cînd am fost de mai multe ori presați de majoritatea parlamentară. Deci vă rugăm să nu uităm că controlul acesta, despre care dumneavoastră vorbiți, trebuie să fie în limitele legislației și să nu încurcăm statutul de deputat cu cel de procuror, anchetator ori judecător. Pentru că tribuna aceasta, tribuna Parlamentului, nu trebuie să fie utilizată pentru învinuiri și pentru etichetare. Și vă rugăm pe dumneavoastră, doamnă Președinte, să fie ordine în acest sens.

Pentru că, vă dăm încă o dată exemplul, când inițiativele legislative sînt pozitive și benefice noi le vom susține. Totodată, nu dorim ca să fie aduse de la tribuna centrală învinuiri politice și speculații.

Vom vota pentru această inițiativă legislativă, pentru că Frațiunea Partidului „Șor” noi sîntem pentru o anchetă transparentă și pentru ca vinovații adevărați să fie pedepsiți. Unii deja sînt pedepsiți și urmează să fie și alții.

Mersi mult.

Doamna Zinaida Greceanî:

Mulțumim.

Domnul Vladimir Țurcan:

Eu vă mulțumesc.

Numai că pentru mine nu-i clar, de ce dumneavoastră ceea ce eu am spus ați primit ca în adresa dumneavoastră? De fapt, poate, și-i clar, dar asta rămîne, cum se spune, la discreția dumneavoastră.

Doamna Zinaida Greceanî:

Da. Mulțumim.

Următoarea întrebare – domnul Grosu Igor.

A, îmi cer scuze, conform Regulamentului. Eu n-am auzit prima întrebare, dar, vă rog, a doua.

Vă rog, doamnă Tauber.

Microfonul.

Doamna Marina Tauber:

Domnule autor,

Am profitat de această ocazie încă o dată să menționăm despre încălcările Regulamentului și despre unele presiuni care sînt aduse în plenul Parlamentului. Și, totodată, nu cred că din motivul că am adresat această întrebare ori recomandare, dumneavoastră, iarăși, trebuie să faceți o speculație, o etichetare politică că se referă la noi.

Mersi.

Domnul Vladimir Țurcan:

No comment. Asta nu este recomandare politică, dar absolut legală.

Doamna Zinaida Greceanî:

Domnule Țurcan,

Nu comentați.

Domnul Vladimir Țurcan:

Eu aş vrea ... Bine, ca gentleman tac.

Doamna Zinaida Greceanîi:

Ca general tăceți, vă rog.

Domnul Vladimir Țurcan:

Cu atât mai mult. Ca general eu am putut mai mult să spun.

Doamna Zinaida Greceanîi:

Stimați colegi ...

Următoarea întrebare vine din partea domnului Grosu Igor.

Domnul Igor Grosu:

Mulțumesc, doamnă Președinte.

Stimați colegi,

Documentul este important, fracțiunea noastră o să voteze și haideti, vă rog, să transmitem mesajul foarte clar, nu este vorba de nici o imixtiune și presiune pe nu știu cine, nu știu ce, alte structuri în stat.

Eu vreau să le amintesc la toți procurorii, toți polițiștii, anchetatorii și cei care au grijă de ei, voi trăiți în același stat în care trăim și noi; voi, toate aceste structuri sînteți plătite, inclusiv noi, deputații, din impozitele cetățenilor. Noi, spre deosebire de voi: procurori, polițiști, anchetatori, de fiecare dată trebuie să dăm răspuns la întrebare cînd ne întîlnim cu cetățenii, de ce nu sînt progrese pe furtul miliardului? De ce s-a mai devalizat o întreprindere? De ce a fost cumpărată pe bănuți altă întreprindere? Noi, spre deosebire de toată casta asta de procurori, care cred că trăiesc într-un stat paralel sau separat.

Deci primiți asta ca o recomandare insistentă, apucați-vă de treabă. Cel care vă dădea indicații a plecat, poate duhul lui mai este pe aici, bîntuie, în rest faceți treaba cum trebuie și nu dați fum, cum azi-dimineață, cu descinderi la „Poșta Moldovei,” la Oficiul Vamal, nu știu pe unde.

Eu am observat, cum Parlamentul aduce pe ordinea de zi vreun proiect care vizează instituțiile de drept, automat se activează Procuratura că Anticorupție, că Procuratura cea mai Generală și încep cu descinderile. Nu mai țin astfel de spectacole și show-uri, fapte concrete și am terminat discuția.

Și întrebarea: dacă noi putem trece la vot? *(Aplauze.)*

Doamna Zinaida Greceanîi:

Stimați colegi,

Putem trece la vot.

Domnule Țurcan,

Dar mai este o întrebare și n-o să fie corect.

Domnul Ulanov mai are o întrebare.

Da, vă rog.

Domnul Denis Ulanov:

Doamnă Președinte,

Mulțumesc mult.

Еще раз. Позиция фракции – мы поддерживаем данный проект. Единственное только – хотелось бы понять чисто юридические вещи. Такая концепция, как *recomandări* – что это такое? Как оно функционирует? Как оно будет исполняться? Кем? Наверное, вопросы без ответов.

Если это нормативный акт или документ нормативного характера, он должен вписываться и применяться в процедурах, соответствующих Закону № 100. Если это политическая декларация, то давайте тогда назовем ее таким образом со всеми вытекающими правильными формулировками.

Не хотелось бы, чтобы данный документ превратился в документ сведения счетов: политических, экономических, личностных или каких-то еще. Если правящее большинство квалифицирует себя как большинство, действующее по закону, то давайте действовать по закону.

Возвращаюсь к моему вопросу: все-таки какого рода этот документ, и к какой категории... Что такое рекомендация Парламента?

Doamna Zinaida Greceanî:

Da. Mulțumesc.

Vă rog, domnule Țurcan.

Domnul Vladimir Țurcan:

Я только одно могу сказать: в этом проекте нет ничего личного, а только государственное. А вот личное, вы помните, я на заседании комиссии вам тоже порекомендовал. (*Aplauze.*) Передайте это же и тому, кого сегодня нет в зале. Это было бы идеально, если бы эта рекомендация дошла бы и до тех людей, которых сегодня нет в зале, чтобы они прежде всего пришли и положили в бюджет то, что забрали. Точка.

Doamna Zinaida Greceanî:

Da. Mulțumim mult.

Domnule Ulanov,
Mai aveți a doua întrebare?
O precizare, vă rog.

Domnul Denis Ulanov:

Господин Цуркан,

Я хотел бы, чтобы я был правильно понят. Я не сказал, что декларация, вернее, рекомендация носит личностный характер, я совсем другое имел в виду. И повторюсь еще раз для четкого изложения... моих слов в стенограмме: хотелось бы, чтобы эта рекомендация не имела последствий сведения счетов – личных, политических и экономических.

Doamna Zinaida Greceanî:

Спасибо.

Точно не имеет такой цели вот этот проект постановления.

Уважаемые...

Stimați colegi...

Da. Domnule Țurcan,

Nu mai aveți întrebări.

Vă rog să luați loc.

Comisia, domnule Litvinenco,

Vă rog, la tribuna centrală.

Domnul Sergiu Litvinenco:

Doamnă Președinte,

Stimați colegi,

Prezint raportul comisiei cu referire la proiectul privind înaintarea recomandărilor unor autorități publice, proiectul nr. 121 din 12 iulie 2019.

Comisia juridică, numiri și imunități a examinat acest proiect de hotărâre a Parlamentului.

Autorii proiectului propun înaintarea, cu titlu de recomandare, Centrului Național Anticorupție, Agenției pentru Recuperarea Bunurilor Infractionale și Procuraturii Anticorupție de a indisponibiliza de la proprietarii, posesorii și beneficiarii efectivi ai bunurilor infractionale, obținute urmare a devalizării sistemului bancar, precum și de la alte persoane fizice și juridice de drept public sau privat, care au fost implicate în operațiuni și tranzacții, ale căror obiect îl constituie bunurile infractionale.

De asemenea, autorii proiectului recomandă autorităților responsabile să înainteze în interesul statului sau al persoanelor juridice de drept public

acțiuni civile pentru recuperarea prejudiciilor aduse Republicii Moldova, urmare a devalizării sistemului bancar.

Membrii Comisiei juridice, numiri și imunități au propus rectificarea unor erori redacționale în prevederile articolului I litera a) din prezentul proiect. Astfel, articolul I litera a) se expune în următoarea redacție:

„a) să indisponibilizeze de la proprietarii, posesorii și beneficiarii efectivii ai bunurilor infracționale, obținute urmare a devalizării sistemului bancar, precum și de la alte persoane fizice și juridice de drept public și privat, care au fost implicate în operațiuni și tranzacții, ale căror obiect îl constituie bunurile infracționale; să suspende orice operațiune și tranzacție cu privire la bunurile respective sau participarea, sub orice formă, la acestea.” Citat închis.

În rezultatul examinării, membrii Comisiei juridice, numiri și imunități, cu votul majorității membrilor săi (6 voturi „pro”, 2 „contra”), au decis să propună Parlamentului spre examinare și adoptare proiectul de Hotărîre nr. 121 din 12 iulie 2019.

Mulțumesc.

Doamna Zinaida Greceanîi:

Mulțumim.

Domnule președinte,

Întrebări nu aveți.

Stimați colegi,

Supun votului adoptarea proiectului de Hotărîre privind înaintarea recomandărilor unor autorități publice, înregistrat sub nr. 121 din 12 iulie 2019.

Cine este pentru, vă rog să votați.

Unanim cei prezenți în sală.

Mulțumesc.

Următorul proiect de Hotărîre este înregistrat sub nr. 122 din 12 iulie...

Haideți, de acum am anunțat... următorul îl punem la vot.

Stimați colegi,

Inițiativa sub nr. 122 din 12 iulie 2019.

Prezintă unul din autori.

Domnule Batrîncea,

Vă rog, la tribună.

Domnul Vlad Batrîncea:

Vă mulțumesc, doamnă Președinte.

Prezint atenției dumneavoastră, stimați colegi, proiectul sub nr. 122 privind instituirea moratoriului asupra proceselor de privatizare a bunurilor publice.

„În temeiul articolului 73 din Constituția Republicii Moldova,
Parlamentul adoptă prezenta hotărîre.

Articolul I. – Se instituie moratoriu asupra procedurilor în derulare referitoare la privatizarea, concesionarea, încheierea parteneriatelor publice-private cu privire la bunurile publice, proprietăți de stat, pînă la prezentarea și aprobarea de către Parlament a concluziilor Comisiei de anchetă pentru analiza modului de organizare și desfășurare a privatizărilor publice, începînd cu anul 2013.

Articolul II. – Prezenta hotărîre intră în vigoare la data publicării.”

Stimați colegi,

Parlamentul a aprobat, a instituit o Comisie de anchetă privind privatizări și concesiuni.

Vreau să remarc că am onoarea să fac parte din această comisie, sînt membru.

Președintele acestei comisii este domnul Igor Munteanu, care este și președintele Comisiei economie, buget și finanțe a Parlamentului.

Vreau să reiterez faptul că dumnealui are o atitudine foarte responsabilă și competentă vizavi de sarcina acestei comisii și nici într-un caz nu anticipăm concluziile acestei comisii, din contra, considerăm că este strict necesar să întreprindem unele măsuri de asigurare... a realizării activității acestei comisii și, dacă doriți, este încă un semnal.

În primul rînd, deschidem paranteza organelor justiției din Republica Moldova, instanțelor judecătorești, de aceea că știm bine că unele întreprinderi de stat, reiterez, profitabile au fost vîndute la ultima sută de metri, chiar și în ultima zi de activitate a Guvernului Filip, la un preț mult sub prețul de evaluare și sînt mari abateri în procedura cu participarea, de exemplu, a un singur pretendent... agent economic, ceea ce este gravă... contradicție cu legislația în vigoare.

Și nu dorim să ne trezim în luna septembrie, atunci cînd comisia va veni în fața Parlamentului cu concluzii, nu vrem să ne trezim cu unele decizii, hotărîri ale instanțelor de judecată, că știm foarte bine că se găsesc cetățeni care găsesc cum... tot prin oamenii lor... care atacă unele hotărîri ale Guvernului, obțin cîștig de cauză și după care deja nu poți face, practic, nimic.

Înțelegem că comisia și Parlamentul se vor afla într-o situație, de drept, destul de complicată, însă, cu certitudine, vom veni cu anumite concluzii.

Înțelegem foarte bine că sînt întrebări. Dacă Parlamentul este acel organ care trebuie să facă ordine în acest sens? De ce noi, iarăși și iarăși, sîntem învinuiți că, ca și cum, exercităm careva imixtiuni?

Stimați colegi,

Organele de drept nu au îndeplinit ceea ce urma să îndeplinească. Cunoaște absolut toată țara. Și acum la noi discuția este între formă și conținut. Dacă noi vorbim despre conținutul problemei, cineva încearcă tot timpul să ne vorbească despre forma acestei probleme.

Dar cunoaștem foarte bine că există Legea Supremă – Constituția, prin care poporul Republicii Moldova este purtătorul suveranității. Și poporul exercită, realizează acea suveranitate prin aleșii săi, prin deputații în Parlament. Și de aceea sîntem în măsură să venim cu soluții politico-juridice. Și ne aflăm perfect în cîmpul constituțional.

Însă, atunci... mă întorc la problemă... cînd în luna septembrie vom veni cu careva concluzii, dar este și scenariu că poate pînă la finele sesiunii – 31 iulie, să venim cu concluzii în ceea ce ține de Aeroportul Internațional Chișinău, o să trebuiască să avem o discuție săptămîna viitoare în Comisia de anchetă.

Noi trebuie să știm foarte exact că Parlamentul are această obligație și, dacă va trebui, vom veni cu modificări la lege, cu modificarea legii bugetului, cu orice, însă vom asigura cadrul legal, ca să întoarcem unele întreprinderi înapoi. Sau, în cel mai prost caz, să asigurăm ca dauna adusă interesului național, bugetului public să fie recuperată. Că atunci cînd... vă aduc doar un singur exemplu: Air Moldova, o companie profitabilă, este artificial inundată în datorii pentru catering și pentru nu știu ce și pe urmă compania sau SRL legat direct economico-financiar cu această companie participă la concesionarea, la privatizarea acestei companii. Sînt alte cazuri, vom veni, la timpul oportun.

Însă, astăzi este un semnal și pentru Guvern, și pentru organele de drept. Și încă o dată reiterăm acest lucru pentru justiția din Republica Moldova că, în cazul în care sînt careva litigii în ceea ce privește, în mod special, Tutun CTC, să înțeleagă judecătorii care, eventual, vor examina acest caz că există un moratoriu asupra acestor proceduri.

Și ultima ce vreau să vă spun: acest proiect este legat... această hotărîre cu proiectul care a fost prezentat de domnul Vladimir Țurcan... este foarte important ca Agenția Proprietății Publice, Cadastru și alte agenții să nu admită schimbarea proprietarilor la aceste întreprinderi. Noi înțelegem foarte bine cum lucrează aici schema, dar le-am avertizat deja. Eu știu că unele demersuri președintele comisiei domnul Munteanu le-a transmis, însă le avertizăm și în mod public că ținem mîna pe puls.

Mulțumesc.

Doamna Zinaida Greceanî:

Mulțumim.

Aveți întrebări, domnule autor.

Prima întrebare – domnul Ulanov.

Domnul Denis Ulanov:

Mulțumesc mult.

Хорошая идея, скажем сразу, ничего плохого в ней нет как идее. Но только непонятно одно. У вас в руках находится исполнительная власть, у правящего большинства. Ключевые рычаги управления всеми процессами приватизации, концессии, частно-государственных партнерств находятся в руках министров, Правительства, премьер-министра, руководителей агентств. В чем смысл данного документа с точки зрения его эффективности? И – сейчас, секунду – и хотелось бы понимать, если... Я понимаю, цель оправдывает средства, все понятно. Но знакомы ли вы с практикой Европейского суда в части объявления подобного рода моратория со стороны властей государства, в частности, законодательной власти? Например, дело «Цуцура против Украины», май 2018 года, – изучали ли вы эти вопросы, готовя такой документ?

Domnul Vlad Batrîncea:

Спасибо большое за вопрос, и за возможность ответить на этот вопрос, и за возможность очень лаконичной полемики с вами в этом вопросе.

Мы прекрасно знаем, господин Уланов, как работают юридические схемы. В обход Правительства, Парламента, через определенные юридические схемы из собственности государства выводились очень серьезные предприятия. У Парламента сегодня, у парламентского большинства есть очень серьезное намерение побороть этого юридического спрута и дать по рукам тем, кто содействовал этому правовому беззаконию.

Мы прекрасно знаем, как органы... государственные органы – Прокуратура, прочие – ничего не предпринимали для того, чтобы в трех национальных инстанциях правильно аргументировать юридическую позицию государства. И когда попадали ребята в Европейский суд, они имели на руках заведомые нарушения процедуры, которые были согласованы адвокатами с определенными прокурорами.

Мы понимаем, что задача непростая, но мы справимся в этом плане. И мы должны – Парламент, власть – должны сделать все для того, чтобы решения относительно публичной собственности принимались действительно в Правительстве и чтобы Правительство

обеспечивало экономическую деятельность этих предприятий. А когда мы узнаём из прессы, что то или иное прибыльное предприятие было отсужено у государства, а если государство пытается его вернуть, то государство кто-то, извините, трескает в европейской инстанции, – это неправильно, и так впредь быть не должно.

Doamna Zinaida Greceanî:

Mulțumim.

Domnule Ulanov,

Aveți a doua întrebare?

Da, vă rog, domnule Ulanov.

Domnul Denis Ulanov:

Документ имеет смысл на перспективу. Никто не говорит об отсутствии необходимости проверки того, что вы обозначили... предметом следственной комиссии.

Хотелось бы сделать такую отметку... Даже в nota informativă, чисто юридически: у вас написано «приватизация „Banca de Economii”, «Aeroport», «Tutun», «Gările». «Banca de Economii» не был приватизирован, Аэропорт не был приватизирован, Gările auto не были приватизированы. Это чисто ремарка с юридической точки зрения.

Поэтому, когда я говорю о том... Тот вопрос, который я вам задавал, – смысл его был: зачем необходимо будущие какие-то проекты, которые с сегодняшнего дня, с даты принятия, могли бы быть в руках исполнительной власти, которую вы контролируете, в чем смысл моратория, и как он соответствует мировой европейской практике? Всего лишь. При чем здесь то, что вы говорили, отвечая мне на этот вопрос?

Domnul Vlad Batrîncea:

К сожалению, мы ограничены Регламентом Парламента во времени, и нет возможности поговорить по каждому из этих четырех предприятий.

Да, вы правы. В случае «Banca de Economii» государство уступило – на эту тему неоднократно выступал господин Слусарь – 33 процента без того, чтобы бюджет получил хотя бы один лей денег. Мы это знаем и знаем как это происходило с участием Правительства, с участием Прокуратуры... судебной системы и так далее. Обо всем этом комиссия скажет в сентябре, потому что у комиссии есть еще время на работу в этом отношении. Но еще раз говорю: Парламент дает политико-правовой сигнал, политико-юридическую оценку.

Мы не берем на себя функцию следственных органов. Хочу сказать, что данная комиссия уже начала плотную работу по всем

направлениям, в том числе и с органами Прокуратуры, в том числе с бывшими руководителями, и с исполнительной властью. И мы понимаем сегодня одно: что сегодня Правительство, исполнительная власть Молдовы, она не справится самостоятельно с этим спрутом. И мы, Парламент, в этом поможем.

Но, когда мы говорим о приватизациях, я хочу сказать... пусть все об этом слышат: сегодня комиссия работает в трех направлениях. Мы продемонстрируем, что эти предприятия были отданы в концессию либо приватизированы ниже оценочной стоимости, ниже, тогда как процедура предусматривает оценочную стоимость и конкурс. И кто больше предложит – тот его и берет, если мы говорим о нормальном конкурсе, о нормальной, законной процедуре.

Когда предприятия уходили по цене ниже оценочной стоимости – да, это полномочия Парламента, и мы будем давать столько сигналов и делать все возможное для того, чтобы помочь и Правительству в том числе, и судебной системе разобраться с этими вопросами.

Doamna Zinaida Greceanî:

Mulțumesc.

Următoarea întrebare – domnul Carp Lilian.

Domnul Lilian Carp:

Noi, într-adevăr, trebuie să depunem moratoriu, nu spunem că nu trebuie să aibă loc anumite privatizări. Sînt anumite întreprinderi care sînt falimentare și se datorează faptului că unii au gestionat așa cum au gestionat sau sînt întreprinderi care au rămas doar numai ștampila și fier uzat.

Dar, totodată, noi cunoaștem că s-a încercat, așa să spunem, să scoată la privatizare întreprinderi care sînt profitabile, întreprinderi care aduc profit, întreprinderi care, nu știu de ce, în urma evaluării, cînd băieții le-au scos la privatizare, în 2000, Guvernul, dacă nu mă înșeală memoria, Moldtelecom, nu țin minte exact anul 2004 sau 2005, îl evalua la un miliard. Și atunci cînd nu a găsit cumpărători la această sumă, a spus: mă scuzați, nu se vinde.

Acum evaluarea e o sută și vreo 56 de milioane, se pare că de vreo 6 ori, 7 ori mai puțin. Fără să mai existe un evaluator internațional, un asemenea bun în care s-au făcut investiții multe în Moldtelecom, în ultimul timp, nu știu de ce, în loc să crească dividendele și prețul la acest bun, din contra, a scăzut. Eu sînt sigur că-i mai puțin de un miliard acum ... fie scos la privatizare. Vorbim și de alte bunuri, cum sînt Gările... care au fost privatizate, sînt și Tutun CTC, și alte, care ele, de fapt, erau întreprinderi profitabile. Nimeni nu vinde întreprinderi care sînt profitabile.

Acest moratoriu noi înțelegem foarte bine că este pentru acest tip de întreprinderi. Vom încerca să aducem și alte întreprinderi care sînt falimentare ca să aibă profit.

E clar că este greu din urma unora care și-au pus salarii pe lângă Consiliul de administrație la fecior, fiice, câte 40–50 de mii de lei, e clar că este ușor să trăiești cu așa sumă. Însă, la moment, trebuie de introdus acest moratoriu, să vedem în ce condiții băieții privatizează.

Noi vom vota acest proiect de hotărâre, fiindcă, cu adevărat, băieții smecheri trebuie opriți din schemele lor frauduloase.

Doamna Zinaida Greceanî:

Mulțumim.

Domnul Vlad Batrîncea:

De acord, domnule Carp.

Bineînțeles că eu, iarăși, nu vreau să mănînc pîinea domnului Munteanu, vor fi concluzii. Însă, cu certitudine, Banca de Economii a fost o întreprindere profitabilă, cu toate problemele care erau și care... mă rog, erau multe speculații și manipulări, însă, în 2009, 160–180 de milioane de lei – venit în bugetul public. Și să aduci această întreprindere ca să transmiți 33% de acțiuni de stat pentru zero lei unei companii private, clar lucru că aici a fost implicat și Guvernul, și Procuratura, și BNM, și este un lanț criminal.

Și de aceea noi vedem că concluzia de bază a acestei comisii privind privatizări și concesiuni este să venim cu o expertiză/evaluare a ceea ce a făcut sau nu a făcut, ceea ce au realizat și nu au realizat instituțiile statului. Și, bineînțeles, cunoaștem foarte bine schema. Înainte întreprinderea se aduce la o stare proastă și pe urmă pasul al doilea. Și, iarăși, unde a fost concurs cu Banca de Economii, concurs public, poate că eventual cu careva investitori?

Aeroportul Internațional Chișinău în 2009 avea venituri între 60–80 milioane de lei. Și faza că da, și atunci erau întrebări față de managementul, administrarea acestei întreprinderi, dar chiar și cu acele probleme întreprinderea a fost profitabilă. A participat și Guvernul, și alții.

Bineînțeles, comisia va veni și cu niște aprecieri, cu evaluare la ceea ce a făcut și sistemul justiției din Moldova, ceea ce a abordat domnul Ulanov. Atunci cînd aceștia din Guvern, de exemplu, nu vor să figureze public, deschis, ei, pur și simplu, creează posibilitate pentru o companie ca ea să acționeze Guvernul în instanța de judecată și aceștia care trebuiau să meargă în instanță să prezinte poziția Guvernului, fie nu vin la ședința Direcției juridice, fie se duc la ședință, participă în proces, dar absolut intenționat comit anumite gafe juridice, ceea ce pe urmă permite acelei companii, acelu SRL, acelu agent economic să acționeze statul ș.a.m.d.

Acest moratoriu este un semnal pe viitor ca noi niciodată să nu mai acceptăm, să nu mai tolerăm ca o întreprindere a statului, care, cum a vorbit colegul Țurcan, a fost edificată, a fost construită de generații întregi, de părinți și buneii, ca să nu mai permitem ca această întreprindere să poată fi

vîndută sau concesionată, sau transmisă unor persoane care pe urmă vin și cu proiecte politice.

Bine, asta deja, eu cred că, vă obosesc, deja prea multe cuvinte.

Doamna Zinaida Greceanîi:

Mulțumim.

Stați că mai aveți o întrebare.

Domnul Fotescu Vadim.

Vă rog.

Domnul Vadim Fotescu:

Mulțumesc, doamnă Președinte.

Уважаемый докладчик,

Такой вопрос: вы все время нам рассказываете о том, что было, но мораторий направлен на будущее. Отсюда мой вопрос: не считаете ли вы, что введение моратория повлияет на принцип правовой определенности в стране? И сколько приватизационных процессов будет приостановлено? И кто возьмет на себя ответственность перед бенефициарами уже запущенных или подготовленных процессов?

Спасибо.

Domnul Vlad Batrîncea:

Хороший вопрос. Не считаем. Потому что мы демонстрируем на протяжении всего этого периода, что то, что делалось в приватизациях, наносило ущерб публичному интересу. Что вот тут сидели ребята, которые нас убеждали в том, что это единственный способ экономического развития государства, что государство – плохой менеджер и что придут хорошие менеджеры, привлекут миллиарды инвестиций, мы будем жить, как Швейцария. В реальности в Швейцарии живут другие люди.

И поэтому этот мораторий делается с одной целью: чтобы мы определили ситуацию с публичной собственностью, провели экспертизу, в том числе и Счетная Палата, и Правительство, по каждому из этих предприятий и оценили ущерб, нанесенный публичному интересу.

И второе. То, как делалась приватизация до сих пор, это вредит экономике.

Если говорить о Кишиневском табачном комбинате, который, я думаю, вы неплохо знаете, то это предприятие было когда-то миллиардером и самые высокие зарплаты в реальной экономике были на «Tutun СТС», и самые высокие пенсии в социальной системе были на «Tutun СТС». Это предприятие опускали на протяжении последних

лет, чтобы его отдали за 160 миллионов леев, из которых 90 миллионов были капвложения, то есть отдали за 70 миллионов леев. А это предприятие приносило обществу, государству, бюджету деньги!

Соответственно, мы можем говорить, что мораторий на приватизацию в данном случае вредит экономике? Нет, наоборот, мы считаем, что это возможность запустить экономику по-новому. И мы хотим – я говорю с точки зрения фракции социалистов, – чтобы государство было экономическим игроком. А то мы уже видели очень умных, толковых ребят, которые в реальности опустили это государство экономически.

Doamna Zinaida Greceanî:

Mulțumim.

Aveți a doua întrebare, domnule Fotescu? Nu aveți

Domnul Slusari – următoarea întrebare.

Domnule Batîncea...

Domnul Alexandru Slusari:

Mulțumesc, doamnă Președinte.

Fracțiunea „DA” cu siguranță va susține acest proiect. Din câte noi cunoaștem, deja și la nivelul Guvernului prin faptul că au fost oprite toate licitațiile și toate intențiile de a privatiza, a fost o decizie, un fel de moratoriu, pînă nu ne lămurim. Și nu văd aici nici o problemă dacă 2–3 luni noi o să intrăm în esența tuturor „prihvatizărilor” care au avut loc în ultimii 2–3 ani.

Dar întrebarea mea ține, domnule Batrîncea, în opinia dumneavoastră în perioada aceasta, moratoriu și pînă cînd lucrează comisia, totuși, putem noi, neașteptînd concluziile comisiei, dar avînd deja unele materiale, totuși, să începem a transmite aceste materiale către Procuratură?

Eu, de exemplu, mă refer la situația privind concesionarea Aeroportului. Dincolo de faptul cine l-a privatizat și cine a fost acel beneficiar de „bună-credință”, dar aici apare o întrebare pentru mine foarte importantă: cine a întocmit acest contract? Și să explicăm la toți cetățenii noștri, de ce ei achită acești 9 euro, taxa pentru creditul care demult este rambursat, dar a fost introdusă taxa aceasta în Contractul de concesionare? Și introdusă cu rea- intenție și în detrimentul intereselor Republicii Moldova și cetățenilor acestei țări.

Și întrebarea mea: dacă noi putem, neașteptînd concluziile finale, să transmitem materialele la organele de justiție, pentru a atrage la răspundere pe cei funcționari de stat care au pregătit acest contract?

Domnul Vlad Batrîncea:

Mulțumesc, domnule Slusari.

Cred că răspunsul era deja dat de domnul Țurcan. Noi am trimis ultimul apel sau este apelul în ceasul al doisprezecelea către organele de drept din Moldova și așteptăm ca dînșii să întreprindă măsuri pînă în septembrie, ulterior vom veni cu alte opinii ce facem mai departe cu acest sistem. Că, încă o dată, Parlamentul este organul care aprobă și, dacă doriți, prin Legea bugetului și întreține instituțiile de stat. Vom veni cu măsuri adecvate în cazul în care nu vom vedea acțiuni concrete.

Ce ține de Aeroport, deja am vorbit sau m-am adresat la domnul Munteanu și sperăm mult că ... dar asta va decide comisia, bineînțeles, și domnul Munteanu va ieși deja cu poziția comisiei, o va da publicității. Dar, deja dacă e să deschidem paranteza, vom propune, pînă la sfîrșitul sesiunii, careva pași concreți pentru rezilierea Acordului de concesiune a Aeroportului.

Doamna Zinaida Greceanîi:

Da. Mulțumesc.

Domnule autor,

Nu mai aveți întrebări.

Invit la tribună președintele Comisiei economie, buget și finanțe.

Domnul Munteanu,

Vă rog.

Domnul Igor Munteanu:

Stimată doamnă Președinte,

Distinși colegi,

Conform Constituției articolul 72, Parlamentul are prerogativa exclusivă de reglementare juridică a proprietății în Republica Moldova. Adoptînd legile din 2007 cu privire la deetatizare și privatizare, evident că am pus în mîinile Guvernului și a Agenției ... să gestioneze corect proprietățile.

Din acest moment, însă, trebuie să salutăm această instituire a moratoriului, pentru că nu este suficientă confidență în faptul că agențiile statului pot să genereze suficientă atenție și management eficient în administrarea proprietății publice. Asta este principala noastră grijă.

Și exact în aceste condiții a apărut inițiativa domnului Batrîncea, pe care noi o salutăm. Și este un instrument foarte bun pentru Comisia de anchetă cu privire la privatizările, concesiunile și alte forme de administrare a proprietății publice.

Raportul cu privire la proiectul de Hotărîre privind instituirea moratoriului.

Comisia economie, buget și finanțe a examinat proiectul de Hotărîre privind instituirea moratoriului asupra proceselor de privatizare a bunurilor publice, înaintat cu titlu de inițiativă legislativă de un grup de deputați, și informează plenul Parlamentului despre următoarele:

Proiectul de hotărîre nominalizat propune instituirea moratoriului asupra procedurilor în derulare referitoare la: privatizare, concesiune și încheierea contractelor de parteneriat public-privat cu privire la bunurile domeniului public ale statului pînă la prezentarea și aprobarea de către Parlament a raportului Comisiei de anchetă pentru analiza modului de organizare și desfășurare a privatizărilor publice începînd cu anul 2013, aprobată prin Hotărîrea Parlamentului nr. 51 din 18.06.2019.

Este de menționat că proiectul de Hotărîre privind instituirea moratoriului asupra proceselor de privatizare a bunurilor publice este redactat în contextul propunerilor și obiecțiilor expuse în avizul Direcției generale juridice a Secretariatului Parlamentului și în corespundere cu prevederile legislației în vigoare. Varianta redactată a proiectului de lege este prezentată în anexa la prezentul raport.

Urmare a examinării proiectului de Hotărîre privind instituirea moratoriului asupra proceselor de privatizare a bunurilor publice, Comisia economie, buget și finanțe propune aprobarea proiectului de Lege nr. 119 din 12.07.2019 în două lecturi.

Doamna Zinaida Greceanîi:

Domnule președinte,

O observație generală.

Proiectul de hotărîre se aprobă într-o lectură, nu există două lecturi.

Vă rog.

Domnul Igor Munteanu:

Îmi cer scuze...

Doamna Zinaida Greceanîi:

Da, probabil că e ziua de vineri.

Mulțumim, domnule președinte.

Coraport, se poate și de pe loc sau de la tribuna centrală, domnul Golovatiuc.

Coraportul Comisiei de control al finanțelor publice.

Domnul Vladimir Golovatiuc:

Da. Mulțumesc, doamnă Președinte.

Tot am vrut ceva să spun, dar, cum să spun, воздержусь.

E clar că această hotărîre este legată cu activitatea Comisiei cu privire la privatizarea bunurilor publice. Comisia de control al finanțelor publice a examinat proiectul de Hotărîre privind instituirea moratoriului asupra proceselor de privatizare a bunurilor publice, înaintat cu drept de inițiativă legislativă de către deputații: Batrîncea Vlad și Țurcan Vladimir, și comunică următoarele.

Prezentul proiect de hotărîre prevede instituirea moratoriului asupra procedurilor în derulare referitoare la privatizarea, concesiunea și încheierea parteneriatelor publice-private cu referire la bunurile publice. Acesta a fost elaborat în vederea suspendării excepționale a tuturor proceselor respective pînă la finisarea activității Comisiei de anchetă respective.

Comisia de control al finanțelor publice propune plenului Parlamentului adoptarea proiectului de hotărîre.

Mulțumesc.

Doamna Zinaida Greceanîi:

Mulțumim.

Întrebări nu sînt.

Stimați colegi,

Supun votului proiectul de Hotărîre privind instituirea moratoriului asupra proceselor de privatizare a bunurilor publice, înregistrat sub nr. 122 din 12 iulie 2019.

Cine este pentru, rog să votați.

Majoritatea celor prezenți.

Mulțumesc.

Proiectul este adoptat.

Stimați colegi,

Noi avem o restanță, cît am fost lipsă eu, trebuie să supunem votului, am înțeles că a fost dezbătut, **proiectul de Lege cu privire la modificarea Codului fiscal, pentru lectura a doua, proiectul nr. 93 din 1 iulie 2019.**

Cine este pentru adoptarea acestui proiect în a doua lectură, rog să votați.

Numărătorii,

Vă rog, rezultatele.

Sectorul nr. 1?

N u m ă r ă t o r i i:

Sectorul nr. 1 – 25.

Doamna Zinaida Greceanîi:

– 25.

Sectorul nr. 2?

N u m ă r ă t o r i i:

– 9.

Doamna Zinaida Greceanîi:

– 9.

Sectorul nr. 3?

N u m ă r ă t o r i i:

Sectorul nr. 3 – 20.

Doamna Zinaida Greceanîi:

– 20.

Cu 54 de voturi, proiectul este adoptat.

Stimați colegi,

Următorul proiect ...

Mai aveți, vă rog răbdare, încă avem două proiecte. Două, nu multe.

Stimați colegi,

Următorul proiect de pe ordinea de zi este proiectul sub nr. 137 din 18 iulie 2019.

Din partea Biroului permanent era nominalizat raportor domnul Serghei Sîrbu. Este gata să-l ...

Domnule Bolea,

Vă rog.

Ei s-au înțeles, probabil.

Domnul Vasile Bolea:

O să-l întrebăm data viitoare pe domnul Sîrbu, se va supăra sau nu?

Stimați colegi,

Doamnă Președinte,

Prezint dumneavoastră proiectul de Hotărîre pentru modificarea Hotărîrii Parlamentului nr. 71 privind componența nominală a delegațiilor Parlamentului Republicii Moldova la organizațiile parlamentare internaționale și organizațiile parlamentare bilaterale.

Vreau să vă amintesc, ceva timp în urmă a fost aprobată Hotărîrea nr. 71, din acest an, privind delegațiile parlamentare internaționale, reprezentate de Parlamentul Republicii Moldova.

În ședința în plen reprezentantul Partidului Democrat a solicitat, dacă nu se va scoate proiectul de pe ordinea de zi, Frațiunea Partidului Democrat își retrage toți delegații din delegațiile internaționale. Ulterior, au venit din partea lor unele modificări la Hotărîrea Parlamentului nr. 71.

De asemenea, Frațiunea Partidului „Șor” a delegat, conform cotei de reprezentare, membrii fracțiunii în diferite delegații.

Reieșind din procesele-verbale ale fracțiunilor Partidului Democrat și Partidului „Șor” deci a fost întocmit acest proiect de Hotărîre pentru modificarea Hotărîrii Parlamentului nr. 71, care a fost înregistrat sub nr. 137.

Dumneavoastră îl aveți distribuit, deci rog susținerea.

Este dorința și dreptul fiecărei fracțiuni să-și delege reprezentanții săi. Am ținut cont de aceasta și de ceea ce a fost votat și propus de către fiecare fracțiune în parte. Mă refer la Partidul Democrat și Partidul „Șor”.

Mulțumesc.

Atît ce ați avut de prezentat?

Domnul Vasile Bolea:

Da.

Doamna Zinaida Greceanîi:

Aveți o întrebare?

Doamnă Tauber,

Vă rog.

Doamna Marina Tauber:

Mulțumesc foarte mult.

Stimată doamnă Președinte,

Stimate domnule autor,

Deci întrebarea noastră este mai mult tehnică, pentru că la poziția „Adunarea Parlamentară a Statelor membre ale Procesului de Cooperare în Europa de Sud-Est” nu este clar, avem membru supleant, dar nu avem membru în delegație. Și avînd în vedere logica ședinței precedente cînd unul din deputații independenți a adresat această întrebare, deci membrul unei fracțiuni nu poate să fie supleantul la altă fracțiune. În acest context, rugăm ca la poziția „Adunarea Parlamentară a Statelor membre ale Procesului de Cooperare în Europa de Sud-Est” să fie adăugat membru din partea Frațiunii Partidului „Șor” domnul Petru Jordan și la membri supleanți, conform procesului-verbal, Marina Tauber.

Totodată, în procesul-verbal informația referitoare la domnul Petru Jordan tot este reflectată.

Doamna Zinaida Greceanîi:

Vă rog, răspunsul.

Domnul Vasile Bolea:

Deci, în primul rînd, atunci cînd vorbim despre delegațiile Parlamentului Republicii Moldova, nu vorbim despre delegațiile unei fracțiuni. În primul rînd.

Noi cu toții am votat Hotărîrea Parlamentului nr. 71, unde sînt repartizate cotele. Noi la cote nu am umblat. Și, respectiv, dumneavoastră ați primit acea informație privind repartizarea cotelor în aceste delegații pentru fiecare fracțiune. Și reieșind din aceste cote, urma, pur și simplu, să suplițiți, să dați numele persoanelor care vor participa în aceste delegații internaționale din partea Parlamentului Republicii Moldova, nu din partea unei fracțiuni. Pînă la urmă toți sîntem în corpore Parlamentul Republicii Moldova.

Și în cazul respectiv dumneavoastră n-o să suplițiți Frațiunea Partidului „Șor”, dar o să fie un supleant în delegația respectivă internațională din partea Parlamentului Republicii Moldova. Nimic ieșit din comun.

Doamna Zinaida Greceanîi:

Da. A doua întrebare aveți?

Doamnă Tauber,

Vă rog.

Doamna Marina Tauber:

Stimate domnule autor,

Deci nu ne este clară poziția aceasta, dacă dumneavoastră sînteți sigur în răspunsul dumneavoastră, pentru că, încă o dată menționez, la aceeași întrebare a fost alt răspuns data trecută în cazul deputaților independenți, că deputatul independent nu poate să fie supleant al membrului fracțiunii.

Cum aici membrul Frațiunii Partidului „Șor” poate să fie supleant la alt membru al altei fracțiuni? Cum este posibil acest lucru?

Domnul Vasile Bolea:

Dumneavoastră ați încurcat, cînd este vorba despre a fi supleant într-o comisie parlamentară în cadrul Parlamentului, este una, dar aici...

Doamna Marina Tauber:

Este undeva indicat acest lucru?

Domnul Vasile Bolea:

Ascultați, vă rog. Dumneavoastră vreți un răspuns?

Doamna Marina Tauber:

Nu, eu vă întreb deodată: dacă este indicat undeva?

Domnul Vasile Bolea:

Eu vă explic. Dacă dumneavoastră vreți să mă auziți – auziți-mă, dacă nu, putem să mergem mai departe.

Sînt două lucruri diferite. Atunci cînd dumneavoastră în speța respectivă vorbiți despre membru supleant într-o comisie permanentă în cadrul Parlamentului Republicii Moldova, este una și atunci cînd vorbim despre reprezentarea Parlamentului Republicii Moldova în delegațiile internaționale, este cu totul altă treabă.

Și aici noi nu încălcăm Regulamentul sau alte... mă rog, acte sau reglementări, ceea ce ține de reprezentarea țării noastre în aceste delegații internaționale.

Vă aduc la cunoștință că fiecare delegație internațională sau fiecare For internațional, la care Republica Moldova este parte, au... anumite reglementări referitor la cîte persoane se deleagă, cine ar trebui să fie... dacă sînt reglementări stricte privind reprezentarea tuturor fracțiunilor și așa mai departe, adică în ceea ce ține de... în speță, Adunarea Parlamentară a Statelor membre ale Procesului de Cooperare în Europa de Sud-Est, deci noi regulile respective nu le-am încălcat.

Doamna Zinaida Greceanîi:

Stimați colegi,

Este clar una, dacă mă ascultați un minut să intervin și eu. Fiindcă domnul Bolea v-a răspuns și v-a răspuns corect.

Haideți, poate este necesară o tălmăcire. Fiecare delegație are statutul său și are un anumit număr... Republica Moldova are o cotă anumită.

Numărul de membri permanenți este deja stabilit, prin hotărîrea respectivă a Parlamentului, supleanți a fost un loc vacant care v-a revenit prin cota respectivă. Și asta s-a respectat.

Da, o precizare, vă rog, doamnă Tauber.

Doamna Marina Tauber:

O precizare. Deci cum, totuși, au fost repartizate aceste cote, conform cărui principiu și care criteriu a fost utilizat, cînd au fost repartizate cote și de ce... (*Gălăgie în sală.*)

Domnul Vasile Bolea:

Doamnă Tauber...

Doamna Marina Tauber:

... Frațiunea Partidului „Șor” nu a primit nici o funcție de conducere?

Mersi.

Domnul Vasile Bolea:

Doamnă Tauber,

Eu v-am răspuns la această întrebare și atunci când noi am dezbătut Hotărîrea Parlamentului nr. 71. Eu înțeleg că dumneavoastră vreți să fiți reprezentați în toate 16 delegații internaționale și să aveți 16 funcții de conducător, dar pentru asta trebuie să aveți cel puțin 16 deputați în fracțiune. Aveți mai puțin, asta și a fost, cota de repartizare ați primit-o. (*Rumoare în sală.*)

Și eu cred că nu trebuie să vă supărați pe ceea ce adoptă Parlamentul Republicii Moldova. Conform cotei de reprezentare ați primit.

Doamna Zinaida Greceanîi:

Domnule Bolea,

Vă rog... de-acum și colegii încearcă să vă calmeze pe toți.

Stimați colegi,

Nu mai sînt întrebări.

Vă rog să luați loc, domnule Bolea...

Stimați colegi,

Supun votului adoptarea proiectului de Hotărîre pentru modificarea Hotărîrii Parlamentului nr. 71 privind componența nominală a delegațiilor Parlamentului Republicii Moldova la organizațiile parlamentare internaționale și organizațiile parlamentare bilaterale, înregistrat sub nr. 137 din 18 iulie 2019.

Cine este pentru, vă rog să votați.

Practic, unanim.

Mulțumesc.

Stimați colegi,

Mai avem un proiect, proiectul e foarte simplu, **proiectul nr. 1836 din 7 august 2012...** nu știu pe unde l-ați găsit.

Rog, domnul Mudreac, Comisia agricultură și industrie alimentară. (*Gălăgie în sală.*)

Domnul Radu Mudreac:

Stimați colegi,

Comisia agricultură și industrie alimentară a examinat proiectul de Lege pentru modificarea și completarea Legii cu privire la produsele de uz fitosanitar și la fertilizanți nr. 119 din 22 iunie 2004, prezentat cu titlu de inițiativă legislativă de către deputatul în Parlament Valeriu Munteanu.

Ca urmare a examinării, comisia, cu votul unanim, propune spre respingere.

Doamna Zinaida Greceanî:

Întrebări nu aveți.

Stimați colegi,

Cine este pentru a aproba această propunere a comisiei pentru a fi respinsă inițiativa sub nr. 1836 din 7 august 2012, rog să votați.

Majoritatea.

Trebuie numărul de voturi?

Numărul de voturi. Da, vă rog.

Stimați colegi,

Vă rog să vă calmați, că acuș o să facem vreo gafă.

Un minut.

Dumneavoastră votați sau nu? (*Voce nedeslușită din sală.*)

Rog numărătorii să ne dea rezultatele.

N u m ă r ă t o r i i:

Sectorul nr. 1 – 25.

Doamna Zinaida Greceanî:

Sectorul nr. 2?

N u m ă r ă t o r i i:

Sectorul nr. 2 – 9.

Doamna Zinaida Greceanî:

– 9.

Sectorul nr. 3?

N u m ă r ă t o r i i:

Sectorul nr. 3 – 19.

Doamna Zinaida Greceanî:

– 19.

Cu 53 de voturi, proiectul este respins.

Stimați colegi,

Asta a fost ordinea de zi.

Dar, vă rog, un minut.

Noi avem astăzi **Ora întrebărilor**.

Văd că este o întrebare de la doamna Maria Ciobanu.

Vă rog.

Doamna Maria Ciobanu:

O sesizare pentru Procuratura Generală, Procuratura pentru Combaterea Criminalității Organizate și Cauze Speciale...

Voce din sală:

Nu se aude, doamnă...

Doamna Zinaida Greceanîi:

Vă rog, în microfon să vorbiți.

Doamna Maria Ciobanu:

... Ministerul Afacerilor Interne, Comitetul Național pentru Combaterea Traficului de Ființe Umane.

În seara zilei de 17 iulie curent, la postul de televiziune „Jurnal TV”, emisiunea „60 de minute” cu Vasile Năstase, au fost scoase în vileag crime grave, care se produc în orașul Telenеști de către frații primarului de Telenеști Mihail și Sergiu Lelic. Este vorba despre trafic de ființe umane, droguri, prostituție, acoperite de către angajații Inspectoratului de Poliție Telenеști.

Concret: minora Bulmac Dumitriana a fost ținută închisă la terasa lui Mihail Lelic, bătută, iar apoi traficată. La fel s-a procedat și cu tînăra Ionela Catrinescu, care acum se află în Italia, fiind reținută de carabinieri.

Pe numele lui Lelic Mihail... de numele lui Lelic Mihail ține și cazul tragic al tînărului Buhna Marian, care a decedat la aceeași terasă, în urma consumării unei supradoze de droguri.

Astăzi chiar, în centrul orașului Telenеști, fratele lui Mihail Lelic, Sergiu Lelic, l-a amenințat cu moartea pe Constantin Boghiu. Orașul Telenеști este, la propriu, asediat de către frații Lelic, care se consideră de jure și de facto stăpînii acestui oraș.

Rog instanțele abilitate să examineze cele expuse și să fiu informată în scris.

Vă mulțumesc.

Doamna Zinaida Greceanîi:

Mulțumesc.

Următoarea întrebare – doamna Tauber.

Doamna Marina Tauber:

Vă mulțumesc, doamnă Președinte.

Deci întrebarea mea este către ministrul agriculturii, dezvoltării regionale și mediului. După cum cunoaștem, gunoiul rămîne o problemă gravă pentru țara noastră, mai ales în localitățile rurale. În legătură cu situația din acest domeniu, îi solicit ministrului agriculturii, dezvoltării regionale și mediului să mă informeze despre politicile instituției pe care o conduce, în ceea ce privește colectarea și prelucrarea gunoiului în Republica Moldova.

În special, rog să fiu informată despre numărul de gropi de gunoi autorizate și neautorizate, care există în localitățile din țara noastră. Ce face ministerul de resort pentru a ajuta administrația publică locală să soluționeze problema respectivă? Dacă este studiat suficient de bine impactul modului actual de colectare și prelucrare a gunoiului asupra mediului?

De asemenea, rog să fiu informată despre măsurile de redresare planificate de ministerul de resort pe termen scurt, mediu și lung.

Solicit ca această informație să-mi fie transmisă în formă scrisă.

Vă mulțumesc.

Doamna Zinaida Greceanîi:

Mulțumesc.

Următoarea întrebare – domnul Batrîncea.

Domnul Vlad Batrîncea:

Vă mulțumesc.

Știu că v-am obosit azi, dar o să fiu foarte scurt.

Este o adresare din partea locuitorilor raionului Anenii Noi și raionului Criuleni, pentru Ministerul Afacerilor Interne, în ceea ce ține de activitatea SRL-urilor care gestionează astăzi mine de nisip și pietriș, cariere și care, practic, folosesc sute de camioane zilnic... camioane cu tonaj de peste 30 de tone și care au distrus, practic, majoritatea drumurilor în Anenii Noi, ceea ce ține de drumuri raionale și ceea ce ține de drum național... Anenii Noi–Chișinău și Criuleni–Chișinău.

Știm foarte bine că regulile circulației rutiere interzic tonaj... mașini cu tonaj de peste 30 de tone să circule pe această stradă, însă am observat de mai multe ori și locuitorii sesizează că... în ultimii 3–4 ani, organele poliției, în loc să întreprindă măsuri și să atragă la răspundere penală, chiar uneori și au însoțit acele camioane cu girofaruri pornite.

Și solicităm organelor Ministerului Afacerilor Interne să întreprindă măsuri privind tragerea la răspundere a acelor agenți economici din Criuleni și Anenii Noi.

Mulțumesc.

Doamna Zinaida Greceanii:

Mulțumesc.

Următoarea întrebare – domnul Alaiba.

Domnul Dumitru Alaiba:

Mulțumesc.

Eu am făcut deja o sesizare în scris și am vrut s-o anunț pe aceasta către Consiliul Concurenței, nu este solicitare de informație, solicitarea a fost să aplice legislația în vigoare referitor la situația privind plata salariilor prin carduri, care cade exact sub incidența articolului 7, dacă nu greșesc, calificându-se drept cartel dur. Asta este prima.

A doua. Solicit Consiliului Concurenței să aplice legislația în cazul Companiei „Trans-Oil” în conformitate cu aceeași Lege a concurenței. Situația de pe această piață poate fi definită drept un acord anticoncurențial vertical.

Doamna Zinaida Greceanii:

Mulțumesc.

Stimați colegi,

Acestea au fost întrebările adresate autorităților.

La sfârșit de ședință avem o declarație.

Domnule Țicu,

Vă rog, la tribună.

Domnul Octavian Țicu:

Vă salut a doua oară și cetățenii Republicii Moldova.

Eu sincer să vă spun sînt dezamăgit că nu sînt colegii noștri democrați, de fapt, discursul meu era în mare parte destinat lor, dar atunci o să mă axez pe a doua parte a lucrului pe care am vrut să-l spun.

Noi nu trebuie să ne ascundem după deget și pe mine orice student de la „Științe politice” sau de la altă facultate, care cît de cît are noțiuni despre statul de drept, o să mă întrebe: cum a fost posibil intruziunea legislativului sau executivului în sistemul judecătoresc? Desigur am răspuns la această întrebare, e un răspuns pe care îl dau și cetățenilor acestei țări, care, la fel, probabil, se întreabă, ca și mass-media, nu noi am creat această situație. Noi sîntem cei care trebuie să descurcăm cumva această situație. Și unicul meu justificativ într-o problemă de moralitate este că noi am adoptat, într-adevăr, o Declarație asupra statului captiv, pentru că este un stat captiv ale cărui instituții au fost paralizate de un regim oligarhic. Și regret faptul că mulți, inclusiv din colegii din interiorul nostru, neglijează acest aspect foarte important. Chiar domnul Ulanov invoca faptul că o declarație nu poate anula Constituția ș.a.m.d.

Domnule Ulanov,

Vreau să vă spun că Declarația de independență tocmai asta a făcut, anula constituții care au fost ilegale într-un stat care nu ne reprezenta. Și pe baza Declarației de independență s-a constituit statalitatea Republicii Moldova.

Prin urmare, vreau să vă spun că trei zile în Chișinău se desfășoară un circ fără precedent în istoria noastră. Eu am fost ieri la Curtea de Apel, la Curtea de Apel se judecă cazul lui Petic, eu nu intru în detalii, că aș fi vrut s-o întreb pe doamna Guzun, care a fost o figură de decor în instrumentalizarea acestui caz în calitate de președinte al raionului Ungheni, cum s-a ajuns ca Gheorghe Petic să fie încarcerat, purtat dintr-o închisoare în alta ș.a.m.d.?

Dar noi sîntem în fața unui bastion, Curtea de Apel este un bastion al regimului oligarhic, care nu vrea să elibereze un om care este deținut ilegal, în baza unor probe inventate de regim, pentru că omul era incomod.

Și noi am ajuns într-o ipostază în care trebuie să ascultăm lamentările unor șmecheri juriști de la Partidul Democrat cum noi încălcăm limitele legalității și unde sînt reperele peste care nu putem să trecem.

Mie mi se pare ipostaza asta jalnică pentru noi cei care avem un instrumentariu foarte clar de acțiuni. Sincer să vă spun mie mi se pare că noi nu ne-am îndeplinit obligațiile față de alegătorii noștri într-o lună, pentru că problema fundamentală este curățirea sistemului de drept.

Nu diminuez lucrurile care au fost discutate în acest Parlament: patente, țigări ș.a.m.d., dar noi avem un acord și o declarație care ne obligă să eliberăm statul de instituțiile de drept captivate de regimul oligarhic. Și eu mă tem că discuțiile care au loc între liderii noștri de multe ori, care nu sînt transparente în fracțiuni și între deputați, să nu ducă la faptul că se încearcă preluarea acestui sistem, despre care vorbim noi și la agrarieni, și la Lucinschi, și la Voronin, și la Filat și că, de fapt, nimic nu o să schimbăm.

Recunosc faptul că această perioadă a fost una în care am cunoscut Frațiunea Partidului Socialiștilor și vă respect pe mulți dintre voi pentru profesionalismul pe care îl aveți, dar și mai mult pentru spiritul de echipă, de la care Blocul ACUM, poate, ar avea de învățat.

Dar noi trebuie să fim sinceri față de cetățenii acestei țări, noi trebuie să le spunem clar că noi vom curăța, așa cum am promis, instituțiile statului și vom oferi o nouă guvernare într-un nou Parlament și în alegeri corecte. Haideti să procedăm metodic la urmarea acestor pași, pe care îi avem de făcut prin Declarația de stat capturat, prin acord și după aceasta să dăm cetățenilor acestei țări alegeri libere și un Parlament cinstit, fără dinozauri care stau 40 de ani în Parlament și scot voturi la Cimișlia ca „iepurașii din pălărie”, fără penali și penale, fără independenți, care intră prin Transnistria

nu știu cum, fără o multitudine de circumscripții, deputați care au venit cu resursele administrative și care au ajuns în Parlament, știu cum au ajuns.

Dacă cetățenii vor considera că noi putem și avem dreptul să mergem în continuare într-o formă de alianță, așa va fi. Nu am nimic împotriva lucrurilor care se întâmplă, din contra vă respect și pentru faptul că ați trecut peste lucruri, care, probabil, în alte circumstanțe nu le-ați fi acceptat.

Dar, haideți, să ne concentrăm pe lucrurile pe care le-am promis și să intrăm într-o oază de normalitate, oferind cetățenilor acestei țări o guvernare corectă, cinstită, cu instituțiile statului care să fie depolitizate multe dintre ele, mai ales cele de justiție, cu o mass-medie care ... noi aici discutăm, dar sîntem într-un asediu în continuu, pentru că la Consiliul Audiovizualului, pe care comisia noastră l-a considerat inapropiat, mai continuă să fie lichelele lui Plahotniuc.

Dacă noi n-o să facem asta, eu vă asigur că Gicu, pe 2 septembrie, o să vină cu un buchet de flori și o să vă felicite cu începutul anului școlar. (Aplauze.)

Doamna Zinaida Greceanî:

Vă mulțumim.

Stimați colegi,

Ședința de astăzi este închisă. Alte subiecte nu mai avem.

Vă urez un sfîrșit de săptămînă cu succes și rodnic în colaborarea cu alegătorii.

Ședința s-a încheiat la ora 16.38.

Stenograma a fost pregătită spre publicare în Direcția pentru lucrările plenului Parlamentului din cadrul Direcției generale documentare parlamentară a Secretariatului Parlamentului